

prosvetni delavec

Glasilo delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije,
Ljubljana, 6. junija 1980 – št. 11 – letnik XXXI

Med drugim preberite

- KOLEKTIVNO DELO V SINDIKATU, str. 2
- OBJAVA PONOVIH RAZPISOV, str. 2
- NAČRT PRIPRAV ZA USMERJENO IZOBRAŽEVANJE, str. 3
- KORENITO DOPOLNITI POUK, str. 4
- TEMELJNE ZNAČILNOSTI USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA, str. 5
- VEČ RAZUMEVANJA IN SPOŠTOVANJA V NAŠO VZGOJO, str. 6
- »IN SPET BOM MED NEKDANJIMI UČENCI«, str. 7
- VSAKOLETNO SREČANJE JUGOSLOVANSKIH UČITELJEV ZGODOVINE, str. 10

Univerza prihodnosti

Pogovori o preobrazbi in razvoju visokošolskega izobraževanja se pri nas pravzaprav šele začnajo. Natančneje: so na stopnji, na kateri nastajajo temelji za globljo in vseobsegajočo obravnavo reformne problematike v visokem šolstvu. To je eden izmed sklepov, ki bi ga lahko izoblikovali iz razprave na nedavnem skupnem sestanku članov medrepubliško-pokrajinske komisije za reformo izobraževanja in predsedstva Skupnosti jugoslovanskih univerz, ki je bil v Novem Sadu.

Sestanek je bil organiziran z željo, da bi se širše pogovorili o preobrazbi visokega šolstva in razvoju njegove dejavnosti. Pri tem so poudarjali, da eden ali

nekoliko takih sestankov še ne more odgovoriti na številna vprašanja reforme univerzitetnega izobraževanja. Zato je tudi razumljivo, da so že na novosadskem sestanku najavili nadaljnje pogovore in iskanja določenih rešitev na tem področju. Izhodišče tega je tudi resnica, da pri nas gimnazija kot temelj dosedanje univerze izginja, to pa je pomembno tako za srednje kot tudi za višje in visokošolsko izobraževanje.

Razprava na skupni seji medrepubliško-pokrajinske komisije in predsedstva Skupnosti jugoslovanskih univerz je bila uglašena takole: le z nenehnim izobraževanjem ob delu in iz dela lahko dosežemo najboljše

uspehe in dobimo potrebne kadre.

Uvodno besedo na tej seji je imel rektor novosadske univerze prof. dr. Dušan Jakšić. Spomnil je na zapletenost in večplastnost vprašanja univerzitetnega izobraževanja, opozoril na več med seboj povezanih komponent in se natančneje zaustavil pri eni izmed njih: enotnosti sistema srednjega, višjega in visokega izobraževanja. Svoje besede je ponazoril s številnimi zgledi iz vovodinske prakse.

Zavzel se je za to, da se srednja, višja in visoka stopnja izobraževanja obravnavajo v reformnem procesu kot celota in da je treba učinkovito preiti ostre

meje, ki so med posameznimi stopnjami izobraževanja.

Ko je govoril o izkušnjah reforme na novosadski univerzi, je dr. Jakšić opozoril na to, da so prvo stopnjo reforme predstavljali organizacijski procesi znotraj fakultet, zlasti ustanavljanje inštitutov, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno in znanstveno dejavnost ter uresničujejo svobodno menjavo dela z gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi. Ti inštituti so povezani v 12 fakultet, ki jih ima univerza.

Druga stopnja vsebinske reforme je sprememba vsebine izobraževanja študijskega reda zato, da bi ustvarili enoten sistem usmerjenega izobraževanja, ki bo zadostil izobraževalnim, vzgojnim in znanstvenim potrebam vse družbe.

In vendar so, kot je dejal dr. Jakšić, poleg pozitivnih smeri v reformi še vedno pričujoče prvine, ki opozarjajo na to, da postavljeni cilji niso doseženi; to se kaže v nepovezanosti načrtov programov visokega in srednješolskega izobraževanja. V teh ni enotnosti, ki bi omogočala nadaljevanje študija brez dopolnilnih izpitov, izobraževanje je še vedno preveč razdrobljeno, na različnih fakultetah pa obstajajo zelo podobni, če že ne kar identični profili, in seveda: v načrtih in programih niso utemeljene posebne študija pred delom in ob delu.

Posebno pozornost udeležencev sestanka v Novem Sadu je zbudilo razpravljanje rektorja Univerze v Beogradu prof. dr. Miroslava Pečujlića. Ko je govoril o sedanjih in prihodnji univerzi, se je dr. Pečujlić zavzemal za tako univerzo, ki bo študentu omogočila široko splošno izobraževanje, to pa z bolj prošnim poukom, ki bo mlade ljudi usmerjal tako, da si bodo izbirali svoj program. Ko je govoril o množičnosti visokošolskega izobraževanja, je opozoril da bo znanost vse bolj postajala odločujoči dejavnik splošne rasti. Meni, da se je sodobni človek razvil tako zelo, da brez znanja ne more več naprej. Jasno je, da se tu nujno pojavljajo tudi socialni problemi in da zdaj prav gotovo v svetu ni gibanja, ki se ne bi bojevalo za demokratizacijo izobraževanja. Razumljivo je torej, da se je tudi pri nas začel boj za novo univerzo.

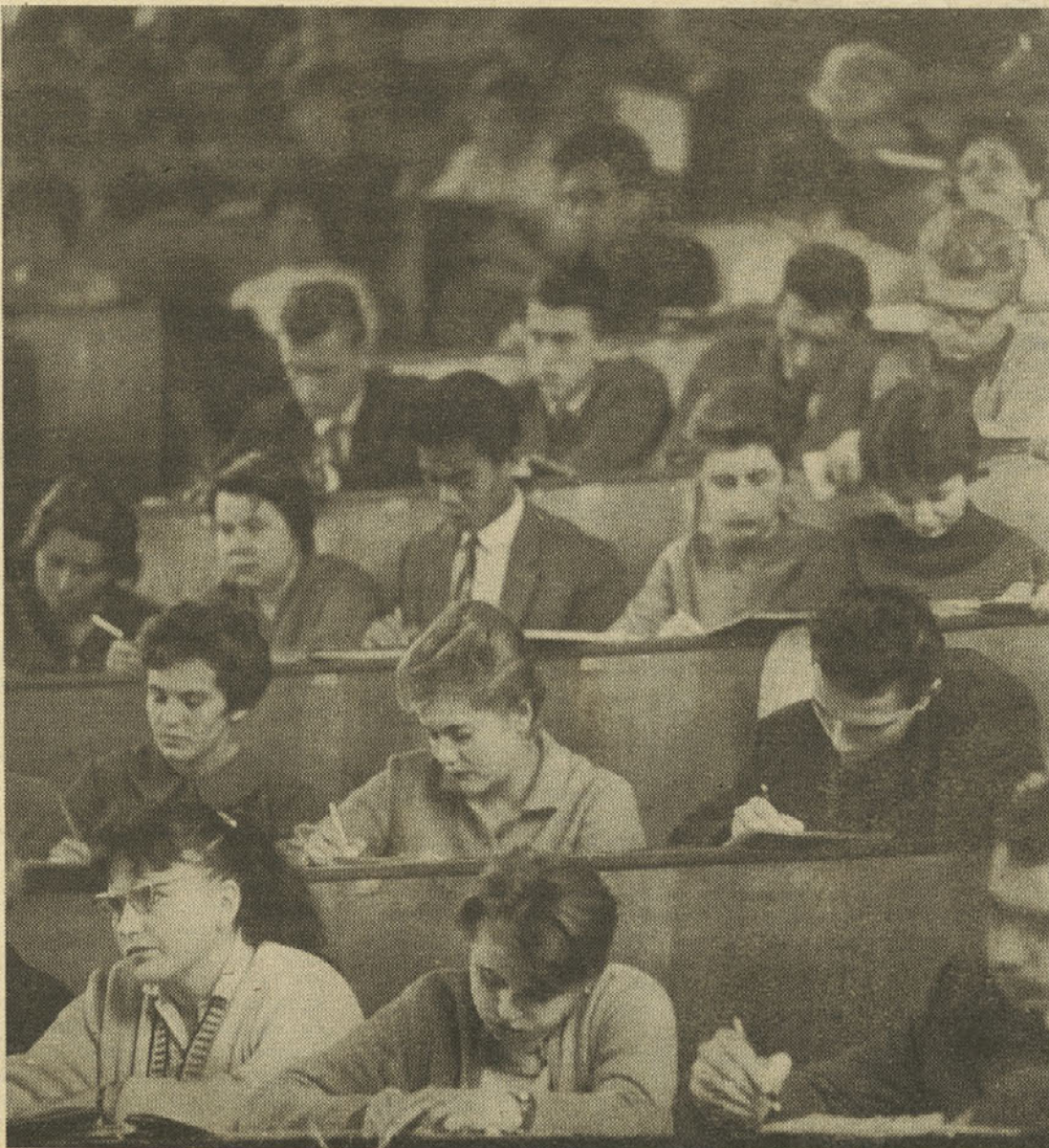
Dr. Pečujlić je dejal, da reforma ni mogoča ob zamislih o ukinjanju univerze, ker je le-ta nujna. Veliko vprašanje pa je, ali bo reforma uspela brez velikih sprememb v družbi. Ob tem je opozoril tudi na to, da mladih ljudi, ki končajo študij ne moremo »pehati« v stare oblike dela in življenja. Zato je izobraževanje izhodišče za spremembe v družbi.

Rektor beogradske univerze je namenil poseben del svoje razprave vprašanju povezovanja izobraževanja in dela. Opozoril je na morebitno težnjo, da vse večji del generacij sočasno študira in dela. Zato si je treba prizadevati, da bo dobil svet dela vse več možnosti za študij. Po drugi strani pa imamo kazalnike, ki govorijo o množičnem »begu« iz proizvodnje. Pri tem se ni treba zanašati na zamisli o različnosti poklicev, saj ti, ki delajo, na primer v tovarni, in tisti, ki se uče, ne predstavljajo samo dveh vrst poklicev, temveč dvoje povsem različnih svetov.

Smo pred krizo celotnih sistemov proizvodnje, ki nimajo naraščajo, meni dr. Miroslav Pečujlić. Rešitev ni v tem, da bi naenkrat poslali slabe učence v usmeritev za to in tako proizvodnjo, temveč v spodbujanju teh poklicev in dajanju možnosti tem ljudem, da se nadalje izobražujejo. Pri vsem tem imajo posebno mesto univerze, ki morajo biti glede tega še bolj odprte. In kakšno univerzo želimo? Biti mora širok spekter usposabljanja za življenje in različne oblike dela. Izobraževanje mora odpirati številne poti delu, vendar pa nekateri ozki profili niso najboljše rešitev.

Svoje mnenje o delu univerze je povedal tudi dr. Stipe Šušar. Poudaril je, da smo v srednjem izobraževanju veliko naredili, univerze pa ustanavljamo še vedno po starem vzorcu, ker ekspanzija visokega šolstva vodi do tega, da imamo univerzo že na milijon prebivalcev. To niti ni tako slabo, problem pa je, da na večini novih univerz poučujejo največ družbene skupine predmetov. Strokovnjakov teh profilov je vedno več, takih, ki bi jih zares potrebovali, pa v glavnem ni. Eno je gotovo: ni mogoče dovoljevati ekspanzije, ki ni v skladu s potrebami družbenega razvoja.

Dragan Pavlović

dogodki novosti

Kolektivno delo v sindikatu

S seje RO Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti

Letošnjega 22. maja se je stal republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti, da bi obravnaval sklepe prve konference Zveze sindikatov Slovenije o kolektivnem delu in demokratizaciji odnosov, ocenil svoje delo in začrtal njegovo nadaljnjo usmeritev. Republiški odbor je sprejel tudi statutarni sklep o organiziranosti in metodah delovanja ter nov poslovnik in izvolil predsednika, podpredsednika ter nekatere druge člane izvršnega odbora. Posebej je republiški odbor razpravljati tudi o vlogi in razvojnih možnostih Prosvetnega delavca, o čemer bomo poročali posebej.

Sindikati delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti povezuje delavce od predšolske vzgoje in osnovne šole, srednjih, višjih in visokih šol ter drugih vzgojno-izobraževalnih dejavnosti do znanstveno-raziskovalnega dela. Organizirano politično delovanje v zvezi sindikatov omogoča vsem tem delavcem izražanje in usklajevanje svojih posebnih interesov z interesi delavcev drugih področij, obravnavo in reševanje problemov in težav, ki jih imajo pri delu.

VSEBINSKA USMERITEV

Vsebina dela Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti zajema, kot je zapisano v statutarjem sklepu in kot je praksa že uveljavila, zlasti:

- samoupravno načrtovanje in uspešno gospodarjenje na temelju svobodne menjave dela
- oblikovanje osnov in meril za vrednotenje posameznikovega dela in njegovega prispevka k skupnim delovnim dosežkom
- samoupravno organiziranje delavcev v temeljne in druge organizacije združenega dela ter povezovanje v interesne skupnosti

— spodbujanje ustvarjalne in raziskovalne dejavnosti ter izobraževanja in izpolnjevanja delavcev

— skrb za delovne in življenjske razmere delavcev.

Uresničevanje teh nalog naj bi temeljilo na dejavnosti osnovnih organizacij sindikata, na organiziranem delovanju njegovih članov in posameznih organov — od osnovne organizacije do republiškega odbora.

V skladu s temi nalogami je potekala doslej in poteka tudi zdaj dejavnost republiškega odbora sindikata. V ospredju so tele naloge: sodelovanje pri pripravi in uresničevanju sistemskih zakonov s področja vzgoje in izobraževanja, uveljavljanje svobodne menjave dela, uresničevanje gospodarske ustalitve, srednjeročno načrtovanje vzgoje

in izobraževanja, oblikovanje meril za vrednotenje učiteljevega dela. V prihodnje bo treba uskladiti statute z novimi zakoni, dokončno izoblikovati merila za vrednotenje dela ter reševati sproti vprašanja, ki so pomembna tako za prosvetne delavce kot za druženo skupnost.

ORGANIZIRANOST IN KONKRETNA POMOČ

V razpravi o uvodnem poročilu, ki ga je podal predsednik republiškega odbora, Geza Čahuk, so udeleženci osvetlili nekatera skupna vprašanja. Za področje vzgoje in izobraževanja so značilne manjše delovne organizacije. Delovanje osnovnih organizacij sindikata bo zato uspešnejše, če bodo dobile več konkretne pomoči od občinskih odborov in republiškega odbora, če bomo organizirano in strokovno pripravljali rešitve. Zato kaže pozitivno delo vseh stalnih komisij pri republiškem odboru: komisije za samoupravno interesno organiziranje in normativno dejavnost, komisije za samoupravno sporazumevanje o pridobivanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov, komisije za usmerjeno izobraževanje in na novo ustanovljene komisije za organizacijska in kadrovska vprašanja.

Ponekod imajo že opravka, z nezaželenimi posledicami, ki jih prinaša gospodarska ustalitev s svojimi omejitvami tistih organizacij, ki so bile doslej najbolj varčne in gospodarne.

Stalni medsebojni stiki med osnovnimi organizacijami, občinskimi odbori in republiškim odborom, bodo pospešili reševanje neresenih vprašanj, organizirana skupna priprava strokovnih rešitev pa bo dajala osnovnim organizacijam največ konkretne pomoči. Tovrstno kolektivno delovanje moramo uveljaviti tudi v prihodnjem delu.

VODSTVO RO

Po statutarjem sklepu traja mandat članov RO in njegovih organov štiri leta, mandat predsednika in podpredsednika odbora pa dve leti. Za predsednika republiškega odbora je bil ponovno izvoljen **Geza Čahuk**, za podpredsednika pa so izvolili **Franca Lashaherja**, vidnega strokovnega in družbenega delavca iz Slovenj Gradca. Sekretar republiškega odbora **Metki Rečnik** traja štiriletni mandat še do naslednje skupščine. Po načelu kolektivnega vodenja je izvršni odbor republiškega odbora kolektivni izvršilni organ; vsak član ima v njem enake pravice in enako odgovornost za celotno delo.

J. V.

POSVETOVANJE O VREDNOTENJU DEL IN NALOG V OSNOVNI ŠOLI

Pomembna naloga sindikata

Potem ko je bil sprejet zakon o združenem delu, so v vseh okoliščinah naglo začeli sprejemati predpisane dokumente, po katerih bodo v organizacijah združenega dela razdeljevali denar, namenjen za osebne dohodke po delovnih dosežkih. Roki so bili razmeroma kratki, stara praksa pa zelo dolga in temeljito zakoreninjena v zavesti ljudi. Zato smo v prvem obdobju v glavnem zadostili formalnim zahtevam, denar pa so delili večinoma po starem. Čas je tekel in prinašal težave v delitvi, v kolektivih pa je dozorevala zavest, da je na področju delitve in vrednotenja delovnih dosežkov treba naprej in iskati najbolj sprejemljive osnove in merila, predvsem pa pot, kako spodbuditi ljudi h kakovostnejšemu in učinkovitejšemu delu.

Res je, da na področju vzgoje in izobraževanja ni lahko najti osnov in meril za kakovost, prav tako pa tudi ni upravičeno, da ostane vse po starem, tj. da ostane delitev taka, kakršna je bila ne glede na nove dokumente.

V kolektivih, kjer so subjektivne socialistične sile, predvsem sindikalne organizacije, aktivnejše, so se prizadevali za temeljito spremembo načina delitve ne glede na nasprotovanje, ki so se pojavljala pri vrednotenju dela posameznikov. Ti začetni rezultati so spodbujali zanimanje drugih kolektivov, kjer so se težavo našli nove rešitve in bolj uporabljali tipizirane pravilnike in samoupravne sporazume, ki so nastajali v kaki izmed številnih predpisovalnih šol. Zato je zvezni odbor sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja, znanosti in kulture v sodelovanju z republiškimi in pokrajinskimi odbori tega sindikata organiziral enodnevno posvetovanje na temo Vrednotenje opravil in delovnih nalog v osnovnem šolstvu. Posvetovanje naj bi bilo predvsem priložnost za predstavitev najboljših dosežkov naših šol in za izmenjavo mnenj o njih. Posvetovanje je bilo v Beogradu letošnjega 16. maja, udeležili pa so se ga poleg članov zveznega odbora predstavniki vseh republik in pokrajin.

Uvodno besedo je imel Vasko Raičević, sekretar zveznega odbora, ki je poudaril, da so gradivo za ta sestanek pripravili republiški in pokrajinski odbori in nekatere šole, cilj posvetovanja pa je izmenjava mnenj, kritično ocenjevanje tega, kar je bilo narajeno do zdaj in spodbuda, da skušamo skupaj najti najboljše rešitve. Poleg tega, naj posvetovanje uveljavi to, do česar so se dokopale v svoji praksi šole. To pa pomeni, da bomo koristili drugim, če bomo omogočili izmenjavo informacij in normativnih predpisov. Pri tem je Vasko Raičević dejal, da so pri vrednotenju in iskanju najboljših osnov in meril največ dosegli na področju osnovnega šolstva, zato je tudi posvetovanje namenjeno temu delu našega vzgojno-izobraževalnega sistema. Opozoril je na nekatere ključne probleme pri vrednotenju nalog in opravil: vse izhaja iz pouka v razredu in tako imenovanega frontalnega dela v njem, učenci in starši niso upoštevani, ponujeni modeli so zapleteni in nadrobni, nekateri vrednotijo tudi delo v organih upravljanja, povetini so obdelane mestne šole, nismo še našli načina, kako naj bi obravnavali minulo delo, so velike razlike v sami družbeno-politični skupnosti itn.

TUDI DOBRE REŠITVE

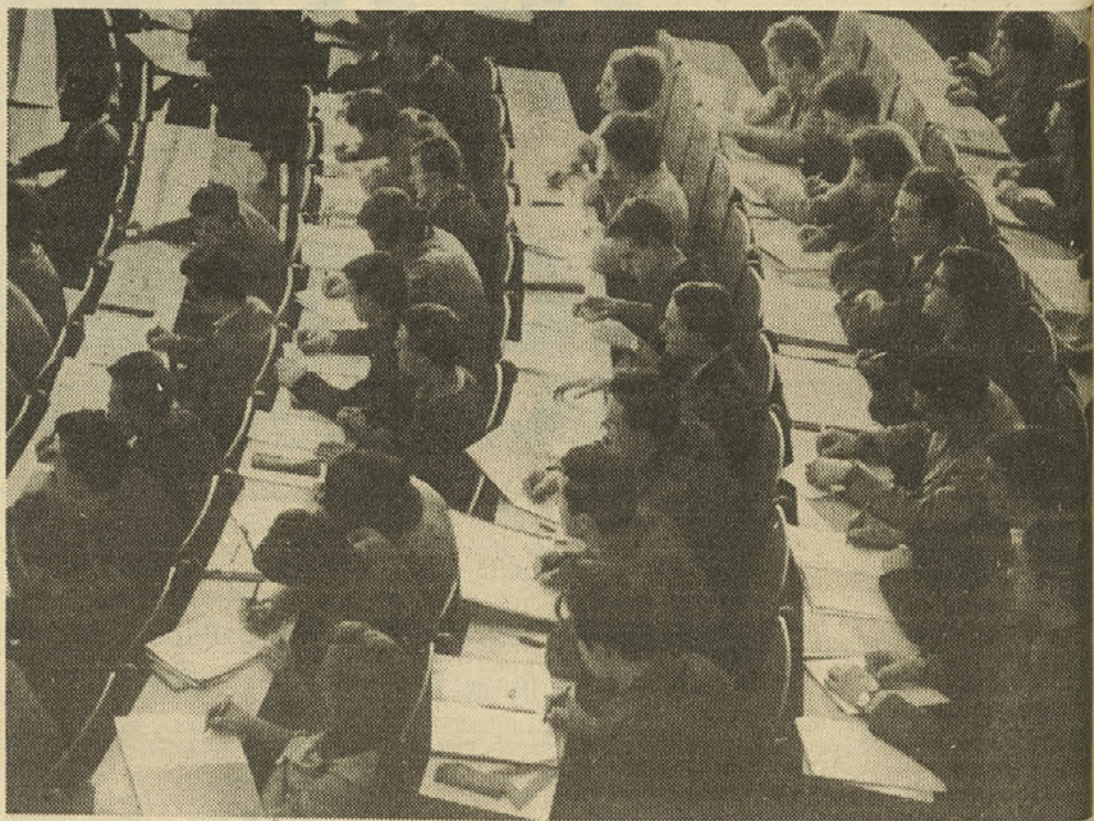
Uvodne besede o praktičnih rešitvah, ki so jih našli v posameznih okoljih, so imeli Mladen Vilotijević iz Osnovne šole Braća Ribar iz Beograda, Grga Fajdetić iz Osnovne šole Dr. Ilyan iz Zagreba in Benjamin Jurman iz

Pedagoškega inštituta Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. Predstavili so tudi normativne akte, ki ponazarjajo prakso posameznih kolektivov.

in veljati za vse delavce, ne samo za učitelje. Imeti moramo enak sistem načrtovanja, pa bo enoten tudi sistem vrednotenja. Zavzel se je za preprostejši način vred-

nje majhnih podružničnih šol, za katere je vedno težje dobiti učitelje.

Pravilno načrtovanje in vrednotenje dela bi moralo zavarovati

Načrtovanje in vrednotenje učiteljevega dela je tema, o kateri veliko razpravljamo

Mladen Vilotijević je med drugim poudaril, da gre za celostno načrtovanje dela šole, ob jasni časovni in denarni razsežnosti vsakega opravila in delovne naloge. Norme so diferencirane, ne plača se to, kar ni potrebno, jasno pa se kaže, kje se trati čas, načrtujejo se vsebine ali procesi, izhaja se od organizacije in njene ravni. Delavci sami so našli meter za merjenje nalog in opravil, vse bolj pa se uveljavlja samocenjevanje, ki odvrta stari sistem, v katerem so nekateri veliko delali, drugi pa nedelavnost prikrivali s praznimi besedami.

Zanimivo je, da so v kolektivu beograjske šole Braća Ribar našli uspešen način, kako se preprosto evidentira in meri delo. Vilotijević trdi, da delavec ne potrebuje več kot tri minute na dan, da sam opravi pregled svojega dela in natančno oceni, koliko je naredil, vsak teden pa je mogoče natančno oceniti tudi kakovost dela. V svoji zanimivi razpravi je med drugim poudaril, da manjka v vsem še ena linija, tj. relacija šola — samoupravna interesna skupnost, zato je s šolo vedno tako, da dobiva enako vsoto denarja ne glede na delo. Zato je treba razvijati procese za ustvarjanje možnosti za svobodno menjavo dela. Ne glede na zdajšnje stanje se moramo borovati za pravično delitev, pa če je denarja več ali manj. To spodbuja delavce k boljšemu delu, daje bolj kakovostne vzgojno-izobraževalne dosežke in spodbuja samoupravljanje.

Podobno je govoril tudi Grga Fajdetić, ki je poudarjal, da je program dela temelj za delitev in izdelavo pedagoških normativov. Zanimiv je podatek, da v neki zagrebški šoli vrednotijo in plačujejo delo v organih upravljanja, ocenjujejo kakovost dela, osebni dohodki delavcev v letu 1979 pa so bili tako različni, da niti dva nista dobila enakega. Grga Fajdetić je opozoril na problem letnega dopusta delavcev v osnovnem šolstvu, ki bi se moral ujemati z zimskimi in letnimi počitnicami.

Ko je razlagal gradivo Pedagoškega inštituta iz Ljubljane, je Benjamin Jurman izhajal iz tega, da je s sprejetjem zakona o združenem delu postalo nujno tudi drugačno vrednotenje delovnih dosežkov. Nov sistem vrednotenja mora biti pravičen

notenja brez posebne birokratizacije, najbolj pa je treba ocenjevati vzgojno delo, ki je najtežje. Treba bi bilo uvesti način nagrajevanja za delo v težjih razmerah, da bi zaustavili ukinja-

vati šolo pred svojevrstnim izkoriščanjem, ki ga doživlja tedaj, ko ji družba nenehno nalaga nove naloge, ne daje pa ji ustreznega denarja.

DJORDJE DJURIĆ

VZGOJNO-IZOBAŽEVALNIM IN VZGOJNO-VARSTVENIM ORGANIZACIJAM

Objava ponovnih razpisov

Zakon o osnovni šoli (čl. 100), zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok (čl. 44) in zakon o usmerjenem izobraževanju (čl. 174) določajo, da se delavci, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno delo ali pri njem sodelujejo, sprejemajo na delo z javnim razpisom. Zakon o delovnih razmerjih med drugim določa tudi, da je treba javni razpis ponoviti, če se nihče ne prijavi ali če nihče izmed prijavljenih kandidatov ni izbral (26. člen). V skladu z navedenimi predpisi bomo objavili ZADNJE PONOVE (NAKNADNE) RAZPISE V TEM ŠOLSKEM LETU v prihodnji številki Prosvetnega delavca, ki bo izšla 23. junija t.l. S tem želimo ustreči vzgojno-izobraževalnim in vzgojno-varstvenim organizacijam, ki so izrazile željo, naj bi objavili ponovne razpise tedaj, ko bodo še vsi učitelji in vzgojitelji na delu. V novem šolskem letu pa bomo prve ponovne razpise lahko objavili že v prvi septembrski številki, ki bo predvidoma izšla 15. 9. 1980.

Prosimo vzgojno-izobraževalne in vzgojno-varstvene organizacije, da nam morebitne ponovne razpise pošljejo ČIM-PREJ, NAJKASNEJE PA DO 16. JUNIJA, da bomo lahko pravočasno oddali gradivo v tiskarno. Pri oblikovanju razpisov vam bodo pomagali vzorci in uvodna pojasnila k letošnjim rednim razpisom, objavljenim v 8. številki našega glasila.

Nekatere vzgojno-izobraževalne organizacije se zanimajo za razloge razmeroma visoke cene razpisov. Tako kot pri drugih časopisih in revijah je tudi pri našem časopisu občutna razlika med ekonomsko in prodajno ceno, med naraščajočimi izdajateljskimi stroški in dohodki, ki jih prinaša naročnina. To razliko krijemo delno z dotacijo Izobraževalne skupnosti Slovenije in Zveze sindikatov Slovenije, delno pa z našimi lastnimi storitvami — z razpisi, oglasi in drugimi uslugami, katerih cena se oblikuje v skladu s tržnimi razmerami in možnostmi. Če hočemo ostati pri sedanjem obsegu časopisa in pri letošnji višini naročnine, moramo izravnati izdatke z dohodki iz navedenih storitev. Kljub tem okoliščinam pa ostaja pri nas cena razpisov

domala polovico nižja kot pri nekaterih dnevnikih.

Vzgojno-izobraževalnim in vzgojno-varstvenim organizacijam sporočamo, da so **Objave št. 1**, ki vsebujejo zakon o osnovni šoli, zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter zakon o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja, že pošte. Na zalogi imamo še manjše število **Objav št. 2** oziroma 10. številke Prosvetnega delavca, v katerem je objavljen zakon o usmerjenem izobraževanju. V primeru, da bi nam vzgojno-izobraževalne in vzgojno-varstvene organizacije poslale dovolj naročil, bomo jeseni ponovno natisnili vse štiri zakone skupaj (predvidena cena — okoli 30 din).

Nekateri naročniki Prosvetnega delavca nas iščejo še vedno na starem naslovu. Tako uredništvo kot uprava sta v novih poslovnih prostorih. Poljanski nasip 28. Najlažji dostop je s Poljanske ceste — med št. 19 in 25 poleg Ljubljanske banke. **UREDNIŠTVO**

Ostal bo med nami. Vedno bo živel z nami. Njegova misel bo ostala v nas in v nas gorela... Tako so zapisali v svoje glasilo učenci Gradbeno tehniške šole v Ljubljani

Načrt priprav za usmerjeno izobraževanje

V Svetu za vzgojo in izobraževanje Predsedstva RK SZDL so izoblikovali usklajen akcijski načrt priprav na uvedbo usmerjenega izobraževanja v šolskem letu 1981-82. Načrt je povezal načrte in naloge posameznih družbeno-političnih in strokovnih nosilcev priprav ter jih vsebinsko in časovno usklajal s skupno dogovorjenimi roki.

Akcijski načrt vsebuje predvsem tele naloge:

— Uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov v skladu z zakonom o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja in z zakonom o usmerjenem izobraževanju. Naloga zajema usklajevanje samoupravnih splošnih aktov in samoupravne organiziranosti z navedenima zakonoma, opredelitev nalog strokovnih svetov pri posebnih izobraževalnih skupnostih, organiziranje strokovnega sveta za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije ter opredelitev vloge in nalog zavoda SRS za šolstvo pri delu strokovnih svetov. Še letos bodo ustanovljene posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško šolstvo, za družboslovje in za izobraževanje kadrov v kulturi, pripravljeni pa bodo tudi samoupravni sporazumi o temeljnih planov izobraževalne skupnosti Slovenije in planov občinskih ter posebnih izobraževalnih skupnosti.

— Priprave programskih zasnov, vzgojno-izobraževalnih programov in razmestitve vzgojno-izobraževalnih programov v SR Sloveniji. V sestavi te naloge je predvideno, da bodo strokovni sveti posebnih izobraževalnih skupnosti pripravili predloge vzgojno-izobraževalnih programov za srednje usmerjeno izobraževanje še v tem letu, skupščine posebnih izobraževalnih skupnosti pa naj bi jih sprejele v začetku prihodnjega leta. V tem času morajo biti pripravljeni tudi učbeniki za skupno vzgojno-izobražbeno osnovo. V tem letu bo

tudi nastal družbeni dogovor o izhodiščih za oblikovanje mreže vzgojno-izobraževalnih organizacij in predlog za razmestitev programov po vzgojno-izobraževalnih organizacijah.

— Priprava združenega dela na preobrazbo usmerjenega izobraževanja obsega tako strokovno pripravo vzgojno-izobraževalnih organizacij in njihovih delavcev, kar je naloga Zavoda SRS za šolstvo, kot tudi pripravo organizacij združenega dela s področja materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti za naloge, ki jih čakajo z usmerjenim izobraževanjem. Zahtevne naloge imajo pri tem Zveza sindikatov Slovenije, Gospodarska zbornica SRS in drugi dejavniki.

— Ker je usmerjanje v izobraževanje pomembna naloga usmerjenega izobraževanja, predvideva akcijski načrt celoten potek priprav za vpis novincev v šolskem letu 1981—82 v usmerjeno izobraževanje, koordinacijski odbor za usmerjanje vpisa pa bo o tem pripravil še poseben rokovnik.

— Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo bo še letos pripravil izvršilne predpise, ki jih zahteva zakon o usmerjenem izobraževanju. Med temi je predviden tudi pravilnik o pripravi in strokovnih izpitih za delavce v vzgoji in izobraževanju.

Socialistična zveza bo usklajevala delo posameznih nosilcev na vseh ravneh. Sveti za vzgojo in izobraževanje pri občinskih konferencah SZDL bodo zato na podlagi usklajenega akcijskega načrta sprejeli tudi svoje akcijske načrte priprav na uvedbo usmerjenega izobraževanja v šolskem letu 1981-82 in povezali nosilce teh priprav na ravni občine. V medobčinskem merilu in na ravni občin morajo postati komisije za usmerjeno izobraževanje in koordinacijski odbori za usmerjanje vpisa skupaj z eno-

tami Zavoda SR Slovenije za šolstvo strokovni nosilci najpomembnejših nalog pri uresničenju skupnega akcijskega načrta.

J. V.

Preoblikovan predmetnik za osnovno šolo

Program življenja in dela osnovne šole je treba — v skladu s sprejetim zakonom o osnovni šoli — uveljaviti v šolskem letu 1980-81. Zahteven del tega programa je gotovo obvezni predmetnik, zato so o njem že nekajkrat zavzeto razpravljali na sejah Stokovnega sveta za vzgojo in izobraževanje SRS. Pred nedavnim so člani tega sveta pod vodstvom Staneta Kranjca sprejeli osnutek preoblikovanja predmetnika kot temelj za nadaljnje delo. Predvidoma bo usklajen do konca junija. Smernice za delo v osnovni šoli bodo dopolnjene s predlogi iz razprave, tako da bodo lahko sveti šol ob začetku novega šolskega leta sprejeli nov program dela in dejavnosti.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je treba čimprej rešiti vprašanje materialnih in drugih možnosti ter uskladiti postopke z Izobraževalno skupnostjo Slovenije, kjer že potekajo pogovori.

Naj povemo, da je prenovljeni predmetnik usklajen z novim zakonom o osnovni šoli in s skupno vzgojno-izobražbeno osnovo v usmerjenem izobraževanju, nastajal pa je tudi ob primerjavi predmetnikov osnovne šole v drugih republikah. Obvezni predmetnik prilagajajo izobraževanju odraslih, kasneje pa bo sledilo prilagajanje le-tega izobraževanju motenih učencev.

Osnutek preoblikovanega predmetnika ne prinaša veliko bistvenih sprememb, le časovna razmejitve je drugačna. Vsebinsko bogatejši, ne da bi pri tem preobremenjeval učence.

Osnutek preoblikovanega predmetnika zajema obvezni in razširjeni predmetnik. Obvezni

predmetnik vsebuje tedensko (in letno) število ur pouka po posameznih predmetih, določene so ure za interesne dejavnosti, za oddelčne skupnosti, za dopolnilni in dodatni pouk. Razširjeni predmetnik pa daje osnovno usmeritev za fakultativne ali izbirne predmete, za interesne in druge dejavnosti učencev. Razveseljivo je, da so posamezni predmeti in dejavnosti povezani v vzgojno-izobraževalna področja: splošno kulturo, družbenoekonomsko, naravoslovno matematično, proizvodno tehnično, telesnovzgojno zdravstveno ter splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito.

Poleg tega vsebuje predmetnik obvezne občasne dejavnosti: kulturno in javno, naravoslovno, telesnovzgojno, družbeno potrebno delo in proizvodno delo. Dejavnosti potekajo vse leto. Med novosti lahko štejemo obvezne tečaje: plavanja za 3. razred, kolesarjenja za 4. razred, smučanja za 5. razred, urejanje bivalnega okolja za 7. razred ter prve pomoči in zaščite za 7. in 8. razred. Število ur je usklajeno s programi tečajev in z zmogljivostjo učencev. Glede števila ur pouka pri posameznih predmetih ni bistvenih sprememb. Predvidenih je namreč od 6. do 8. razreda največ 26 tedenskih ur pouka in 4 ure za obvezne interesne dejavnosti, dopolnilni in dodatni pouk ter za delo oddelčne skupnosti, ki je obvezno za vsakega učenca.

Osnovne šole naj bi te dejavnosti organizirale glede na svoje možnosti. Spremembe pouka po predmetih: v prvem in tretjem razredu je dodana iz zdravstvenih razlogov ena ura telesne vzgoje, pouk gospodinjstva je prenesen v šesti razred, sedmi in osmi razred pa bosta imela obvezna tečaja gospodinjstva s poudarkom na praktičnih družbenoekonomskih znanjih. V šestem razredu je dodana ura za tehnično vzgojo.

Kot smo slišali v razpravi, je bilo še več predlogov, da bi povečali število ur tudi pri drugih predmetih, ki pa jih strokovna komisija ni mogla upoštevati glede na zakonska določila in obremenitev učencev. Kot razberemo, je zgradba celotnega obveznega predmetnika bogatejša, saj poskuša zagotoviti več družbenoekonomskega znanja, poudarja tehnično in delovno vzgojo in pomen družbeno potrebne in proizvodnega dela. In ne nazadnje z uvajanjem novih dejavnosti razvija samoupravo učencev in neguje poklicno usmerjanje.

Razprava je poudarila, da večina šol že dela po sedanjem predmetniku, seveda glede na svoje možnosti. Posebno pozornost pa bo treba nameniti seminarjem o uvajanju smernic za vodilne delavce na šolah in zagotovitvi strokovno usposobljenosti učiteljev za tečajne oblike dela.

Razumljivo je, da bo organizacija celotnega življenja in dela šole kot dolgoročna projekcija preobrazbe osnovnega šolstva zahtevala usklajene napore vseh strokovnih teoretikov in praktikov. Nenehno spremljanje njegove izvajanja pa bo v prihodnosti narokovalo potrebna dopolnila in morebitne spremembe.

T. D.

Mojstri besed in mojstri dejanj

Reformirana srednja šola se je v SR Srbiji (brez pokrajin) že postavila na noge. Triletno izkušnje pa kažejo, da bo treba še veliko narediti, da bo treba še veliko narediti glede mreže šol, pri programih in še posebno pri povezovanju šole z združenim delom.

V vsakodnevnih razmišljanjih in pogovorih se dogajanja v šoli pogosto iztrgajo iz celote družbenih odnosov, ključna vprašanja njene preobrazbe pa zožijo na razpravljanja o programih, učbenikih usposobljenosti učiteljev in podobnem. Pozabljam, da je nova šola še obdržala stare barve: odtujenost izobraževanja od dela, neskladnost mreže šol, neustrezno sestavo, nerazvito raziskovanje v združenem delu itd. Pravijo, da se mladina izogiba gradbeniških poklicev, ker se boji umazanje, toda delovne akcije dokazujejo, da se motijo. Res pa je, da se mladi boje različnih delovnih razmer, to pa pomeni, da se ne bodo dovolj množično opredeljevali za proizvodne poklice, dokler ne bo globlje preobrazbe družbenoekonomskih odnosov. Malo dobrega vidijo tudi ob šoli. Administracija ima v rokah denar, programe in drugo, namesto da bi bili uzakonjeni samo temelji sistema, o drugem pa bi se samoupravno dogovorili delavci v izobraževanju in združenem delu. Kakovost učiteljevega dela je nekaj, kar ekonomsko ne deluje. Nazadnje: reforma zahteva tudi to, da učitelji in najširši pedagoški svet — starši marsikaj drugače pojmujejo. To pa ni vsakdanje opravilo, temveč proces.

Veliko tega, kar v svoji nestrpnosti imenujemo napake, so v resnici dragocene izkušnje. Temeljno pa je spoznanje, da je bilo sodelovanje izobraževanja in združenega dela kaj medlo. Dogajalo se je celo, da so nekatere tovarne zaradi dvojnega financiranja ukinjale šole, namesto da bi ustanovljale nove.

Z več izkušnjami se vračamo k staremu vprašanju: kako pripravljati šola učence za delo in kako za nadaljnje izobraževanje? Potrebne bodo globlje spremembe družbenoekonomskih odnosov, če bomo hoteli spraviti s sveta paradoks: odlični

učenci gredo v neproizvodne poklice, tisti, ki imajo matematično zadostno, pa so v programih s sedmimi matematikami. Pokazalo se je tudi, da je treba stopnjo strokovne usposobljenosti bolj uskladiti z zahtevnostjo posameznih del in nalog. Ljudje, ki usposablajo kadre za proizvodne poklice, opozarjajo, da so nekatere zahteve prevelike (za bolničarje, strojepiske, delavce ob raznih pulnih, blagajnikih). Čeprav je teže usposobiti kovinostrugarja kot strojepisko, se prvi šolajo na tretji stopnji, druge pa na četrti, pa še tam je samo nekakšna vmesna postaja.

Zdaj je že jasno, da učenec po končani skupni vzgojno-izobražbeni osnovi ni pripravljen za opravljanje del in opravil v delovni organizaciji, v gospodarstvu pa menijo, da so potrebe po delavcih, usposobljenih na prvi in drugi stopnji samo neznatno manjše kot po tistih, ki se izobražujejo na tretji in četrti. Zdaj vemo, da je treba delavcu zagotoviti širšo tehnološko podlago, ki mu bo omogočila več svobode pri izbiri dela. Dojeli smo tudi, da je vendarle nekoliko preveč, če imamo dvakrat toliko različnih programov kot v razvitih deželah. Če so novi programi in učbeniki nastajali v hudi časovni stiski, da bi spoštovali predpisane roke, pa se je treba zdaj premisljeno in potrpežljivo potruditi, da odstranimo iz njih fakultativno, jih približamo učencem in metodično izpopolnimo.

Znanstvene raziskave o izobraževanju kažejo, da najbolj zaostaja pouk. Najbolj zaposlen delavec v šoli je — jezik. Učitelj govori osemkrat več kot vsi učenci skupaj. Pozitivno oceno iz marksizma in socialističnega samoupravljanja ima 97 odstotkov učencev, a to je kaj malo opaziti pri spremembah v pojmovanju. Izbirni predmeti čakajo na pravo vsebino in vlogo. In tako naprej.

Šola je polna mojstrov. Med njimi so taki, ki povzročajo nejevoljo z govorenjem, pa tudi taki, ki grade novo šolo z dvema besedama: da ali ne — pri glasanju. Čas je, da prepuščimo delo utemeljitvam, izkušnjam in potrpežljivemu raziskovanju.

MOMČILO PARAUŠIČ

Navduševanje za kulturo

»Kako naj se šole, ki usposablajo kadre za kulturne dejavnosti, vključujejo v omrežje šol usmerjenega izobraževanja?« so se vprašali organizatorji javne razprave (pri posebni sekciji republiške konference SZDL) — in prišli do nič kaj prijetnih odgovorov: na tem področju je kultura odpovedala... priprave potekajo z zamudo... vizije o tem, kakšna bode umetnostna vzgoja v usmerjenem izobraževanju in kakšno naj bo izobraževanje za kulturno-umetniške poklice, še ni...

Razprava, ki je želela biti več kot samo debatni klub, se je kritično in polemično lotila zahtevne naloge, ki se zdela ni opravičena, opraviti pa jo bodo morale predvsem kulturne organizacije in kulturne skupnosti same, torej prihodnji uporabniki kadrov s teh področij usmerjenega izobraževanja. Vse kaže, da je načrtovanje v kulturi povsem zamrlo; to tudi ni čudno, saj gre za logične posledice dolgoletne finančne zavrtnosti, ki ne dopuščajo nikakršnega širjenja dejavnosti. Ne gre sicer za odpor proti uvedbi posameznih smeri povsem določenega poklicnega izobraževanja za kulturo (glasbenega, plesnega, likovnega, gledališko-radijsko-televizijskega ter kulturno organizacijskega), pač pa za posebno obliko pasivnega čakanja. Jasno je seveda, da bo moral področje kulture doslej zamujeno slej ali prej dohiteti, kajti dežela kulture ne bo mogel nadomestiti nihče.

Javna razprava pri sekciji je skušala po bližnjicah prečkati vsaj nekaj teh ovinkov.

Razpravljavci so se strinjali, da zamisel o umetnostni vzgoji, ki naj bi je bili v okviru splošnih vzgojno-izobraževalnih osnov deležni vsi srednješolci ne glede na kasnejšo usmeritev, vendar samo v prvih dveh letnikih, nato pa naj bi je ne bilo več, ne ustreza niti praktični logiki niti dolgoročnim potrebam. Umetnostno vzgojo je treba »raztegniti« na vsa štiri leta srednješolskega izobraževanja. Pri tem seveda še zdaleč ni nepomembno, kdo bodo in kakšni bodo učitelji teh »predmetov«. Njihova naloga bo navduševati učence za posamezna področja umetnosti, jim odpirati vrata v doživljanje, poslanstvo take vrste pa lahko opravljajo samo pedagogi, ki so na svojem delovnem področju (likovnem, glasbenem, gledališkem), tudi ustvarjalci. Sociologi-teoretiki ali pedagogi univerzalnega tipa (izšolani za pouk umetnostne vzgoje v celoti) ne pridejo v poštev. »Če si bomo prizadevali doseči to, ne bo uspeha,« je rekel nekdo izmed razpravljavcev; v zvezi s tem smo celo slišali oznako »strokovni dilematizem«. Vendar pa se je razvnelo tudi nekaj polemike. Je res treba razmišljati samo v okviru klasičnih pedagoških profilov? — so se spraševali zagovorniki ideje o šolanju morebitnega novega profila pedagoga umetnostne vzgoje, nosilca sodobnih interakcijskih povezav med po-

dročji. Spopad dveh skrajnosti med samo razpravo ni dal izida, zagotovo pa bo spodbudil k hitrejšemu nadaljnjemu razreševanju te problematike. O enem izmed načel seveda ne more biti dvoma: umetnostna vzgoja bo morala potekati v medsebojnem prepletu doživljanja, znanja in ustvarjalnosti.

Kako usposobiti pravšnje pedagoge umetnostne vzgoje za potrebe stoosemdesetih usmerjenih srednjih šol? — je vprašanje, na katero še ni odgovora. Precejšen problem je že s tem, kako pedagogom umetnostne vzgoje zagotoviti potrebno število ur. Udeleženci razprave so svetovali: mentorstvo... delo na dveh ali treh sosednjih šolah... aktivizacija v širšem okolišju šole, v krajevni skupnosti, v društvenih organizacijah.

Marsikaj je ostalo nejasno — torej bo marsikaj še treba izpolniti.

O samem usmerjenem šolanju za potrebe kulture je bilo besedovanja manj. »Ne imejmo šol za te namene samo v Ljubljani in v Mariboru!« je poudaril ravnatelj celjske gimnazije, kajti glasbeni, likovni in drugi talenti, ki se zanimajo za to ali ono kulturniško poklicno usmeritev in so obenem vredni naše pozornosti in odziva, živijo tudi drugod po Sloveniji; zato jim je treba omogočiti da se bodo šolali kolikor mogoče blizu doma. Tudi na tem področju organiziranja življenjskih možnosti moramo težiti od elitizma k policentризmu.

V. KONJAR

Vabilo na mednarodni posvet

Sekcija za pedagogiko prostega časa pri ZDPD Slovenije prireja II. strokovni posvet, tokrat prvič skupaj z evropskim strokovnim združenjem za prosti čas in rekreacijo ELRA, ki bo 19. septembra v Pedagoški akademiji v Mariboru. Posvet pod naslovom PEDAGOGIKA PROSTEGA ČASA V TEORIJI IN PRAKSI bo nedvomno zanimiv za vse, ki se kakorkoli ukvarjajo z vzgojo in razvojem kulture prostega časa. Posveta se bodo udeležili delegati večine evropskih držav. V plenarnem delu zasedanja bodo obravnavali pedagogiko prostega časa v Evropi in Ameriki ter v samoupravni socialistični družbi; v delovnih skupinah pa teme: šola in prosti čas. Vloga prostega časa v poklicnem svetovanju in usmerjanju, učenje in prosti čas v evoluciji osnovne šole na Slovenskem, prosti čas kot dejavniki samoupravne vzgoje. V drugi skupini: usposabljanje različnih delavcev na področju prostega časa, različni koncepti usposabljanja kadrov za potrebe prostega časa, izobraževanje rekreatorjev na vseh področjih športne animacije, vzgojo in izobraževa-

nje teh kadrov v Jugoslaviji. V tretji skupini animacijo in mentorstvo, družbeno vlogo pedagogov prostega časa in animatorjev, animacijo v bivalnem okolju ter animacijo v teoriji in praksi s posebnim pogledom na južno Evropo. V četrti skupini: politiko prostega časa, prosti čas v življenjskem slogu Slovencev, metode in izkustva, vrednotenje prostega časa v okolju, vloga družbeno-političnih, kulturnih in drugih organizacij v politiki prostega časa v Sloveniji, praktične oblike in metode povezovanja vzgoje in prostega časa v krajevni skupnosti.

Udeleženci bodo osnovno gradivo sprejeli pred posvetom, tako da bi lahko brez daljših poročil lahko začeli z razpravami. Prosim, da takoj prijavite svojo udeležbo s kotizacijo 500 din na osebo, ki jo nakažite Zvezi društev pedagoških delavcev Slovenije, 3.1. Ljubljana, na račun: KB 50101-678-47100, s pripisom za SPPC. Prijavite se še pred koncem šolskega leta, da bomo pravočasno ugotovili število udeležencev in tako lahko pripravili ustrezno gradivo.

IO SPPC SLOVENIJE

Konec letošnjega aprila je Zveza pedagoških društev Jugoslavije sklicala v Arandjelovcu zanimiv posvet o odnosu med poukom in drugimi oblikami vzgojno-izobraževalnega dela v šoli. To je nedvomno pomembno vprašanje notranje preobrazbe vzgojno-izobraževalnega procesa, ki ga je treba spreobrazbo vzgajanja in izobraževanja sprijeti reševati. Posveta je sledila letna skupščina, ki je sprejela nova pravila ZPDJ in uvedla kolektivno vodstvo. Zvezo društev pedagoških delavcev Slovenije predstavlja v kolektivnem vodstvu prof. dr. France Strmčnik.

RAZVITI PEDAGOŠKO DELO

V dosednji preobrazbi vzgajanja in izobraževanja so poudarjene zlasti zunanje značilnosti reforme, spremembe normativnih predpisov, utrjevanje organizacije, manj pa je bilo storjenega za notranjo spremembo šolskega dela, ki pomeni bistveni preobrazbeni korak. Prav zato je predsedstvo ZPDJ po podrobni analizi razmer ugotovilo, da je potreben v tem trenutku še poseben strokovni posvet o vsebini preobrazbe, zlasti o spremembah in dopolnitvah pouka. Stara šolska didaktika ne ustreza več v življenju in delu zlihi šoli, ki jo skušamo razvijati na temelju samoupravnih odnosov.

Dr. Ljubica Prodanović je uvodnem referatu naglasila, da so bistvene značilnosti novega odnosa med poukom in drugimi oblikami šolskega dela v tem, da pouk ni več edini obvezen vidik vzgojno-izobraževalnega dela, temveč le eden izmed mnogih je za zdaj še najbolj organizirana oblika dela, ki jo bogatijo raznovrstne oblike dejavnosti prostega časa in proizvodnega dela. Pouk pomeni predvsem vir pobud za različne dejavnosti učencev. Svoje novo mesto mora najti v vsestranskem razvoju osebnosti, ne da bi reševal čisto vsa vprašanja tega razvoja.

Temeljna vprašanja, ki jih je treba hitro obravnavati, je dr. Prodanovićeva navedla zapored: kako zaznati in vzpostaviti takšen odnos med različnimi oblikami šolskega dela, da se bodo le-te prežemale in vzajemno delovale; kaj storiti, da bo vse bogatejših oblikah šolskega dela ne bi bili nekateri učenci preobremenjeni, drugi pa celo premalo dejavni ali zanamerni v različnih oblikah dela; ugotoviti, kaj je treba ukreniti, da se za nove oblike dela ustrezno usposobijo pedagoški delavci in drugi, ki se vključujejo neposredno v delo odprte šole; kako zagotoviti učinkovitejšo sodelovanje med šolo in družbenim okoljem, kajti za vse to ne morejo biti odgovorni le pedagoški delavci.

Zamisliti se je treba, koliko morejo pedagoški delavci zdaj v resnici izboljšati kakovost pouka in drugih oblik šolskega dela ob dosednji ravni svoje strokovne usposobljenosti, ob nerazvitih družbenoekonomskih odnosih, posebno še na vzgojno-izobraževalnem področju, ob premalo odzivnem družbenem delu. Zato je treba odločno se spodbujati in pomagati, da se ustvarijo boljše možnosti in se konkretna vprašanja rešujejo ob večji samoupravni zavzetosti in odgovornosti vseh dejavnikov v šolskem okolju. Potrebno je opazovati, osvetljevati in javno razglašati tiste uspešne premike v pedagoški teoriji in praksi, ki spodbujajo preobrazbo ter pedagoške in druge delavce, da bolj ozavešeni in z večjo voljo razmišljajo, načrtujejo in spreminjajo šolo v svojem neposrednem okolju. Uporabiti je treba teoretična dognanja, ki veljajo še zdaj, a obenem ustvarjalno odkrivati novo; to pa je mogoče le, če tesno sodelujejo teoretiki in praktiki, strokovne službe, kadrovske šole, različni družbeni dejavniki, pa tudi strokovno zavzeto najnaprednejši pedagoški delavci v različnih oblikah dejavnosti svojih pedagoških društev.

Za uspešno vzgojno-izobraževalno delo je nenadomestljiva vloga same učenčeve osebnosti.

Upoštevati je treba, da se le-ta ne more vsestransko razvijati, če bo usmerjena predvsem v zbiranje podatkov, ki jih daje pouk, temveč je treba storiti, kolikor mogoče veliko, da se pouk zliva z uporabo v življenju, da se v različnih oblikah spletajo medsebojni odnosi med učenci, učitelji in drugimi ljudmi; da zmorejo učenci vseh stopenj šol preskusiti svoja spoznanja v bogatih oblikah dela, samoupravljanja in pri tem doživljati samoupravno odgovornost kot visoko kakovosten odnos, brez katerega ni resnične osebne svobode in ustvarjalnega zadoščanja.

Ni se mogoče več tolažiti s tem, da vsako črto osebnosti razvija drugačen družbeni dejavnik; ni mogoče reči, da družina odgovarja predvsem za osebno učenčovo življenje, šola in širša družba za njegovo socializacijo in poklicno usmeritev, kajti ves vzgojno-izobraževalni proces je namreč nedeljiva celota. Številne nekoč izrecno naglašene družinske naloge, se lahko uresničijo le s tesno povezanostjo družine, šole in krajevne skupnosti.

PROSTI ČAS JE NOVA VREDNOTA ŠOLSKEGA ŽIVLJENJA

Niti družina niti šola ne moreta razviti osebnostnih spoznanj in lastnosti, ki jih lahko daje širše organizirano življenje krajevne skupnosti, je povzel misel v svojem koreferatu Rudi Lešnik. Razumljivo, da v starih šolskih okvirih ni mogoče spremeniti pouka. Lahko pa rečemo, da brez resničnega samoupravljanja v vzgojno-izobraževalnem procesu ni mogoče zadostiti družbenim zahtevam in tudi ne zagotoviti vsestranskega razvoja osebnosti.

Pod vplivom pogubne potrošniške miselnosti in potrošniške kulture, ki premočno vdira v naš svet, se pojavlja tudi preprosto menenje nekaterih staršev, da so vzgojno-izobraževalne organizacije servisi, kamor oddajo otroka v vzgojo. Šola ne more in ne sme biti takšen servis, ker ne more prevzeti celotne odgovornosti za razvoj osebnosti. Nasprotno: družina se prav s sodelovanjem s šolo, pa ne samo na roditeljskih sestankih in govorilnih urah, temveč v različnih oblikah dela, potrebnega za izboljšanje vzgoje, vključuje v vzgojni proces in s tem izpolnjuje širše starševske dolžnosti.

Odgovornost za uresničitev vzgoje se na poseben način razliva na različne dejavnike družbene skupnosti, zlasti še v neposrednem okolju vzgojno-izobraževalne organizacije. Prav to pa zahteva, da se vsi dejavniki vzgoje ustvarjalno povezujejo, odgovorno oblikujejo programске vsebine ter skušajo uporabiti samoupravno dogovorjene možnosti, ki zagotavljajo produktivnost vzgojno-izobraževalnega dela. Operativni načrti ne morejo izhajati več predvsem iz nekih splošnih vsebin, temveč se vsebinsko in praktično oblikujejo in bogatijo na temelju širših in ožjih družbenih ter posameznikovih potreb v neposrednem okolju.

Navidezno bi lahko dejali, da tako odpiranje šole navzven povzroča raztrganost vzgojnega dela, razbija enotnost, vendar je prav nasprotno: odpiranje šole in povezovanje z drugimi dejavniki zagotavlja celotnost in strnjeno vzgojno-izobraževalnega procesa ter skuša odpravljati nav-

Korenito dopolniti pouk

S posveta in skupščine Zveze pedagoških društev Jugoslavije

križja in razdvojenosti, ki nastajajo v odmaknjeni, vase zaprti šoli, pogosto preveč odtrgani od življenja. To pomeni, da se s tem povečuje kakovost vzgoje, pa tudi vpliv, ki ga ima šolsko življenje ne le na učenca, temveč na vse ljudi, na celotno okolje, ko razvija sposobnosti samoizobraževanja, samoinformiranja, komuniciranja in samoupravljanja in postaja v tem pomenu vzgojno-kulturno žarišče krajevne skupnosti.

Nov slog dela in življenja odprte šole razvijamo v času, ko se je treba nenehno izobraževati in dopolnjevati iz dela in ob delu. To naj bi potekalo tako, da mlad človek ne bi doživel šole neprijetno in ji hotel čimprej ubežati. Nasprotno: doživel naj bi jo kot svojo potrebo in jo obiskoval tudi v svojem prostem času, ne le dokler je šoloobvezen, temveč tudi pozneje. Če bomo v povezavi z okoljem to dosegli v preobrazbenem procesu, potem bo šola, ne samo na vasi, temveč tudi v mestnem okolju resnično kulturno in družbeno središče krajevne skupnosti, prostor, ki bo krepil samovzgojo in samoizobraževanje, omogočal stalno samoinformiranje, potrebno za samoupravno odločanje in delo. Dejavnosti prostega časa niso le rekreacija, temveč življenjska vez, potrebna za popolnejše

zličnih krožkih in sekcijah, toda malokdaj so potem vztrajno in načrtno delovali, je povedal v koreferatu profesor Vladislav Vuković. Razčlemba vzrokov za takšen pojav je pokazala, da je bilo zunajšolsko delo dolga leta pojmovano kot neobvezna dejavnost, pa zato tudi ni bilo ustrezno niti materialno niti moralno vrednoteno. Obračunska enota za šolsko delo je v glavnem še vedno učna ura, kar gotovo ne spodbuja k notranji preobrazbi šole. Šole tega področja dela niti niso načrtovale kot sestavino rednega šolskega delovanja. Tudi učencev ponavadi niso cenili po delu zunajšolskih dejavnosti, temveč so merili predvsem dosežke pri pouku, pa še to največkrat po verbalnoreproduktivnih sposobnostih, kar pomeni obenem oviro za resnično vsestranski razvoj osebnosti, saj ne spodbuja učenca, da bi se skušal uveljaviti tudi v zunajšolskem delu in s tem globlje dojemal tudi delo ter odnos do prakse.

Odločno bi bilo treba odpraviti dvojnost vrednotenja različnih oblik vzgojno-izobraževalnega dela in uveljaviti resnično vrednote proizvodnega dela in dejavnosti prostega časa. To velja za učence, učitelje in druge družbene dejavnike, če nočemo, da bomo vzgojni smoter le pro-

prav gotovo bo treba še veliko narediti, da bomo dosegli drugačno šolo. O tem se bo potrebno strokovno in širše družbenopolitično še veliko pogovarjati, v krajevnih skupnostih pa resno, ustvarjalno iskati poti in jih samoupravno dogovorno uresničiti v vzgojo, ki vendar pomeni skrb ne samo za sedanjost, temveč tudi za našo prihodnost.

BREZ DOBRO USPOSABLJENEGA UČITELJA NI PREOBRAZBE

V šoli je treba nenehno razvijati in omogočiti učencu ustvarjalno samodejavnost, da bi zagotovili vsestransko delovanje in vplivanje na razvoj mlade osebnosti. Pri tem pa imajo učitelji še vedno zelo pomembno vlogo; funkcija učiteljeve osebnosti je zdaj še raznovrstnejša, širša in odgovornejša, ker se ne more omejevali le na pouk v učilnici. Profesor Žarko Popov je na skupščini v Arandjelovcu opozoril na neupravičene razlike v pedagoški in psihološki izobrazbi ter metodični usposobitvi pedagoških delavcev v Jugoslaviji. Zaostajanje materialnega položaja na področju vzgojno-izobraževalnih dejavnosti za drugimi oblikami združenega dela, neustrezen položaj učiteljev in sodelavcev in negativna selekcija mladega rodu za pedagoške poklice povečujejo pomanjkanje učiteljev in strokovnih sodelavcev, ki jih potrebuje nova šola.

Če hočemo spremeniti razmere, ki za preobrazbo vzgoje in izobraževanja niso zadostne, je treba izpopolniti sistem izobraževanja in izpopolnjevati pedagoških delavcev kot ustrezno sestavino usmerjenega izobraževanja; oblikovati enotnost vseh institucionalnih oblik izobraževanja in izpopolnjevanja pedagoških delavcev in razčleniti sistem selektivnosti ter stimulacije za poklicno usmerjanje v pedagoške poklice skladno z utemeljenimi potrebami združenega dela. S takim sistemom izobraževanja pedagoških delavcev je treba zagotoviti visoko raven izobraževanja za vse vrste učiteljev in za vse kategorije vzgajanja in izobraževanja. Znotraj tega sistema pa je treba ustvariti možnosti za povezanost, pospešeno napredovanje in zadovoljevanje potreb po dopolnilnem in dodatnem izobraževanju, je naglasil Žarko Popov, ko je še posebej poudaril potrebo po dobrem sistemu obveznega stro-

kovnega izpopolnjevanja učiteljev kot sestavine izobraževanja na vseh stopnjah. Ugotoviti moramo, kakšne so potrebe za različne vrste pedagoških delavcev, kakor jih potrebuje sodobna šola. Vse to so vprašanja, ki jih je treba razsodno, odločno in tudi bolj ali manj enotno reševati.

LAHKO BI BIL BOLJŠE

Razpravljalci so opozorili na preskromno uveljavitev pedagoške znanosti v družbi in obenem samokritično ocenili, da se pedagoški niso vselej in povsod znali ustrezno organizirati za skupno delo. Navsezadnje niti ne vemo, kaj se resnično dogaja v Jugoslaviji; zato bi bilo treba bolj celostno sodelovati na višji ravni, da bi lahko vsaj nekoliko ocenili dosežanje pedagoškega dela. Kaže, da je pedagoška še vedno v zadregi, kako učinkovito zajeti dogajanje v pedagoški praksi, spreminjanje, ki je tu in tam izredno naglo.

Med izredno delavne sodijo hrvaški pedagogi, ki pravkar pripravljajo svoj kongres o pedagogiki in samoupravni socialistični družbi.

Opozorili so tudi na pomanjkanje pedagoške literature, ker zadnja leta ni bilo dovolj ponatisov iz del klasičnih pedagogov. Gotovo je hvaljevredna zamisel, Hrvatov, da bodo začeli izdajati izbor pedagoških del znanih jugoslovanskih pedagogov.

Na skupščini ZPD Jugoslavije, ki ji je tokrat predsedovala Marjeta Domicelj iz Ljubljane, so se dogovorili, da bo V. kongres jugoslovanskih pedagogov 1982 v Bosni in Hercegovini, in sicer na temo Samoupravljanja in pedagogika. To je nedvomno najbolj pomembna tema, o kateri se morajo jugoslovanski pedagogi čimprej poglobljeno pogovoriti, če hočejo času ustrezno razvijati samoniklo samoupravno pedagogiko.

Razgibati pa bo treba tudi dejavnost pedagoških društev v Jugoslaviji, saj prav delo strokovnih organizacij odseva zavzetost, ustvarjalno hotenje, komunikativnost pedagogov teoretikov in praktikov in njihovo pripravljenost hitreje spreminjati vzgojo in izobraževanje ter s tem pomagati pri ustvarjanju teorije in prakse samoupravne pedagogike, hkrati pa tudi pri razvoju in družbeni krepitvi pedagoškega dela in pedagoškega poklica v združenem delu.

Dr. RUDI LEŠNIK

Celodnevna šola Sladki vrh: Spoznavanje ljudske kulture, razgibanje v ritmu ljudskega plesa je za zdrav razvoj osebnosti prav tako potrebno kakor pouk pred šolsko tablo (Foto: fototehnični krožek na Osnovni šoli Sladki vrh)

vzgojno delovanje, so nov most med šolo in okoljem, dajejo marksistično spoznano možnost širšega človekovega ustvarjalnega razmaha in kultiviranja. Prav v tem je tudi nova vrednota prostega časa v slogu šolskega in drugega življenja.

Vse to zahteva več od učitelja, terja več povezanosti in sodelovanja z okoljem, obenem pa je to pot, ki vodi tudi k obnovi ugleda pedagoškega poklica, saj bo take naloge zmogel le učitelj, ki se bo znal s svojim strokovnim, organizacijskim, mentorskim in družbenim delovanjem uveljaviti med učenci in krajani ter jim pomagati. To je obenem pot, ne preprosta, utrjevanja socialističnih samoupravnih odnosov, rasti tiste kulture, ki naj bo kos slabostim potrošništva in temelj za ustvarjanje človekovega zadovoljstva.

ZUNAJŠOLSKE DEJAVNOSTI VPLIVAJO NA UČNI USPEH

Različne raziskave so pokazale, da se proglašena vzgoja in izobraževanje nista dosledno uresničevala, kaj šele, da bi uporabili vse možnosti za življenjski pouk. Pri tem niso na vseh šolah osnovnega in srednjega izobraževanja enako upoštevali ravno možnosti, ki jih dajejo zunajšolske dejavnosti učencev kot dopolnilo pouka. Učenci so sicer domala povsod kazali visoko stopnjo zanimanja za zunajšolske dejavnosti, toda v resnici jih je dokaj malo sodelovalo v interesnih dejavnostih. V začetku šolskega leta se tudi več kot 80 % učencev prijavlja za delo v ra-

glašali, izmikali pa se njegovemu uresničevanju, pa naj bo to v predšolski, osnovnošolski stopnji ali v usmerjenem izobraževanju.

Reforma je obvezala šole, da predručajijo razmere, toda štiri letne izkušnje, denimo v Črni gori, so pokazale, da učni načrti še naprej bolehalo za historizmom, da je pouk še vedno dokaj verbalno-reproduktiven in preverjanje znanje predvsem izpraševalno. Poleg tega so uredili delo tako, da ostaja učencem zelo malo časa za resnične dejavnosti prostega časa, zaradi česar se nekatere obveznosti in pravice učencev poenostavljajo in zanamirajo.

Zanimiv je zgled šole, kjer so učenci v začetku šolskega leta z navdušenjem organizirali delo v dvajsetih različnih interesnih dejavnostih, pa jih je bilo po prvem četrtletju samo še šest. Dovolili so vključevanje v te dejavnosti, tako da so se najboljše lahko vključili v tri, drugi pa v eno ali dve dejavnosti, potem pa so začeli izključevati iz teh dejavnosti tiste učence, ki so dobili ob konferenci eno ali dve negativni oceni. Razumljivo je, da v takih razmerah ni uresničena notranja preobrazba vzgoje in izobraževanja in dejavnost prostega časa ni vgrajena v celoten slog šolskega življenja. Vodstvo šole je celo objavilo, da njihovi učenci ne bodo sodelovali na različnih manifestacijah, ki ne spadajo v redni program dela. Ob tem se je tudi pokazalo, da so delovale predvsem tiste skupine, ki so jim zelo zavzeto pomagali učitelji, ljubitelji teh dejavnosti.

Odnos do otroka je odnos do človekove prihodnosti

Pod pokroviteljstvom Mestne skupnosti otroškega varstva Ljubljana je bil v našem glavnem mestu 12. in 13. maja tretji posvet vzgojno-varstvenih organizacij Slovenije, ki se ga je udeležilo 600 vzgojiteljc in vzgojiteljev iz vse naše republike.

Posvet, ki je del redne letne dejavnosti slovenskih vzgojiteljev, je bil namenjen izmenjavi mnenj in izkušenj; bil je hkrati strokovna obogatitev in usmeritev za še uspešnejše prihodnje delo.

Njegovo vodilo bi lahko strnili z mislijo: Brez igre in igrač ni srečnega otroštva. Posvet je v uvodnem delu zajel tri temeljne referate: Družbenoekonomski pogoji za zdrav otrokov razvoj v urbanem naselju (predsednika SO Ljubljana Center Miroslava Samardžije) je izzvenel kot opozorilo, da je treba pri urbanizaciji mest upoštevati tudi igralni prostor za otroke, referata Igra s psihološkega vidika (dr. Ivana Toličiča) in Igra s pedagoškega vidika (prof. Irene Levnikove), pa sta osvetlila mesto in vlogo igre v družbeno organizirani predšolski

vzgoji. Z vseh strokovnih vidikov sta bili igra in igrača teoretično obravnavani še v desetih koreferatih. Teoretičnemu delu posveta je sledil praktični del, ki je zajel 60 hospitacij in ogledov vrtecev v občini Ljubljana Center. Vse vzgojno-varstvene organizacije so pripravile vzorne ogledne igrače, opreme in ureditve, posebna osvežitve pa sta bili izbrani razstavi izdelkov in risb predšolskih otrok v VVZ Vodmat in otroških grafik v VVZ Klinični center. Delo posveta je potekalo v desetih skupinah. V desetih različnih temah sta bili igra in igrača obravnavani z vseh vidikov glede na raznovrstnost, starostno dobo otrok in glede na njihovo duševno in telesno zdravstveno stanje.

Prizadevno delo vseh desetih skupin in izčrpno poročanje njihovih vodij v sklepem plenarnem delu posveta je zgornjo dokazalo, da je bil posvet uspešen. Prepričljivo je potrdilo strokovno poglobljenost in, ne nazadnje, že znano delovno vnemo tistih, ki vzgajajo naše najmlajše. T. D.

Temeljne značilnosti usmerjenega izobraževanja

Organizacija vzgojno-izobraževalnega dela

(Nadaljevanje)

S to številko našega glasila končujemo prikaz nekaterih temeljnih značilnosti usmerjenega izobraževanja, s katerim smo dopolnili naša sprotna poročila. V prejšnji številki smo objavili tudi zakon o usmerjenem izobraževanju in tako zadovoljivo izpolnili svojo obveznost do poglobljenega obveščanja bralcev o celotni zasnovi usmerjenega izobraževanja. Širši in vsebinsko izpolnjen prikaz usmerjenega izobraževanja s podrobno navedbo literature pa bo izšel ob našem sodelovanju v kratkem pri založbi Delavska enotnost v Ljubljani.

Katere vzgojno-izobraževalne organizacije bodo izvajale posamezne programe usmerjenega izobraževanja, kako se bodo samoupravno organizirale in upravljale, kako bo potekala njihova dejavnost?

Zakon o usmerjenem izobraževanju navaja med organizacijami za usmerjeno izobraževanje srednje, višje in visoke šole, delavske univerze, izobraževalne centre in domove za učence.

Srednje šole bodo izvajale vzgojno-izobraževalne programe za pridobitev srednje izobrazbe in njeno izpopolnjevanje.

Višje in visoke šole (nekateri izmed njih se bodo imenovali tudi akademije ali fakultete) bodo izvajale vzgojno-izobraževalne programe za pridobitev višje in visoke izobrazbe pa tudi programe za stalno izpopolnjevanje svojih absolventov in drugih občanov. Z izobraževanjem na visokih šolah je tesno povezano tudi raziskovalno delo. Visokošolske delovne organizacije se združujejo kot doslej v univerze, ki imajo pomembno vlogo pri načrtovanju in razvijanju usmerjenega izobraževanja, zlasti še pri razvijanju interdisciplinarnega in podiplomskega študija.

Srednje, višje in visoke šole nadaljujejo v usmerjenem izobraževanju svojo dosedanja družbeno vlogo, vendar odprte enakopravno mladini in odraslim; kot novo obveznost pa prevzemajo tudi skrb za stalno izpopolnjevanje in osvežitev strokovne izobrazbe.

Tudi delavske univerze nadaljujejo svojo posebno družbeno vlogo — izobraževanje in izpopolnjevanje odraslih. Delavske univerze razvijajo predvsem dopolnilno izobraževanje in izpopolnjevanje delavcev, drugih delovnih ljudi in občanov za potrebe dela, samoupravnega in političnega delovanja, ljudske obrambe in družbene samozaščite ter druge osebnosti potrebe, obenem pa razvijajo različne oblike pomoči delovnim ljudem, ki si želijo pridobiti splošno, družbeno ali strokovno izobrazbo s samoizobraževanjem. Delavske univerze lahko izvajajo tudi programe ali dele programov za pridobitev srednje izobrazbe, če so na njihovem območju ugotovljene take potrebe in s tem soglašajo posebne izobraževalne skupnosti. Tako kot doslej bodo v takih primerih delavske univerze organizirale zunanje enote in oddelke za študij ob delu pod strokovnim vodstvom ustreznih matičnih šol.

Delavske univerze se združujejo v Zvezo delavskih univerz Slovenije in v njej uresničujejo svoje in širše družbene interese pri načrtovanju in razvijanju izobraževanja odraslih.

Izobraževalne centre bodo v usmerjenem izobraževanju razvijale predvsem organizacije združenega dela in njihova združenja, včasih pa tudi drugi dejavniki (društva, družbene organizacije, družbeno-politične skupnosti ipd.). Izobraževalni centri samostojno in skupaj z drugimi organizacijami za

usmerjeno izobraževanje izvajajo predvsem programe za usposabljanje in izpopolnjevanje delavcev za potrebe organizacij združenega dela (ali drugih organizacij in društev oziroma občanov in delavcev).

V usmerjenem izobraževanju postajajo organizacije združenega dela zelo pomembna središča izobraževanja zaposlenih in prevzemajo odgovorne naloge. Na temelju svojih razvojnih načrtov ugotavljajo kadrovske in izobraževalne potrebe in načrtno usmerjajo delavce v nadaljnje izobraževanje in izpopolnjevanje. Organizacije združenega dela uvajajo in usposabljaajo za delo učence, študente in mlade delavce, ki prihajajo iz šol. V ta namen organizirajo tudi proizvodno delo in delovno prakso učencev ter načrtno usposabljanje mladih strokovnih delavcev — pripravnikov. Če imajo z zakonom predpisane pogoje, lahko organizacije združenega dela v svojih središčih izvajajo tudi posamezne programe za pridobitev srednje izobrazbe. Kadrovske izobraževalne službe dobivajo z vsemi navedenimi novimi nalogami vse bolj pomembno mesto v organizacijah združenega dela, saj si brez njih ni mogoče zamišljati načrtnega štipendiranja in usmerjanja učencev, študentov, pa tudi delavcev v izobraževanje; brez njihove sistematične skrbi si tudi ne moremo zamišljati načrtnega stalnega izpopolnjevanja zaposlenih.

Domovi za učence in študente sodijo enakopravno med organizacije za usmerjeno izobraževanje in vzgojo, saj zagotavljajo mladini in že zaposlenim možnost za študij ter pomagajo vzgojno-izobraževalnim organizacijam pri oblikovanju mlade osebnosti in uresničevanju vzgojnih in izobraževalnih smotrov.

KAKO SE VZGOJNO-IZOBRÁŽEVALNE ORGANIZACIJE SAMOUPRAVNO ORGANIZIRAJO?

Po zakonu o usmerjenem izobraževanju se navedene organizacije za usmerjeno izobraževanje organizirajo kot temeljne organizacije združenega dela v sestavi izobraževalnih ali drugih delovnih organizacij, kot izobraževalne delovne organizacije, kot delovne skupnosti ali kot enote v sestavi OZD oziroma delovnih skupnosti. Sorodne izobraževalne organizacije sodelujejo med seboj, se povezujejo in združujejo, da bi uspešneje razvijale in pospeševale izobraževanje na določenem področju.

Skupni cilji in naloge povezujejo še posebej vzgojno-izobraževalne organizacije z OZD — uporabniki izobraževanja, saj si brez stalnega in tesnega medsebojnega sodelovanja med njimi ne moremo zamišljati smotrnega usmerjanja v izobraževanje, uspešnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja mladine in odraslih in stalnega izpopolnjevanja delavcev. Pri visokih šolah vključuje to medsebojno sodelovanje novih

znanstvenih in tehnoloških dosežkov v proizvodnji in poslovanju.

Z medsebojnim sodelovanjem in povezovanjem vzgojno-izobraževalnih in drugih organizacij znotraj posameznih panog ali dejavnosti večamo učinkovitost skupnih prizadevanj in rešujemo sproti vprašanja in težave, ki se bodo brez dvoma pokazale pri uvajanju in uresničevanju medsebojnega izobraževanja. Z medsebojnim sodelovanjem izobraževalnih in drugih organizacij po posameznih območjih lahko zagotovimo čim bolj gospodarno izrabo kadrovskih in materialnih zmogljivosti, prostorov in opreme ter čim bolj smotno delitev dela med organizacijami in središči usmerjenega izobraževanja.

Vzgojno-izobraževalne organizacije so pred delavci in občani ter celotno družbo odgovorne za kakovost in učinkovitost svojega dela. Zato morajo skrbeti za stalen dvig strokovnosti vzgojno-izobraževalnega dela. V ta namen razvijajo vzgojno-izobraževalne organizacije tudi svoje strokovne ali razvojne službe, v katerih delujejo specializirani strokovnjaki: pedagogi — andragogi, psihologi, socialni in drugi delavci.

KDO USTANAVLJA VZGOJNO-IZOBRÁŽEVALNE ORGANIZACIJE?

Med ustanovitelji organizacij za usmerjeno izobraževanje so lahko organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, družbeno-politične skupnosti in druge družbene pravne osebe. Da pa bi vzgojno-izobraževalne organizacije lahko začele delati, morajo izpolnjevati več pogojev: ugotovljene morajo biti dolgoročne potrebe po določenem izobraževanju oziroma strokovnih delavcih, imeti morajo potrjene izobraževalne programe, usposobljene učitelje in potrebne gmotne temelje in seveda dovolj učencev. Te pogoje za ustanovitev in za začetek dela preverja pristojni republiški upravni organ (večinoma Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo). Šele po tem preverjanju (verifikaciji) se izobraževalna organizacija vpiše v razvid izobraževalnih organizacij in sme začeti delovati ter ob koncu izdati diplome in druge javne listine. Podoben postopek preverjanja je potreben tudi pri uvajanju novih vzgojno-izobraževalnih programov v vzgojno-izobraževalni organizaciji.

KDO UPRAVLJA VZGOJNO-IZOBRÁŽEVALNO ORGANIZACIJO?

Po zakonu o usmerjenem izobraževanju upravljajo izobraževalne organizacije predvsem delavci teh organizacij skupaj z učenci, študenti in drugimi udeleženci. O medsebojnih delovnih razmerjih in delitvi sredstev za osebno in skupno uporabo odločajo delavci vzgojno-izobraževalne organizacije sami. V zadevah širšega družbenega pomena (npr. obseg vpisa, cene storitev, sprejemanje letnega delovnega načrta, finančnega načrta in zaključnega računa, sprejemanje razvojnih načrtov, določanje kadrovske politike itd.) sodelujejo tudi delegati ustanovitelja, družbeno-politične skupnosti, družbeno-političnih organizacij in seveda tudi uporabniki.

Vzgojno-izobraževalno organizacijo upravlja svet. Sestavlja jo ga delegati delavcev, učen-

cev, študentov in drugih udeležencev izobraževanja ter delegati družbene skupnosti. Individualni poslovodni organ srednje šole ali doma učencev je ravnatelj, na višjih in visokih šolah pa dekan.

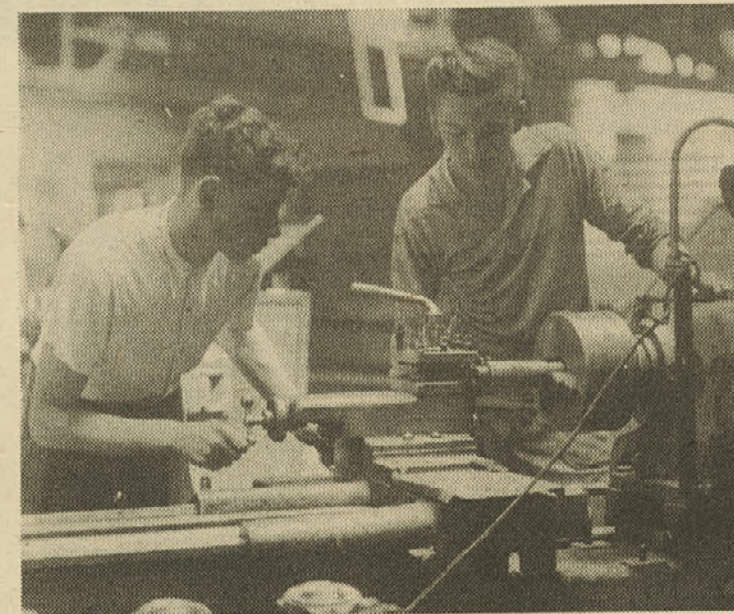
Strokovni organi vzgojno-izobraževalnih organizacij so na srednjih šolah učiteljski zbori in razredniki, v domovih učencev vzgojiteljski zbori, na višjih in visokih šolah pa pedagoško-znanstveni zbori.

Za organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela in uresničenje vzgojno-izobraževalnih smotrov je neposredno odgovoren ravnatelj, ki je vedno tudi pedagoški vodja. Vodi delo učiteljskega oziroma vzgojiteljskega zbora, spremlja in ocenjuje učiteljevo in vzgojiteljevo delo, skrbi za nenehno posodabljanje metod, oblik in učne tehnologije, skrbi mora tudi za stalno strokovno izpopolnjevanje učiteljev, vzgojiteljev in drugih delavcev.

Podobno se bodo oblikovali strokovni organi tudi na delavskih univerzah in v izobraževalnih centrih, čeprav zakon o usmerjenem izobraževanju tega izrecno ne določa. Tudi pri teh organizacijah vodenje nujno vključuje odgovornost in skrb za kakovost in napredek vzgojno-izobraževalnega dela, za posodabljanje izobraževanja in stalno izpopolnjevanje učiteljev, predavateljev, inštruktorjev in drugih sodelavcev. Brez smotrnega in načrtnega pedagoškega in andragoškega vodenja ter stalnega razvojnega prizadevanja utegne vsako vzgojno-izobraževalno organizacijo prej ali slej dočakati zastoj, s tem pa tudi nazadovanje.

PEDAGOŠKI IN ANDRAGOŠKI DELAVCI

Vsi strokovni delavci v organizacijah za usmerjeno izobraževanje morajo imeti potrebno izobrazbo v stroki, pedagoško in andragoško usposobljenost, pri nekaterih nalogah pa tudi ustrezne delovne izkušnje. S svojo poklicno in družbeno dejavnostjo morajo uveljavljati samoupravne socialistične od-

nose, da so lahko vzgojitelji mladih rodov.

V skladu s temi zahtevami morajo imeti v srednjih šolah učitelji splošno-izobraževalnih in strokovno-teoretičnih predmetov visoko izobrazbo ustrezne smeri, učitelji praktičnih predmetov pa praviloma najmanj višjo izobrazbo in tri leta ustreznih delovnih izkušenj. Vzgojitelji v domovih učencev morajo imeti najmanj višjo izobrazbo. To velja tudi za strokovne delavce delavskih univerz in izobraževalnih centrov. Le učiteljem praktičnega pouka in

inštruktorjem v OZD zadošča srednja izobrazba ustrezne smeri, vendar si morajo poleg te pridobiti še pedagoško in andragoško izobrazbo.

Se višje so zahteve za visokošolske učitelje in znanstvene delavce: za rednega in izrednega profesorja, docenta in znanstvenega svetnika ter sodelavca je potreben doktorat znanosti, za umetniške panoge na umetniški akademiji pa poleg visoke izobrazbe ustrezne smeri tudi pomembna umetniška dela. Od visokošolskega učitelja družba utemeljeno pričakuje tudi strokovno, znanstveno ali umetniško ustvarjalnost, praktične izkušnje v stroki ter razvite pedagoške sposobnosti. Tudi te zahteve so zapisane v zakonu o usmerjenem izobraževanju.

Po končani pripraviški dobi morajo strokovni delavci srednjih šol, domov učencev, delavskih univerz in izobraževalnih centrov opraviti strokovni izpit in s tem dokazati, da so sposobni samostojno opravljati vzgojno-izobraževalno delo.

RAZVIJANJE IN PREVERJANJE DELOVNE UČINKOVITOSTI

Nemara ni področja družbenega dela, kjer bi bila potreba po nenehnem razvijanju, kakovosti in učinkovitosti dela tako poudarjena kot na vzgojno-izobraževalnem področju. Pedagoški in andragoški delavci morajo nenehno širiti, poglobljati, dopoljevati in posodabljati svojo strokovno, pedagoško-andragoško in družbeno-politično izobrazbo. Visokošolske organizacije, ki pripravljajo za delo na področju vzgoje in izobraževanja, so dolžne skrbeti za nenehno izpopolnjevanje svojih diplomantov. Vsako uvajanje novih programov, metod, oblik in sredstev pa mora vključevati vedno tudi usposabljanje in dopolnilno izobraževanje pedagoških in andragoških delavcev.

Tudi preverjanje učinkovitosti vzgojno-izobraževalnega dela sodi med stalne obveznosti pedagoških in andragoških delavcev ter izobraževalnih organizacij. Po zakonu o usmerje-

braževalno delo posebnega družbenega pomena, opravlja nadzor nad izvajanjem programov srednjih šol in domov učencev tudi pedagoška služba. Zakonitost dela vzgojno-izobraževalnih organizacij pa nadzoruje odslej — tako kot na drugih področjih — pristojni upravni organi občine in republike.

ORGANIZIRANOST VZGOJNO-IZOBRÁŽEVALNEGA DELA

Vsaka vzgojno-izobraževalna organizacija mora dosegati visoko raven, načrtnost in organiziranost vzgojno-izobraževalnega dela. V ta namen izdela za vsako šolsko leto **letni delovni načrt**, ki ga sprejema njen svet. Letni delovni načrt obsega celotno vzgojno-izobraževalno delo, samoupravno, proučevalno in drugo dejavnost, pripravo, potek in razporeditev dela po letnikih in programih ter druge pomembne zadeve.

Vzgojno-izobraževalna organizacija mora prilagoditi odraslim, ki se izobražujejo ob delu, vsebino, organiziranost in potek vzgojno-izobraževalnega dela, način in roke za preverjanje znanja. Pri tem se mora dogovarjati z udeleženci in njihovimi delovnimi organizacijami ter upoštevati delovne obveznosti in druge okoliščine, ki vplivajo na izobraževanje. Skrbno mora prilagoditi odraslim zlasti vzgojno-izobraževalne programe, upoštevajoč pri tem prejšnje znanje, delovne in življenjske izkušnje ter izobrazbene potrebe skupin in posameznikov. To zahtevo vključujejo vsi vzgojno-izobraževalni programi, ki so namenjeni hkrati mladini in odraslim ali samo odraslim. Izobraževanje bo treba smotno povezovali s samoizobraževanjem, nova spoznanja z delom in izkušnjami udeležencev, metode in odnose pri delu pa prilagajati ravni njihove osebnostne zrelosti in sposobnosti za učenje. Vzgojno-izobraževalne organizacije pa morajo ob tem zagotoviti, da bo pridobljena izobrazba absolventov vselej v skladu z zahtevami vzgojno-izobraževalnega programa. Kadar se bodo torej po istem programu izobraževali udeleženci pred vstopom v delo, ob delu in iz dela, mora biti dosežena izobrazba vseh enako vredna.

Načelno je z vsakim vzgojno-izobraževalnim programom, z notranjimi predpisi in letnim načrtom podrobneje opredeljeno, kakšne so učne obveznosti in zahteve udeležencev in kdaj izpitni roki. Sposobnejšim udeležencem pa morajo vzgojno-izobraževalne organizacije omogočiti tudi individualni ritem in pospešeno napredovanje. Tistim, ki prestopajo v drugo smer, morajo svetovati in pomagati pri obvladovanju manjkajočega znanja. Učenci in študenti, ki niso izpolnili predpisanih obveznosti za napredovanje v višji letnik, lahko ponavljajo letnik vendar samo enkrat. Isti letnik lahko obiskuje učenec ali študent večkrat le tedaj, če je bolan ali če so za to drugi utemeljeni razlogi.

Po uspešno končanem srednjem ali visokem izobraževanju dobijo učenci oziroma študenti diplomu, po strokovnem izpopolnjevanju pa ustrezno potrdilo, v katerem so navedeni program in trajanje izobraževanja, lahko pa tudi dela in naloge, za katere se je kdo usposobil. Udeleženci izobraževanja lahko dobijo podobno potrdilo tudi po končanem usposabljanju.

JOŽE VALENTINČIČ

Več razumevanja in spoštovanja v našo vzgojo

Pogovor z dipl. psih. AZRO KRISTANČIČEVO

Pogovor v vzgoji — osrednja tema portoroškega seminarja za pedagoške delavce med 19. in 23. marcem — je bil zame veliko doživetje. Svoje vtise sem strnila v misel: Vrnili smo se — ne boljši, a z željo, da bi bili boljši.

Veliko sem pridobila. Za nekatera spoznanja, ki mi jih je dala praksa učiteljice na osnovni šoli in na delavski univerzi, sem dobila potrdilo, marsikaj pa je bilo novega.

Vsako predavanje je bilo po svoje zanimivo, tako Ivana Škofleka Vzgojni pomen pogovora, Branka Martinoviča Tehnike pogovora kot Leona Lojka Konflikti pogovor.

Meni pa bodo pri vsakdanjem delu najbolj pomagale ugotovitve Azre Kristančičeve, priznane strokovnjakinje na področju moderne vzgoje, predavanja o svetovalnem pogovoru.

Seminarsko delo mi je zbudilo v meni toliko vprašanj, dvomov o lastnem delu in želja, da sem prosila dipl. psih. Azro Kristančičevo za pogovor, v katerem bi mi odgovorila na številna vprašanja, ki se pojavljajo v vzgojnem delu naše osnovne šole.

● Včasih se učitelji, strokovnjaki na svojem področju, pritožujejo, češ da postaja osnovna šola smešno podobna otroškemu vrtcu, ker se pretežno ukvarja z vzgojo. Tej ugotovitvi lahko pritrdimo, a brez posmeha, pač pa z globoko resnostjo in odgovornostjo.

— Vzgajati in hkrati izobraževati mlade je za nekatere pedagoge še vedno nezdružljiv proces, čeprav nas življenje nenehno prepričuje, da se vzgoja in izobraževanje tesno prepletata. To velja še posebno pri delu z otroki in mladimi ljudmi, saj je cilj vzgoje in izobraževanja priprava za življenje. Ta priprava pa ni le osvajanje znanja o različnih pojavih, osvajanje sposobnosti in spretnosti, ampak je hkrati oblikovanje naših mnenj, stališč, odnosov na vseh področjih človekovega življenja.

● Danes se vzgojna vloga družine manjša, zato pa mora opraviti večji del vzgoje šola. Glede na poprečno veliko število otrok v šolah — na našo šolo jih je 1700 — in vse širše problematike je nujno, da naravni svetovalec — učitelj — in strokovna svetovalna služba delata tesno povezana.

— Dinamičnost in moderen stil življenja, predvsem pa podružbljanje družinske vzgoje ne zmanjšujejo deleža vloge družine pri vzgoji otrok, ampak ga le spreminjajo. S tem pa se spreminjajo tudi vloge in naloge pedagoških delavcev — učiteljev — in svetovalnih služb. Odrasli sooblikujemo otrokovo osebnost, saj vsak naravni ali poklicni vzgojitelj prispeva svoj delež v »mozaik« otrokove osebnosti.

Zato je nujna vzajemna in tesna povezanost staršev, učiteljev, svetovalnih in drugih strokovnih služb. Ta povezanost je nujna ne le zato, da približamo drug drugemu vzgojne vzorce in vplive, ampak da otroku približamo številne in pogosto nasprotujoče si informacije, da jih bo doumel, sprejel in se tako izognil stiskam, ki jih ponavadi povzročajo prav nasprotujoča si sporočila ali zahteve vzgojiteljev in učiteljev.

Naravni in poklicni vzgojitelji pa se ne bi smeli povezovati le takrat, ko se pri otroku pojavijo težave ali celo motnje, ampak veliko prej, pri vsakodnevnem delu in odnosih z otroki. Sicer se nam lahko zgodi, da se pretirano ukvarjamo le s težavnimi in motečimi otroki. Za nekatere pa je ukvarjanje s takimi otroki le preverjanje »teoretičnega modela«.

To lahko povzroči, da pozabimo na otroka, mladega človeka, osebnost, ki hlata po znanju in spoznanjih, otroka, ki išče samega sebe in svojo mesto v ožji in širši družbeni skupnosti. Ta pot iskanja pa ima tudi stranpoti!

● Za medsebojno pomoč in uspešnejše reševanje pedagoške

problematike pa se moramo zavedati mnogih pomembnih dejstev in o njih razmišljati.

Ali se učitelji sploh zavedamo, kako smo slabo pripravljeni za težko in odgovorno vlogo svetovalca? Šola nam je dala premalo.

Nujno nam je potrebno dodatno pedagoško izobraževanje. Potrebujemo seminarje, kakršni so bili portoroški, strokovna predavanja na šolah, teamske razgovore na šolah ali občinskih aktivih pod vodstvom strokovnih svetovalnih delavcev, navse za ustrezno literaturo itd.

— Pripravljeni otroke za življenje ni le težko in odgovorno, ampak tudi osrečujoče delo. Seveda pod pogojem, da med mnogimi drugimi spoznanji in znanji sprejememo resnico, da človek raste vse življenje. Osebnost in poklicna rast je obvezujoča za vse, ki sodelujejo v procesu vzgoje in izobraževanja. Če sprejemamo resnico, da se vse življenje razvijamo in rastemo, imamo to daljnosežne posledice na odnose med ljudmi, posebej pa na odnose med odraslimi in mladimi. Zavest, da se vsi razvijamo in rastemo od rojstva do smrti, nam olajšuje medosebne odnose, zmanjšuje možnost osebne ali poklicne okostenelosti, odpravlja jaz med generacijami in omogoča odkrite, strpne, iskrene, spoštljive in človeško tople odnose.

To vse je, kot sem omenila, še bolj obvezujoče za vse, ki vzgajajo in izobražujejo in pripravljajo mlade za življenje. V resnici so to svetovalci v širokem pomenu besede. V vlogi svetovalcev nastopamo vsi: starši, pedagogi, psihologi, socialni delavci, zdravniki in mnogi drugi strokovnjaki. Svetovanje je vzaje-

ni odnos med strokovnjakom, ki je opremljen z večjim znanjem, in posameznikom, ki to znanje potrebuje. Svetovanje je velika šola življenja, saj svetovalec ne more ločiti svoje osebnosti od vzgojne izobraževalne dejavnosti. Zato tudi govorimo o poklicno usposobljenem in vzgojnem svetovalcu. Poklicno smo lahko usposobljeni že s tem, da absolviramo predpisani program za kak poklic. Pridobivanje poklicnih možnosti in sposobnosti pa ni zagotovilo naše vzgojenosti. To je tiste vzgojenosti, ki ji v vsakdanjem življenju tako lepo rečemo »srčna kultura«; ta se

kušnje vzajemnega človeškega odnosa v vsej njegovi barvitosti. Prav v odnosih z otroki pogosto pozabljamo, da je izkušnja vzajemnega, iskrenega in spoštljivega človeškega odnosa, ki ga doživijo otroci, le-tim model medosebnih odnosov. Sprejemanje spoznanja, da smo mi odrasli model medsebojnih odnosov za mlade, bi nas obvarovalo včasih neutemeljene trditve, češ — kakšna je današnja mladina! Takšni so, kakršni so naši vzorci razmišljanja, vedenja, čustvovanja, medsebojnih odnosov, ki smo jim jih ponudili.

Poklicna opremljenost svetovalca in vzgojenost, ki se kaže v vsakodnevnih odnosih med ljudmi, pa nam omogoča sprejeti preprosto, a pomembno spoznanje za življenje: drug od drugega se lahko marsičesa naučimo!

Sprejeti to vzajemno izmenjavo znanja, izkušenj, gledanj, stališč in mnenj pa je za mnoge vase za-verovane ljudi prav ogrožajoče. Posebno ker svetovalni odnos ni le poklicni odnos, ampak predvsem človeški odnos, v katerem ni nadrejenosti ali podrejenosti, ampak je to enakoveren odnos dveh ali več ljudi.

Bogastvo je res del sreče, če vemo, da bomo pomagali drugemu človeku. Morda niti ne bi uporabljali izraza »pomoč«, kajti vsak odnos je vzajemno bogatenje obeh.

Naše znanje naj bi bilo v tem, da spoznamo, sprejmemo in osvojimo to vzajemno bogatenje, to hkratno rast oseb, ki so v vzajemnem odnosu. Saj bo vsak učitelj in vzgojitelj, ki je do sebe iskren, priznal, da je njegov odnos do učenca, gojenca, otroka hkrati njegova osebna in poklicna rast.

● Od svetovalne službe ne smemo pričakovati, da bo takoj našla pot za rešitev otroka iz sti-

Moramo pa poskrbeti za sprotno obveščanje, da bosta učitelj oziroma razredna skupnost lahko gradila na tem, s čimer bo začel ali kar bo dosegel strokovni svetovalec.

— Verjetno smo iz dosedanjega pogovora spoznali, da je svetovanje kot del vitalnega učenja namenjeno vsem področjem človekovega življenja. Tu pa je še posebej uporabno, ko rešujemo stiske in težave v vzgojno-izobraževalnem procesu. Prvi svetovalec v šolski situaciji je predvsem učitelj, ki s svojim znanjem, metodami in tehnikami svetovalnega dela lahko pomaga otrokom, da obidejo različne življenjske čeri. Pomoč pri hujših težavah in motnjah pa terja včasih strokovno bolj poglobljeno obravnavo. Toda noben strokovnjak v vzgojni svetovalnici ali drugi specializirani ustanovi ne bo ublažil ali odpravil otrokovih težav, če ne bo tesno sodeloval z učiteljem, starši ali drugimi osebami iz neposrednega življenjskega otrokovega okolja. Če pa ni skupnega sodelovanja, utegnejo otrokove težave še poglobliti.

Pri tem ne smemo zanemariti otrokovih vrstnikov, razredne skupnosti in drugih, ki se lahko tvorno vključijo v reševanje problemov. To je najbolj življenjska šola medosebnih odnosov.

● Si kot generacija s specifičnimi vojnimi in povojnimi težavami. Priznajmo, da ima tudi današnja mladina svoj veliki problem: čuti pomanjkanje časa, umirjenosti, varnosti, družinske in sploh medčloveške topline? Je žrtev spreminjajočih se sistemov. Koliko otrok se je rodilo in zraslo v demokratičnih družinskih odnosih? Zda pa jim ponujamo demokracijo, za katero mnogi še niso zreli in jo enačijo z anarhijo.

— Seveda ima mladina svoje velike in majhne probleme. Vendar življenje terja, da se ne-

strani pa morda mi s svojimi očmi, z očmi naše mladosti, nostalgичno gledamo na to mladost. Nekaj pa gotovo drži: vsi nam manjka medčloveške topline. Morda prav mi odrasli s svojimi neustreznimi medčloveškimi odnosi, nejasnostmi, primernim sporazumevanjem zmanjšujemo tudi mladim mladost, da oblikujejo in negujejo tople, iskrene, spoštljive medčloveške odnose. Tako kot pri vsi stvari velja zakonitost: kakšen vzorec odnosov kažemo odrasli, takšnega sprejmejo tudi mladi.

● Priznajmo si, da v odnosu do drugega dostikrat izbere lažjo pot: obsojamo in grajam kar nam na drugem ni všeč. Zablajmo pa na staro modrost: naj bi bila vodilo zlasti v naših poklicu, da moramo v človeku vedno iskati in krepiti, kar je v njem dobrega.

Bomo v pogovoru znali biti v odnosu do drugih to strpni, spoštljivi, iskreni?

Odgovoriti si bomo še morali na vprašanje, ali nismo mi — učitelji današnjih dni — tisti rod, ki smo ga težko prehodnega obdobja, ko se prava demokracija vzgoja šele rojeva?

Ali čutimo, da bo treba seči po novih pedagoških metodah?

Bomo skušali otroka bolj razumeti, bomo hvalili napredek, bomo hvalili slaba dejanja, bomo pa hvalili ali grajali značilnosti in osebnosti? Se bomo izognili histerije, pridig in besed, ki ne sovražijo? Si bomo priznali, da prepričani nismo, da dosežemo? Skratka, bodo naša vzgojna čela bolj grajena na razumevanju, spoštovanju in naklonjenosti?

— Biti človeški do drugega človeka — to je potreba vsakega človeka. Ta potreba živi v vsakem od nas. Ta potreba živi v toliko časa, dokler verujemo v človeka, v njegovo rast, napredek v osebnem in družbenem razvoju. Verjeti v človeka pa pomeni predvsem verjeti v njegovo človeško usmerjenost. Tudi to je pomembna vzgoja. Marsikomu zaradi neprijetne izkušnje otrok zarjamo otroke: »Varuj se drugih ljudi, ne kaže jim zaupati, takšno miselnostjo pa prepričujemo, da otroku puščamo zelo širok prostorski prostor tistim, katerim smo ni do človeka, tistim, ki medčloveški odnos zamenjuje z željo vladati drugim, upoštevati druge za svoje osebne potrebe, ne da bi upoštevali njihove potrebe, želje ali sposobnosti. Skratka, prepogosto puščamo prostorski prostor tistim, ki z drugimi ljudmi manipulirajo.

Res je, humani medsebojni odnosi ne pridejo sami od sebe. Treba jih je negovati, razvijati. To dosežemo tudi s tem, da drugim ljudem priznavamo dostojanstvo, ki jih imajo, ne pa da jih kritiziramo.

Menim, da je vsak vzgojitelj, svetovalec opora in pomoč človeku. Včasih pa postane »bergl« bodisi iz neznanja ali zaradi slabih izkušenj, jih osebno doživljamo in jih kritično posplošujemo na druge odnose. V življenju pa smo določili tudi neprijetnosti.

Ne pozabimo na Shakespearovo trditev, da znanje govori večjo ljubeznijo. Ljubezen nam daje večji znanje. Dodam naj bi to, da se moramo naučiti to znanje tako na poklicnem področju kot v medčloveških odnosih.

DANICA CEDILNIK

(Foto: F. Modic)

klicne usposobljenosti in vzgojenosti svetovalca pravimo, da le takšna podoba svetovalca omogoča vitalno učenje. Z vitalnim učenjem pa ne osvajamo le znanja, številke, besed, pojmov ali zakonitosti, temveč doživljamo iz-

ske. Zelo bo pomembno, če se bo otrok v pravem pogovoru s svetovalcem lahko razbremenil, se začel soočati s stvarnostjo, se spreminjati. To bo temelj za njegovo nadaljnjo rast. Še posebno velja to za težje motene otroke.

nehno prilagajamo razmeram, v katerih živimo. Morda je trditev, da mladim manjka umirjenosti, varnosti, nepreverjanja. Če malo razmislimo, si moramo priznati, da se mladi verjetno bolj znajdejo v hitrosti življenja. Po drugi

»In spet bom med nekdanjimi učenci«

Pogovor z učiteljico MILENO KOKOTEC

Poldan je, ko se zagrizem v breg na Račno. Kadar se pot sunkovito obrne v eno ali drugo stran, pogledam skozi razgrnjeno zelenje tja dol proti dehtečim brazdam. Dolge so in preorane pa skoraj brez ljudi.

Tudi Kopanju, se zdi, da desetletja ne morejo do živga. Menda se celo od časov, ko se je po njem sprehajal France Prešeren pa do danes, ni kaj dosti spremenil.

Pod nogami zaškrlije pesek, ko stopim pred šolsko poslopje. Spominja me na uvelo lepoto, skrbno negovano in mladostnega srca. Tod že sedemnajst let poučuje Milena Kokotec.

»...Kopanj je lep, romantičen kraj,« pripoveduje. »Rada imam gozdove. Rada imam vodo. Kraj brez vode mi ničesar ne pomeni. Pogrešala ga bom, zdaj, ko grem v pokoj. Vsa leta sem živela v šoli. Zdaj sem dobila lepo stanovalje, pa vendar...«

So zadeve, s katerimi se ni mogoče preprosto sprijazniti. Kaj početi, ko se izteče petintrideset let poučevanja? Delati dan za dnem obračun svojega življenja? Mladost je kot reka, ki ponikne in jo ni več na plano.

Kako rada je pela! Pela je vedno in povsod, tudi takrat, kadar za to niso bili najbolj primerni trenutki. Kot otrok je pogosto sanjara, da bi postala glasbenica, da bi se šolala v petju, da bi nastopala na velikih odrih, da bi... Toda treba je bilo izbrati poklic, ki bi jo čimprej pripeljal h kosi kruha. »Učiteljica naj bo!« je odločil oče, ki je bil tudi učitelj in ravnatelj šole v Stari cerkvi, kamor so se preselili iz Osilnice. Vsak dan šest ur vožnje z vlakom in vsak dan bolj črni obeti za življenje. Okupacija je pomenila med drugim za mnoge tudi konec mladosti.

»...Skozi razbita okna železniških vagonov smo gledali gore-

če vasi. Moji nekdanji sošolci — Kočevjarji so se čez noč našopirili v kulturbundovce, v naše sovražnike. Na vseh hišah so bile hitlerjanske zastave. Tudi na našo šolo so jo obesili. Mi pa smo jo sneli! Pa so se razjarjeni in oboroženi pripeljali pred šolo. Na vodnjak so postavili strojico in nam grozili. Toda nemške zastave nismo hoteli nataktni na drog.

Da, moja mladost je bila prežeta z ljubeznijo do domovine in svobode. Ne navsezadnje smo dolgo časa živeli med rudarskimi družinami, v revnem, a poštenem svetu. Kmalu sem se tudi povežala z napredno kočevsko mladino, ki jo je navduševal in spodbujal tovariš Šeško.

In 12. maja 1942 je stala pred italijanskim vojakom. V rokah je imel seznam, v katerem je bilo zapisano tudi njeno ime. Kako podobne so si zgodbe ljudi, ki so preživljali ognjeni čas strahot in ponižanj. Kako polne obtožb so te zgodbe, kako polne hrepenenj po vedno istem cilju — svobodi.

Njena zgodba se je napolnila z vsebino v težkih trenutkih samopremagovanja v Havfovi vili pa v kočevskem gradu in v ljubljanski belgijski vojašnici. Napolnila se je v transportu, ki je avgusta leta 1942 prispel v Treviso. Toda čeprav je bilo veliko podobnih zgodb s tragičnim koncem, je bilo na srečo več tistih, ki so po tihi slutnji in hrepenenju rodile — radost.

»Krizanteme so že skoraj pozeble,« je pisalo v pismih, ki jih je od prijateljice dobivala Milena Kokotec. »Rdeče rože rastejo po gozdovih in vse kaže, da bo kmalu pomlad!«

Začetek pomladi, pa čeprav je bila jesen, je pomenila kapitulacijo fašistične Italije. Na učiteljsku v Ljubljani je Milena v štirinajstih dneh opravila diplomu. Potlej se je vrnila v Staro cerkev. Na se-

stanku v Kočevju so ji predlagali, da bi odšla poučevati na osvobodeno zemljo.

»Želela sem v gozdove, k partizanom, v brigado. O tem sem sanjara ves čas v internaciji. V Mlaki pri Kočevju sem bila vključena v tretji bataljon 9. brigade. Moje partizansko življenje je trajalo do bojev za Vrbovsko, kjer sem bila 16. decembra ranjena. Aprila leta 1944 se je morala posloviti od tovarišev. Na osvobodjenem ozemlju zelo primanjkuje učiteljev,« je brala v pismu, ki so ji ga poslali iz SNOS. »Skrbi nas, kaj bo z našimi otroki, ki so prepuščeni sami sebi, brez pouka, brez vzgoje in izobrazbe!«

Hiše so bile raztegnjene ob Kolpi kakor čas, ki se je vlekel od tistega aprila, ko je prvič zaropo-

Učiteljica Milena Kokotec z učenci

tal, do maja, ko je stala ob reki in ugibala, če je vendar vas taka, kakršno si je v mislih predstavljala. Majhna cerkev je tičala za pokopališčem; vas pa ni bila nič drugačna od drugih obkoljskih vasi. Prašna cesta in zelena pobočja z

obeh strani reke. Šolsko poslopje pa kot bi mu iztaknili oči. Razmajano zidovje in opustošeni zidovi, med katerimi se je zdela, da se pretaka krohot temnolasega učitelja iz Kalabrije. V vasi se je naselil sredi februarja 1942. Prišel je potem, ko je s fašisti uničil uradne šolske knjige in vse tisto, kar je nosilo slovenski pečat. Marca 1944 je dobila Bosljiva Loka ponovno slovenski pouk.

Trikrat tedensko je poučevala Antica Bajič. Zdaj je prišla Milena Kokotec, da bi nadaljevala njeno delo. V uniformi je bila in za njo vrsta nepozabnih partizanskih doživetij. V vaški krčmi je dobila sobo, katere bogastvo je bila v kot pogreznjena postelja in miza s stolom pa okno, na kate-

»... Pouk se je začel največkrat ob osmi uri in se končal, ko je večerni mrak že zdavnaj prekril gladino Kolpe ob vasi. In kako radi so prihajali otroci k pouku. Da, peli smo res veliko in nastopali. Mitinge smo prirejali vsakih štirinajst dni. Pod velikim kozolcem so se zbirali ljudje in veliko jih je bilo, ki so prihajali tudi z one strani Kolpe. Pa sem si rekla: hotela sem se bojevati v gozdovih; toda tudi tu, med skupino štiridesetih otrok, bojujem zelo pomemben boj!«

Leta narodnoosvobodilnega boja so tisto obdobje življenja Milene Kokotec, o katerem se najraje pogovarja. O delu, za katero si plačani in ga moraš opravljati po napisanih pravilih, je težje govoriti. Seveda so tudi ob takšnem delu velike možnosti, da si dober ali slab. Učitelj prav gotovo ni tisti, ki bi lahko prihajal samo na delovno mesto, opravil predpisano število delovnih ur in se spet vrnil v svet, v katerem ni otroških src.

»... Delo, ki ga opravljam, me ni nikoli utrujalo; vsaj ne z nejevoljo. V teh zadnjih letih se pogosto sprašujem, kaj je tisto, kar me je v tem poklicu nenehno navdajalo z optimizmom! Je to morda odgovornost? Odgovornost pred samim seboj in pred družbo? Toda, saj družba nikoli ni bila posebej pozorna do našega poklica. Mnogo preveč delovnih moči so prosvetni delavci porabili za reševanje materialnih vprašanj. Ne, jaz nisem nikoli govorila o teh problemih. Naj ne izvenim demagoško, toda denar me ne zanima kaj prida. Seveda moraš imeti zagotovljene normalne življenjske razmere. Ni pa dobro, če gledaš na vse zadeve skozi dinar. To kviri ljudi. Nočem poudarjati na-

šega nekdanjega idealizma, ker vem, da nam je bil takrat potreben kot žejnemu voda. Toda tako globoko pa bi ga le ne smeli zatreti. Res je, med partizani sem se veliko naučila. Ni mi za zunanji blišč in navidezno blagostanje. Največja vrednost se skriva v človeku — vrednost ali siromaštvo.

Menda je res tudi to, da daš lahko sam največje priznanje svojemu delu. Toda moraš mu biti predan. Moraš biti večje svojega opravila. Moraš biti pripravljen na stalno izpopolnjevanje in tudi na to, da te bodo mladi nekoč zamenjali.

Da, stroga učiteljica sem. Mislim, da s popustljivostjo ne bi ničesar dosegla. Človek mora biti dosleden. Svet, v katerem živimo, je vse bolj neizprososten. Strogost pa ne pomeni osiromašenje čustev. Le pravilno jih moraš uporabljati in ob pravem času.

Po tistem, ko je dobila letos Milena Kokotec Žagarjevo nagrado, je prispelo na njen naslov veliko čestitk; največ od njenih nekdanjih učencev. Bila jih je tudi najbolj vesela. Sicer pa je imenitno, če se zna človek veseliti drobnih sreč. Recimo tekoče vode, ki bo letos na Kopanju zamenjala kapnico, pa novih, čeprav ne čisto novih stolčkov za učence in parketa v učilnici...

»Pogrešala jih bom, te bistre glavice iz prvih in drugih razredov, ta kombinirani pouk, s katerim sem se ukvarjala petintrideset let. Mislim, da tudi poslej ne bom dolgo zdržala, da ne bi prišla med ta debla, med ljudi, sem, kjer že tako dolgo živim. In če me bodo potrebovali, bom z njimi ob zimskih večerih, kot že toliko let dole, pripravljala domača gledališka dela. In spet bom med mojimi — nekdanjimi učenci!«

SILVO TERŠEK

Igra kot cilj in igra kot sredstvo

V prejšnjem zapisu (Igra, ustvarjalnost, zabava...) smo razglabljali o igrah z bolj teoretičnih izhodišč. Rezultat teh razmišljanj je bila opredelitev potrebnih pogojev, ki jim mora zadoščati taka dejavnost, da jo lahko uvrstimo med igre. Poleg tega pa smo povedali nekaj o povezavi med igro in delom ter med igro in ustvarjalnostjo. Vse to nas je privedlo do sklepa, da igro lahko vključimo v delo in življenje šole ali kot končni cilj ali kot sredstvo za doseganje nečesa drugega.

Igro kot cilj bomo krstili za razvedrilno igro, igro kot sredstvo pa lahko imenujemo didaktična igra. Z razvedrilnimi igrami je mogoče zapolniti predvsem prosti čas šolarjev, ki ostajajo v šoli dlje časa kot traja pouk. Didaktične igre pa je mogoče vplesti v pouk ali pa z njimi popestriti del časa, ki je namenjen vajam in samostojnemu učenju. V nadaljnjem bomo skušali v ta dva predala razvrstiti prispevke za družbeniškega posveta o igri (7. do 9. 2. 1980), pri čemer je treba poudariti povedati, da sta predala zapisovalcev izdelek in ne domislica bolj igriivo razpoloženih udeležencev seminarja.

O razvedrilnih igrah je govoril R. Supek iz Zagreba. V uvodu si je zastavil retorično vprašanje: Če je družbeni razvoj odvisen predvsem od znanosti in tehnologije, potem je igra na stranski poti zunaj glavnih razvojnih procesov, podobno kot ljubezen. Ali pa je morda mogoče opaziti vsaj obrnjeni vpliv razvitejših tehnologije na igro?

Da, pravi avtor, pri igrah na srečo, vendar vpliv tehnologije ni bistven za doživljanje posameznega igralca. Moderna tehnologija je le povečala število udeležencev pri raznih igrah na srečo kot so športne stave.

Ne, tehnologija ni bistveno vplivala na igre, pravi Supek za strateške razvedrilne igre kot so šah ali go. Pri njih je napredek odvisen le od umskega dela igralcev samih. Ali pač? Morda pa so plod tehnološkega napredka različice šaha? Kitajski šah, ki morda koristi prihodnjim strategom narodne obrambe. Ali pa japonski šah, ki opozarja na moderne metode vojskovanja za frontno črto. In Machiavellijev šah, ob katerem se prihodnji voditelji uče brezobzirne uporabe sredstev za posvečene namene.

Seveda pa je vprašanje, koliko so vse te različice koristne.

Tehnološki napredek je rodil še robote. Človek se lahko v šahu pomeri z njimi ali pa jih uporabi kot učitelje šahiranja. Toda tudi v tej vlogi tehnologije Supek ne vidi napredka.

Tehnologija, predvsem tehnologija prodaje — marketing, je iz iger naredila porabniško blago. In tako otroci in odrasli vsega sveta igrajo Scrabble, MasterMind, Monopoly, Cluedo, Boggle. Igra je postala fetišizirano sezonsko blago, ki iz otroka napravi »malega lastnika — copatarja«, vernega posnemalec velikih lastnikov, financierjev, generalov, direktorjev, politikov in diktatorjev.

Le eni zapovedi se menda pokoravajo vse te igre. Igralcu morajo omogočiti beg iz puste vsakdanjosti, beg od odtujenega dela, beg v iluzijo svobode. Zato so doživele polom igre, ki posnemajo probleme vsakdanjega dne in težave malega človeka.

Zadnji dosežek, ki ga avtor pripisuje tehnologiji na področju iger, pa so filiperji, ob katerih izgubljajo ob kozarčku žganja svoj čas pijančki in mladi starci, ki pomirjajo svojo latentno agre-

sivnost in svoj brezup v pričakovanju sreče iz avtomata.

V kratkem povzetku — vpliv tehnologije je igrarom samo škodil. Iz otroka, ki je majhen homo faber (človek delavec), rokodel in Prometej hkrati, saj si sam naredi igračko in ji vdihne življenje, je industrializirana in skomercializirana igračka naredila človečka — lastnika. Kljub temu, da na koncu ni bilo povzetka v smislu »Nazaj k naravi!«, se je poslušalcu zdela to edina možna alternativa. Veliko prečrno, da bi bilo lahko resnično!

INDUSTRIALIZEM NA ZATOŽNI KLOPI

Zdi se, da je Supkove proteste proti tehnološkim nakazam iger usmeril na pravi naslov šele B. Sorokin, ki na zatožno klop ni posadil tehnologije temveč industrializem. Industrializem kot nadgradnja industrijskega razvoja je filozofija bogatenja, katerega moto je »Ustvariti dobiček!«. Temeljna praksa industrializma je pretvorba neponovljivih situacij v ponavljajoče se. To pa omogoča transformacijo človeka ustvarjalca v človeka proizvajalca in potrošnika. Človek tako pri delu in potrošnji postane aparat za ustvarjanje bogastva. Človekova ustvarjalnost ni zaželen. Izdelki morajo biti standardizirani, standardizirane pa morajo biti tudi človekove želje in potrebe. Če ustvarjalnost razumemo kot krhko človekovo kakovost, na katero je mogoče vplivati od zunaj, potem se je bati, da ob prevladni ideologiji industrializma pride do množičnega dušenja, če že ne popolnega uničenja ustvarjalnosti.

Če prav razumem Sorokina, potem se zavzema za ostrejša merila pri opredelitvi igre. Ne zadošča mu zahteva, da je igra

svobodna dejavnost, temveč zavzema, da je ta dejavnost čim bolj nerepetitivna. Mera za kakovost igre je stopnja neponovljivosti situacij, ki se v njej porajajo. Le nove situacije ustvarjajo logične možnosti za iskanje novih rešitev, kar je seveda pogoj za vzgojo k ustvarjalnosti.

Sorokinova zasluga je tudi, da je otopil ost, ki jo je, po mojem neupravičeno, uperil Supek v tehnologijo. Tehnologija je lahko namreč odlična pomočnik pri ustvarjanju iger, saj ni mogoče pričakovati, da bi otrok vselej vsako stvar moral najprej rokodelsko obdelati, da bi potem prevzel prometejsko vlogo pri načrtu ognja življenja. Življenje je moč vdihniti tudi stvaritvi iz izdelanih elementov, pa če se to sliši še tako neromantično. To velja še posebno za tehnološke stvaritve. Sorokin pa je v svojo pripombo o ponovljivosti odprl še eno globljo dimenzijo pri razumevanju igre. Asociacije mi stečejo po tej poti.

Simulacijske igre, ki poskušajo posnemati življenje, življenje vendarle poenostavljajo. Bistvena poenostavitev, vsebovana v simulacijskih igrah, je prav v povečanju ponovljivosti. V igrah lahko ponovimo izbiro poklica, odločitev o finančnih vlaganjih, izbiro življenjskega tovariša ali življenjske filozofije večkrat, kakor pa se nam to posreči v resničnem življenju. Zato da dosežemo večjo ponovljivost, je treba zmanjšati število spremenljivk in s tem število prostostnih stopenj sistema. Napovedljivost v strateških igrah nasploh (in v simulacijskih posebej) je večja kakor napovedljivost v resničnem življenju. Igralci najdejo motivacijo za udeležbo v strateških igrah prav v tej komponenti.

Na drugi strani pa pri igrah na

srečo napovedljivost prihodnosti ni prav nič odvisna od poznavanja preteklosti, saj so dogodki v igri stohastično neodvisni drug od drugega. V zaporedju dogodkov ni moč odkriti nikakršne zakonitosti, čeprav se zasvojeni igralci na ruleti trapijo prav z iskanjem takšnih zakonitosti. Igre na srečo potemtakem idealizirajo življenje v dveh smereh, ker so manj napovedljive kakor življenje samo.

Sušnjič bi bržkone dejal (vendar, kolikor vem, ni), da je igra na srečo model za življenje s popolno svobodo, vendar hkrati za življenje, v katerem ni popolnoma ničesar mogoče postoriti za povečanje reda, saj nas poznavanje preteklosti nič ne nauči o poteku prihodnosti.

Strateške igre pa predstavljajo poenostavitve življenja v smeri povečevanja napovedljivosti. Iz poznavanja preteklosti je laže napovedovati prihodnost pri strateških igrah, kot v življenju. Spomnimo se le na šah, pri katerem je vsaj število otvoritev in končnih zadosti majhno, da se jih igralci lahko nauče vnaprej.

Zato so igre na srečo privlačna dežela za pobeg iz realnega življenja, v katerem je potek dogodkov človeku do potankosti znan vnaprej. Takšno pa je življenje, ki ga producira industrializem, to je filozofija dobička, ki uresničevanje svojega temeljnega cilja gradi na popolni ponovljivosti produktov in človeških potreb. Prav tako so igre na srečo možnost za majhne otroke, da pobegeto iz utesnjenega sveta, ki jim ga krijemo odrasli, v svet popolne svobode.

Nevarnost iger na srečo pa je v tem, da človeka spodbujajo k popolni miselni nedejavnosti. Če namreč še tako napenja možgane, se nazadnje izkaže, da mu to prav nič ne koristi pri napovedi, kako se bo zasukala kocka ali kakšen bo končni izid igre na avtomatu. Zato velemojstrov ob ruleti ne poznamo. Ker informacije ni mogoče povečati, si človek

ščasoma neha prizadevati, da bi to dosegel. Igra na srečo je torej dušenje ustvarjalnosti, ki je, kakor je dejal Čimič, ustvarjanje nečesa (informacije, negentropije) iz nič.

Ponovno se lahko spomnimo Sušnjičeve pripombe, da je v človeško srečo vselej vtkan element negotovosti in da je na drugi strani za človeštvo v celoti res, da se z vsemi močmi naprezamo, da bi povečali napovedljivost. Popolna napovedljivost prihodnih dogodkov je za človeka popolna nesreča, ker je informacija o svetu, v katerem živi, že popolna. Nič več ne more dodati, ker je vse že znano. V takšno življenje sili človeka industrializem. To je svet brez svobode, svet ki onemogoča miselno dejavnost, ker je vse že dognano in vnaprej odločeno ter določeno.

Naiven sklep človeka, ukleščene med tekoči trak in supermarket, je potemtakem ta, da je začasno emigracijo zanj idealen svet popolne svobode, v katerem ni nič znanega, v svet popolnega nereda, v svet igre na srečo. Njegov sklep pa je napaden. Tudi v tem svetu ne bo mogel ustvarjalno ukreniti ničesar, ker je to logično nemogoče. Nenapovedljivost je namreč definicijska lastnost tega sveta.

Strateške igre pa nasprotno omogočajo iskanje zakonitosti na izkušnjah iz prejšnjih iger. V tem so podobne življenju nasploh in znanosti posebej. Kakorkoli zapletene so že, so vendarle enostavnejše, kakor je življenje človeka, ki ima možnost odločanja in ustvarjanja. Zato se ob strateških igrah zabavajo ljudje, ki imajo v resničnem življenju možnost za ustvarjalno delo in soočanje. Za simulacijske strateške igre pa bi lahko dejali, da so priprava za ustvarjalno življenje. Takšno vlogo imajo v vzgojnoizobraževalnem kontekstu.

MAG. JANEZ FERBAR

(Prihodnji naprej)

srečanja spomini

nove knjige

● DR. ANTON TRSTENJAK

Psihologija dela in organizacije

Izdala Dopsna delavska univerza Univerzum, Ljubljana, 1979.

II. izpopolnjena izdaja, 282 strani.

Delo je imelo v razvoju človeške družbe v davnih časih negativno oznako. Kot nekaj sramotnega je bilo znamenje suženjstva in tlačanov, v novejši dobi pa breme na plečih industrijskega proletariata. Šele v naših časih mu priznavamo vrednost. Zanimivo pa je, da se zdaj pogosto slišimo kakega mladega človeka, ki se odloča za šolanje z namenom: »Bom študiral, da mi ne bo treba delati!« In vendar so namenili delu pozornost mnogi veliki ljudje in mu tudi namenili posebne razprave.

Ena pomembnih del s tega področja je knjiga dr. Antona Trstenjaka: Psihologija dela in organizacije, ki jo je izdala Dopsna delavska univerza Univerzum v Ljubljani. Prve pobude za poglobljanje v problematiko psihologije dela je dobil avtor v odlično psihotehnično in medicinsko opremljenem laboratoriju v Milanu, kjer se je nekaj časa ukvarjal z vprašanji industrijske psihologije, v domovini pa je v prvih povojnih letih sodeloval pri Zavodu za organizacijo dela in varnost pri delu. Kot sodelavec tega zavoda je pomagal reševati psihotehnične in psihološke naloge v našem gospodarstvu. Iz njegovih delovnih izkušenj je zrasla Psihologija dela, katere I. izdajo je napisal leta 1949, v obdobju, ko je zaživel delo pri nas kot naša največja moralna, osebnostna in gospodarska vrednota.

Že I. izdaja te knjige je zbudila pri nas veliko pozornost. Bila je prva tovrstna publikacija v Jugoslaviji, in zanimivo je, da je bila hitro razprodana. Avtor sicer ni nameraval napisati industrijske psihologije, pač pa je hotel ustrezno prikazati antropologijo dela. Ker je delo načrtno obdelano kot biofunkcija, kar je posebna odlika te knjige, je tudi osnova za psihologijo ustvarjalnosti, kajti tudi ustvarjalnost je biofunkcija — delo, in kot taka biofunkcija.

Leta 1950 smo prešli pri nas na samoupravljanje. V psihologiji je bil opazen v tem obdobju odmak od prejšnje pretežno fiziološko in psihotehnično usmerjene psihologije dela k humanizaciji teh vprašanj. Celotna problematika se je prepričljivo premaknila v smer organizacijske psihologije, v kateri vsa prizadevanja bolj ali manj zadevajo ob vprašanja delavskega samoupravljanja. Delavsko samoupravljanje se je prav v naši socialistični družbeni ureditvi uresničilo in je postalo še posebno aktualno. To je bil tudi glavni razlog, da je avtor naše knjige dodal prvim štirim poglavjem I. izdaje nad 50 strani obširno V. poglavje **Delo kot funkcija organizacije**. Prav zaradi tega poglavja je II. izdaja Psihologije dela in organizacije še posebno aktualna. Dr. Anton Trstenjak je napisal o tem vprašanju še dva zanimiva sestavka, in sicer Samoupravljanje kot dejavniki osebne odgovornosti (Teleks, 11. 1. 1980, str. 28) in Človek v samoupravljanju (Prešernov ko-

ledar 1980, str. 109—124), ki ju je treba upoštevati ob V. poglavju.

Prva štiri poglavja v II. izdaji so z majhnimi spremembami bolj ali manj ostala. V njih je podal avtor po zgodovinskem pogledu psihologije dela z vidika znanstvene, tehnične, poklicne, sociološke, motivacijske in organizacijske pobude ter po psihologiji delovne roke, ki jo ponazarja tudi slikovno, delo kot funkcijo energije, življenja, funkcijo zavesti, funkcijo družbe in — novo — kot funkcijo organizacije. To poglavje je trenutno najzanimivejše, ker je življenjsko, aktualno in s psihološkega vidika tudi novo.

V poglavju Delo kot funkcija organizacije prikaže dr. Anton Trstenjak najprej organizacijo kot sistem. Prehod znanosti o delu v znanost o organizaciji dela je v tehnični strani dela samega pa tudi v dinamičnosti družbe, saj si nenehno prizadevamo ustvarjati dobro, boljšo družbo. Ker obravnava dr. A. Trstenjak delo kot biofunkcijo, ga šteje kot osnovo za ustvarjalnost. Tako zajema organizacijska psihologija razen strogo psiholoških vidikov tudi sociološke vidike z antropološkimi ozadji.

Organizacija dela pa je tudi komunikacija, ki nastopa najprej kot integracija, ko se ljudje, ki skupaj delajo, svoje vzajemnosti zavedajo in se imajo za skupino. Integracija skupinske zavesti prehaja v identifikacijo članov delovne skupine med seboj in s skupino z enako motivacijo, ki povezuje ljudi pri delu s skupnimi cilji. V integraciji in ob diferenciaciji pa se medsebojni stiki delovnih ljudi v skupini stopnjujejo še z večjo dejavnostjo in s simpatijo. Znano je, da dejavnost določenega člana skupine vpliva na dejavnost drugih delavcev kot dražljaj ali posebna pobuda za njihovo še večjo dejavnost. Končno pa je komunikacija tudi dejavnost za obveščanje in udeležbo, ko ljudje ne komunicirajo med seboj samo pri delu, marveč tudi v obveščanju, ki mora dobiti v delovnem procesu še posebno veljavo.

Zadnji odstavek tega poglavja obravnava organizacijo dela kot samoupravljanje, načrtovanje delovne energije, uresničevanje delovnega življenja, nadzorovanje delovne zavesti in končno kot spreminjanje delovne družbe. Zadnje poglavje je sistemsko vključeno v prejšnje poglavje. Sistemizacija dela se v resnici vključuje v celotno delovno problematiko; zato lahko štejemo Trstenjakovo delo kot prvo slovensko pravico o psiholoških vidikih samoupravljanja. Delo obravnava predvsem s sociološko-psihološkega vidika, podobno kot znani francoski socialistični sociolog in psiholog Georges Friedmann.

ALBIN PODJAVORŠEK

Opomba

Prispevek je iz zapuščine našega pred nedavnim umrlega sodelavca, ki je ostal do konca ustvarjalen, sredi družbenega in strokovnega dogajanja.

Izbrana dela sodobnih jugoslovanskih pedagogov

Pedagoška fakulteta v Osijeku je že v prvih letih svojega delovanja začela veliko akcij, ki bodo pomembno vplivale na sodobnejše izobraževanje prihodnjih učiteljev in njihovo nenehno strokovno izpopolnjevanje, usposabljanje in izobraževanje. To potrjuje tudi knjižnica Sodobni jugoslovanski pedagogi, ki je prva te vrste pri nas. Knjižnico je začela izdajati Pedagoška fakulteta, ki se ji je posrečilo v uredniškem odboru zbrati znane pedagoge iz vseh republik in pokrajin, ter zagotoviti denar za prvo izdajo.

Na drugi seji uredniškega odbora, 20. marca v Osijeku, je bilo poudarjeno, da je izdajanje izbranih del najbolj znanih sodobnih jugoslovanskih pedagogov zelo zapletena, odgovorna in težka naloga in pogumna zamesel. Delavci Pedagoške fakultete iz Osijeka, ki so se lotili tega dela, se zavedajo da je težavno hkrati pa so prepričani, da jim bodo pri tem pomagali vsi dejavniki vzgoje in izobraževanja v njihovem okolju, republiki in na širšem območju.

O uspešnosti začetnih akcij priča tudi sestav uredniškega odbora in uredniškega sveta nove knjižnice. V uredniškem odboru izbranih del dr. Pera Šimleša so najbolj znani pedagogi iz vseh republik in pokrajin: dr. NIKOLA POTKONJAK, redni profesor Filozofske fakultete v Beogradu, dr. VLADO SCHMIDT, redni profesor Filozofske fakultete iz Ljubljane, dr. JOSIP PIVAC, izredni profesor Filozofske fakultete iz Zagreba, dr. MIHAJLO PALOV, redni profesor Učiteljske fakultete iz Nikšića, dr. ANATOLIJ DAMJANOVSKI, redni profesor Filozofske fakultete iz Skopja, dr. PETAR MANDIČ, redni profesor Filozofske fakultete iz Sarajeva in dr. JAŠAR REDŽEPAGIĆ, redni profesor Filozofske fakultete iz Prištine.

Predsednik odbora je dr. Nikola Potkonjak, tajnik pa profesor Adam Gruber iz Osijeka. V obrazložitvi uredniškega odbora nove knjižnice je med drugim poudarjeno: »Že dalj časa je jasno, da so take izdaje nujne. Nekaj naših sodobnih pedagogov že več desetletij zelo dejavno sodeluje pri razvijanju jugoslovanske marksistične pedagoške znanosti in praktičnem reševanju številnih problemov vzgoje in izobraževanja. Veliko svojih del, bogatih zamisli, novih načinov obravnave in opozoril za reševanje pedagoških problemov, svoje kritične poglede in ocene so objavljali kot posebna dela, ali pa največkrat kot članke v številnih

jugoslovanskih revijah in časnikih. Zdaj je najbrž nemogoče vse to zbrati, taka literatura pa še posebno primanjkuje novim učiteljskim fakultetam, novim pedagoškim akademijam in drugim kadrovskim šolam, pa tudi učiteljem in šolam, v katerih ti delajo. Zato je izdajanje izbranih del naših vodilnih pedagogov še posebno koristno.«

To, da bodo v uredništvu predstavniki vseh naših republik in pokrajin, jasno kaže, da gre za jugoslovansko akcijo, k je družbeno, znanstveno in politično pomembna. Prav gotovo bo lepo sprejeta v vseh okoljih, njeni dosežki pa bodo korak naprej pri razvijanju in spodbujanju naše socialistične pedagoške misli.

NAJPREJ DELO PERA ŠIMLEŠA

Ko je uredništvo razpravljalo o tem, katera dela bodo izšla v knjižnici, je soglasno sklenilo, naj najprej izide izbrano delo dr. PERA ŠIMLEŠA, enega izmed vodilnih jugoslovanskih didaktikov, izredno dejavnega družbenega delavca in pedagoga, čigar misli so proučevali in proučujejo rodovi študentov, učencev in učiteljev.

Izredno dejaven kot znanstvenik, strokovnjak in družbeno-politični delavec, je bil prof. dr. Šimleša vedno v središču našega ne samo pedagoškega, temveč tudi širšega družbeno-političnega dogajanja, je znan jugoslovanski pedagoški teoretik in praktik, ki je dal in še vedno daje poseben pečat razvoju naše marksistične pedagogike. Številni rodovi učiteljev in pedagogov po vsem Jugoslaviji so v preteklih treh in pol desetletjih črpali svojo pedagoško, posebno pa didaktično in metodično izobrazbo iz del doktorja Pera Šimleša, je zapisano v obrazložitvi uredniškega odbora IZBRANIH DEL DR. PERA ŠIMLEŠA. Odbor pričakuje, da bodo bralci po vsej Jugoslaviji z zanimanjem sprejeli dela našega znanega pedagoga, ki živi in dela v Zagrebu in je predsednik Prosvetnega sveta SR Hrvaške.

Delo bo izšlo v treh knjigah in na 998 straneh, predvidoma letošnjega maja.

Denar za izdajanje knjig v novi knjižnici bodo zbrali s posebnimi družbenimi dogovori in sporazumi, saj so to dela, ki so pomembna za vse republike in pokrajine.

Za prve izdaje sta zagotovili del denarja republiška samoupravna interesna skupnost vzgoje, izobraževanja in znanosti Hrvaške in Pedagoška fakulteta v Osijeku.

ĐORĐE ĐURIĆ

ZA ŠOLO V NARAVI

V šoli v naravi, pri poučnih izletih, na taborjenju in letovanju bodo učiteljem in učencem dobrodošle tele knjižice Mladinske knjige:

KORAK V MORJE

MI IN MORJE

LADJA OD OŠNUTKA DO PLOVBE

SLOVENSKO PRIMORJE

KAJ PA VREME?

KRAS

IZ ŽIVLJENJA V KRAŠKEM PODZEMLJU

KMEČKA HIŠA

IZ ŽIVLJENJA KONTINENTOV

S knjižicami se bodo učenci bolj navdušeno pripravljali na svoje najlepše dni v šolskem letu in postali učiteljevi navdušeni sodelavci.

Dejavniki in metode uspešnega učenja

V zbirki priročnikov za dopolnilno pedagoško in andragoško izobraževanje, ki jo izdaja Dopsna delavska univerza UNIVERZUM v Ljubljani s sodelovanjem Zavoda SRS za šolstvo, je pravkar izšel strokovni priročnik dr. Barice Marentič-Požarnik: Dejavniki in metode uspešnega učenja. Knjiga je namenjena najširšemu krogu pedagoških in andragoških delavcev, učiteljem, predavateljem in inštruktorjem ter študentom, ki se pripravljajo na učiteljski poklic. V njej bodo našli mnoga spoznanja pedagoške psihologije, psihologije učenja in poučevanja pa tudi razvojne in socialne psihologije ter mentalne higijene, ki so pomembna za sodobno vzgojnoizobraževalno delo.

Poznavanje zakonitosti, dejavnikov in metod uspešnega učenja postaja danes za učitelje neobhodno, še zlasti pa v višjih razredih osnovne šole v srednjem, višjem in visokem izobraževanju mladine in odraslih ter

pri organizaciji in vodenju dopolnilnega izobraževanja, saj moramo v čedalje večjem obsegu naslanjati na samostojno učenje učencev, študentov in drugih udeležencev ter jih na črtno usposabljanje za uspešno samoizobraževanje.

Priročnik sestavljajo poglavja: spoznavni dejavniki učenja, učinkovite učne navade, učna motivacija, emocionalno-nostni dejavniki učenja, socialno-psihološki dejavniki učenja, psihološke osnove moralnega vzgajanja ter vrednotenje učnih rezultatov. Bogata, smotrno izbrana in po spoznanjih svež vsebina, pregledno in prijetno podana, daje priročniku visoko strokovno in uporabno vrednost. V tem lahko uvrstimo novo delo dr. Barice Marentič-Požarnik med naše najboljše priročnike za dopolnilno izobraževanje pedagoških in andragoških delavcev.

J.V.

● IZŠEL JE ABC 7

Informiranje v šolah — prvi korak široko zasnovane akcije

Republiška konferenca ZSMS je izdala ABC 7 — priročnik za mlade, ki delujejo na področju obveščanja. Knjižica je nastala po širše načrtovani akciji, ki jo je organiziral center za obveščanje in propagando pri republiški konferenci ZSMS po resoluciji, sprejeti na X. kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije, in pozneje sprejetem akcijskem programu dela Republiške konference ZSMS. Resolucija in akcijski program nakazujejo naloge in dejavnosti v zvezi z nadaljnjim razvojem obveščanja med mladimi.

V šolskem letu 1968-69 so z anketo razčlenili stanje na srednjih šolah in domovih. Prav omenjena analiza in še nekaj drugih kazalcev jim je rabilo za kažipot in osnovo za načrtovanje akcije. Smoter le-te je bil doseči boljše informiranje na šolah in s tem prispevati k dograjevanju tako imenovane informativne zavesti med mladimi ter k dograditvi vsega družbenega obveščanja.

Novinarski krožki naj bi postali osrednja oblika informativne dejavnosti na šolah. Akcija naj bi tudi pripomogla dopolniti učne načrte nekaterih predmetov v šolah, zlasti predmeta slovenski jezik ter samoupravljanje s temelji marksizma s teorijo in prakso družbenega komuniciranja ali obveščanja.

Pri tem, poudarjajo, gre zlasti za soodvisnost razvoja družbenih odnosov s razvojem obveščanja. To velja še posebno za delegatski sistem družbenega odločanja.

Zagotoviti bi morali več kritičnosti, angažiranosti, odprtosti in večsmernosti, spontanosti in uporabnosti informacij za najširši krog ter razvijati oblike obveščanja, ki omogočajo ustvarjalni vpliv in so za posamezne vrste in naravo informacij najbolj učinkovite (časopis, radio, bilten, zidni časopis, oglasna deska...).

Posebna komisija pri Republiški konferenci ZSMS ugotavlja, da so še vedno največje težave in pomanjkljivosti predvsem v tem, ker so glasila na šolah pretežno literarne narave, to se pravi, brez konkretne informativne vsebine in da še ta zelo neredno izhajajo. Na tako stanje pa, kot trdijo pobudniki te akcije, vpliva še veliko dejavnikov, med katerimi zlasti

nenačrtno reševanje organizacijskih, vsebinskih in kadrovskih problemov delovanja novinarskih krožkov. Vse te prvine pomanjkljivosti pa naj bi poročala postopoma odpravili prav akcija. V ta namen so v občinskih konferencah ZSMS organizirale posebne operativne skupine mladih, ki bodo že po končanem procesu usposabljanja (seminar organizirale, usmerjale in usklajevale delovanje novinarskih krožkov.

In kako si pobudniki akcije zamišljajo delovanje novinarskega krožka?

Novinarski krožek naj bi postal osrednja oblika šolskega obveščanja, v katerem bi se združevale sekcije ali uredniški odbori posameznih oblik obveščanja. Šolsko glasilo naj bi se ohranilo kot osrednja oblika obveščanja šoli; bolj bi bilo treba razvijati šolski radio kot eno najzanimivejših, najbolj prodornih in pravočasnih sredstev obveščanja, kjer so za to tehnične možnosti. Večjo skrb naj bi menjali tudi različnim oblikam zidnih časopisov. Krožek naj bi tudi usklajeval vsebino posameznih medijev, čas njihovega izhajanja in podobno.

Ena temeljnih nalog novinarskega krožka in pogoj za uspešno delo pa naj bi bilo tudi samo usmerjanje in neprekinjeno usposabljanje mladih, ki delujejo v krožku. V ta namen bi morali organizirati predavanja in seminarje (na različnih ravneh — tudi za mentorje same) s področja družbenega obveščanja; tečaj strojepisja in fotografije, vključevanje v lokalna sredstva obveščanja in mladinski tisk ter pripravi tekmovanja (najboljše glasilo, najboljši mladi novinar, najboljši prispevek na temo najboljša novinarska fotografija ipd).

Vse prvine tako široko zasnovane akcije pa naj bi povezovala posebna delovna skupina pri Republiški konferenci ZSMS. Prvi dosežek te akcije je prav izid priročnika Informiranje v šolah, ki je hkrati eden prvih poskusov načrtnega dela na tem področju. Mentorji in učenci bodo našli v tej knjižici tudi nekaj povsem praktičnih, tehničnih in vsebinskih napotkov za delo v novinarskih krožkih.

VILJANA LUKAS

ENOTNO RAZVRŠČANJE POKLICEV IN STROKOVNE IZOBRAZBE

Enotno do diplome

Z družbenim dogovorom o enotnih temeljih za razvrščanje poklicev in strokovne izobrazbe, je bil podpisan letošnjega 20. maja v Beogradu, sta končno konjeni dve v bistvu različni klasični poklici, ki nista ustrezala stopnji razvoja naše družbe in naravi odnosov v združenem delu.

Do zdaj so bili pri nas poklici na področju proizvodnje, ki so imeli za temelj raven šolske izobrazbe. Tako smo imeli na eni strani nekvalificirane, polkvalificirane, kvalificirane in visoko kvalificirane delavce in na drugi strani nižjo, srednjo, višjo in visoko strokovno izobrazbo.

Ko je govoril o vsebini in pomenu družbenega dogovora o enotnih temeljih za razvrščanje poklicev in strokovne izobrazbe, je Predrag Jovanović, član predsedstva Zveze sindikatov Jugoslavije poudaril, da je ta družbeni dogovor izraz in potreba pospešenega razvoja združenega dela, enenih krepitve socialističnih družbenoekonomskih odnosov in močnega razvoja ustvarjalno-

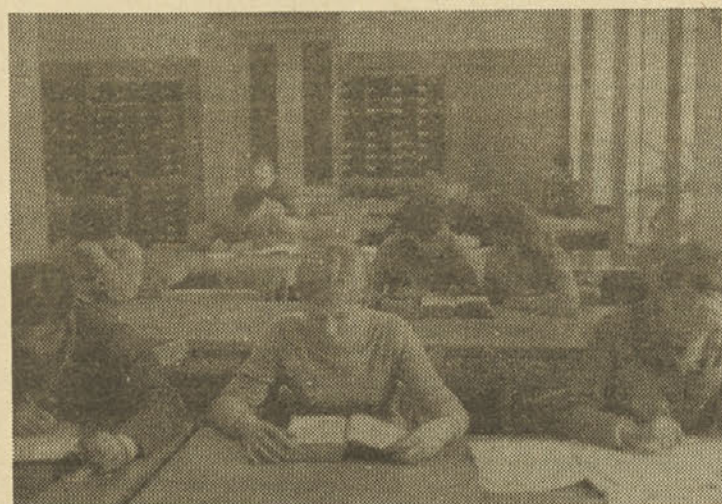
sti kulture, izobraževanja in tehnologije. Vztrajanje pri klasični delitvi, je dejal, bo oviralo ustvarjalne pobude v združenem delu in onemogočalo uresničevanje novega sistema, v katerem diploma ali strokovna izobrazba za vrednotenje dela nima več prevladujočega vpliva, kakršnega je imela nekdanj. Poleg tega dozdajšnja delitev kvalifikacij ni ustrezala razvejanosti in zahtevnosti dela.

Enotni temelji za razvrščanje poklicev in strokovne izobrazbe kot sestavni del preobrazbe vzgoje in izobraževanja morajo v procesu, ki poteka, pripomoči k hitrejšim nadaljnjim spremembam v vzgojno-izobraževalnem sistemu. Prispevati morajo tudi k ustvarjanju možnosti za popolno demokratičnost in odprtost izobraževalnega sistema — je rekel Predrag Jovanović.

Po dogovoru republik in pokrajin so zdaj razvrščeni poklici v osem skupin in to po zahtevnosti in naravi delovnih nalog. S tem se določa tudi potrebna stopnja izobraževanja in strokovnega usposabljanja za opravljanje teh.

V sistemu usmerjenega izobraževanja — v srednjih, višjih šolah in na fakultetah si bo v pri-

pravljenosti. Za pridobitev le-te ni nujno, da si opravi prejšnji dve stopnji.

hodnje mogoče pridobiti osem stopenj strokovne izobrazbe.

Najkrajša je pot do spričevala na prvi stopnji strokovnosti, ki omogoča opravljanje najpreprostejših del. Za drugo stopnjo strokovne pripravljenosti se je treba nekoliko bolj potruditi, ker usposobljenost na tej stopnji omogoča opravljanje zahtevnejših opravil. V srednjem usmerjenem izobraževanju si pridobiš še tretjo in četrto stopnjo strokovne

Med srednjim, višjim in visokim šolstvom ni več ostrih meja, kakršne so bile do zdaj. K temu prispeva uvajanje pete kategorije zahtevnosti poklicev ali uvajanje pete stopnje strokovne izobrazbe.

S študijem na višjih šolah in fakultetah si je mogoče pridobiti šesto in sedmo stopnjo strokovne izobrazbe, v istem procesu pa si pridobiš dve vrsti specializacij in magistratur.

Najbolj zapletena dela lahko opravljajo tisti, ki so si pridobili osmo stopnjo strokovnosti. Za to je potreben doktorat znanosti.

V prihodnjem obdobju — tako je bilo rečeno ob podpisovanju tega družbenega dogovora — je treba pripraviti »teren« za prehod zdajšnjih poklicev v nov sistem razvrščanja in za izdelavo nomenklature poklicev.

DJOKICA PETKOVIĆ

NEUSPEŠNO POLITIČNO IZOBRAŽEVANJE V ZDA

Raziskava v desetih ameriških državah, ki obravnava družbeno vzgajanje, je opozorila na prepad med pojmovanji o demokraciji, političnem sistemu in mednarodni politiki. Pokazalo se je, da politično izobraževanje celo tedaj, kadar je organizirano po vnaprej predvidenem urniku, zelo slabo vpliva na učenčovo znanje, njegova politična stališča in vedenje. Pripravljenost učenčev, da se po končanem tečaju iz tega predmeta vključijo v politiko, je tako majhna, da nastaja vprašanje, kako naj bi nadalje organizirali tovrstne tečaje.

Priporočila za uvajanje politične vzgoje v vse srednje šole so zapisana v učnem načrtu za učence od 11. do 16. leta, ki ga je izdelalo ministrstvo za izobraževanje in znanost.

Prvo srečanje s poklicem

Dragotina Marković, učiteljica pedagogike iz Kopra, nam je poslala nekaj zapisov, ki govorijo o vtisih s pedagoške prakse. Napisala sta jih Nataša Benčič in Nedjan Jerman iz četrtega družboslovnega razreda gimnazije Koper. Prva srečanja s poklicem so polna svežih doživetij. Spominjajo nas na naša prva srečanja s pedagoškim delom, hkrati pa nam z enakimi vtisi približujejo mlade kolege in kolegice, ki vstopajo v naš poklic ali se nanj zavzeto pripravljajo.

Nataša Benčič piše med drugim: »Opazovalna praksa mi je z druge strani odprla pogled na delo šole. Marsikaj sem odkrila, česar prej kot učenka verjetno ne bi spoznala. Res je, da sem tudi sama učenka, vendar 'zakulisja' učiteljevega dela ne poznam. Nisem vedela, kako je treba ravnati z učenci, kako se moraš vesti, da si ohraniš avtoriteto, da si pedagog in prijatelj, kako moraš ravnati, da zbudiš v učencu zanimanje za delo, kako moraš celo uro zapolniti z delom in za vsak dan sproti ustvarjalno in naporno pripravljati, kajti vsak dan, vsako uro začenjaš znova. Vsaka ura je učiteljev prvi nastop, ki ga mora dograditi in izpeljati. To ni tako preprosto. In prav v tem je koristna opazovalna praksa, da ti odpre oči za delo in poklic pedagoškega delavca.

Vedno me je veselilo delo in sük z ljudmi, toda ta teden sem

Na dobri poti

Delavske univerze o svoji srednjeročni usmeritvi

Slovenske delavske univerze, strokovno in interesno organizirane v Zvezi delavskih univerz Slovenije, pripravljajo svojo srednjeročno usmeritev z odgovornostjo do družbe, s čutom za njene potrebe ter kritičnostjo do svojega dela.

Srednjeročni načrt delavskih univerz ima zdaj trdne temelje. Zakon o usmerjenem izobraževanju je uvrstil delavske univerze enakovredno med organizacije za usmerjeno izobraževanje in jim opredelil področje dela. Težišče njihove dejavnosti naj bi bilo na stalnem dopolnilnem izobraževanju in izpopolnjevanju delavcev, drugih delovnih ljudi in občanov za samoupravno in politično delovanje, za delo in druge družbene ter osebne potrebe. To pa ne pomeni, da ne bi delavske univerze po potrebi in v soglasju z izobraževalnimi skupnostmi razvijale tudi nekaterih oblik izobraževanja za pridobitev izobrazbe in strokovnega usposabljanja — v sodelovanju s šolami in izobraževalnimi centri v organizacijah združenega dela.

Delavske univerze se vključujejo zdaj v srednjeročne načrte družbenega razvoja, organizirano in premišljeno — še bolj kot druge organizacije za usmerjeno izobraževanje. Ob kritični oceni dosežene ravni in kakovosti so sklenile, da bodo v prihodnjem obdobju skušale doseči bistven napredek v kakovosti in obsegu dela. Načrtovanje svoje dejavnosti povezujejo torej z notranjo preobrazbo in s kakovostnim napredkom; to je najboljše zagotovilo, da bo njihov razvoj v skladu s potrebami časa in družbe.

PREDNOST DOPOLNILNEMU IZOBRAŽEVANJU

Med prednostnimi nalogami, ki jih predvidevajo delavske uni-

verze v srednjeročnem obdobju, je na prvem mestu izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje delavcev in občanov za samoupravno in politično delovanje, še zlasti pa načrtno usposabljanje delegatov. Zavzemajo se za srednjeročno in vsakoletno načrtovanje te dejavnosti, ki naj bi potekalo v socialistični zvezi in občinskih izobraževalnih skupnostih ter v neposrednih dogovorih med izvajalci in uporabniki tega izobraževanja.

Tudi usposabljanje delavcev in občanov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito naj bi sodilo med prednostne naloge delavskih univerz. Z izboljšanjem kadrovskega in gmočnega položaja naj bi zagotovili tej dejavnosti višjo kakovost in učinkovitost v skladu z vlogo, ki jo imata ljudska obramba in družbeno samozaščito v naši družbi.

Občinske izobraževalne skupnosti naj bi v prihodnje v sodelovanju z delavskimi univerzami bolj skrbely tudi za nadaljnji napredek splošnega izobraževanja občanov, za zadovoljevanje njihovih socialnih in kulturnih potreb na področju vzgoje in izobraževanja in za dvig splošne ravni prebivalstva. Zamisel o permanentnosti izobraževanja in vzgoje smo sprejeli kot vodilno načelo našega vzgojnoizobraževalnega sistema, zato moramo načrtno skrbeti tudi za stalno družbeno in splošno izobraževanje in izpopolnjevanje občanov.

UTIRANJE NOVIH POTI

Izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje za potrebe dela bo tudi v prihodnje sodilo v značilno dejavnost delavskih univerz, ki se bo vsebinsko prilagajala potrebam združenega dela na posameznih območjih. Delavske univerze se bodo prožno odzivale, kadar bo pomanjkanje kadrov kritično in bo treba vrzeli pospešeno zapolniti. Dopolnilno izobraževanje za delo odpira velike možnosti nenehnega izpopolnjevanja. Uresničenje zasnov usmerjenega izobraževanja, ki smo jo opredelili z zakonom o usmerjenem izobraževanju, zahteva načrtno pomoč delovnim ljudem, ki bi si s samouizobraževanjem želeli pridobiti potrebno znanje za vključitev v nadaljnje izobraževanje ali pa za delo. Medtem ko se nakateri organizacije za usmerjeno izobraževanje še ne pripravljajo za pospešeno razvijanje izobraževanja ob delu, se delavske univerze temeljito pripravljajo na te naloge, prepirane, da bo tudi na tem področju usmerjenega izobraževanja družba najbolj visoko cenila kakovost in učinkovitost vzgojno-izobraževalnega dela.

Delavske univerze prizadevno razmišljajo, kako bodo uresničevale v novih družbenoekonomskih odnosih svoje družbeno poslanstvo in omogočile odraslim, da bodo imeli čimveč možnosti za vertikalno in horizontalno prehajanje v sistemu usmerjenega izobraževanja. Da bi uspešneje reševale zahtevne naloge, ki jih čakajo, nameravajo delavske univerze povežati svoje sile in s strokovno pomočjo zveze delavskih univerz pospešeno napredovati. S kadrovske krepitvijo, naslonitvijo na novejša dosežke andragoške znanosti, z dopolnilnim izobraževanjem svojih delavcev in v organizirano pripravo učnih pripomočkov za izobraževanje in samoizobraževanje naj bi delavske univerze postale — kot pravijo — pojem dobrih, sodobno organiziranih in opremljenih izobraževalnih organizacij. J. V.

Oddelčne konference — korak k samozavesti in kritiki

Več dejavnikov v življenju oddelčne skupnosti vpliva na to, da je oddelčna skupnost organizirana, razgibana, ujeta v vzrednik je s svojimi učenci najbolj povezan pri oddelčni uri, ko se z njimi odkrito pogovori o vsem, kar se dogaja v šolskem življenju, doma, pa tudi zunaj šole.

Ko tako opazujem učence pri oddelčnih urah, ugotavljam, kako znajo biti sproščeni in včasih neusmiljeno kritični. Otrok si želi biti zasidran v trdno oddelčno skupnost, vedeti hoče, kaj je njegovo mesto. Če učence sproti opozarjamo in spodbujamo, so pripravljeni prizadevno sodelovati.

In prav v tem skupinskem, pa tudi hkrati individualnem pregledu učenčevega znanja, dejavnosti, poleta, pa tudi neuspehov je pomen oddelčnih konferenc. Temelj za pripravo oddelčne konference so seveda oddelčne ure. Z učenci oblikujemo vsebino oddelčne konference in nato učitelj — razrednik preda glavno besedo učencem.

V tem šolskem letu sem razredničarka 6. razreda. Že več-

krat sem občudovala, otroke, kako znajo voditi ne samo konference, temveč tudi priprave nanjo. Naš osnovnošolski otrok se zlahka nauči samostojno nastopiti in presojati. Ob letošnji prvi oddelčni konferenci so v naši oddelčni skupnosti vodili oddelčno konferenco učenci s poprečnim učenim uspehom (ne odličnjaki) pa vendar je oddelčna konferenca potekala sproščeno, seveda pa po vnaprej določenem dnevnem redu.

Delegati naše oddelčne skupnosti pa so se udeležili tudi oddelčnih konferenc drugih šestih razredov na šoli. Zelo mi je bilo všeč, ko so naslednjo oddelčno uro povedali svoje mnenje in pripombe. »Tovarišica, tudi mi bi morali imeti enotne razredne zvezke, v katere bi vsako oddelčno konferenco nalepili tabelo — pregled učnega uspeha in disciplino.« Zamislila sem se nad nenavadno odgovornostjo in zavzetostjo teh dvajstletnikov, ki hočejo ne samo približno, temveč natančno, statistično, spremljati potek svojega dela, spremljati svoje uspehe, in neuspehe, imeti vse jasno in pregledno pred očmi. Poleg navedenih pozitivnih rezultatov in od-

mevov oddelčnih konferenc pa se pri pripravljanju teh konferenc izpostavljamo tudi nekaterim možnim negativnim pojavom.

Rada bi namreč opozorila, da učenca, ki ima slab učni uspeh ali pa je disciplinsko problematičen, ne smemo brezobzirno izpostaviti pred drugimi, temveč moramo pogovor začeti tako, da sočasno ali vsaj uvodoma poudarimo tudi učenčeve dobre lastnosti, njegovo dejavnost v tej ali oni akciji. Tako bomo učenca pripravili, da bo lažje prenesel kritiko ali da bo sam spregovoril o svojih neuspehih. Šele ko smo našli zadevo, za katero lahko učenca pohvalimo in spodbudimo, tedaj ga tudi lahko grajamo tam, kjer to zasluži.

Le tako bo oddelčna konferenca dosegla svoj cilj — učenec se zave svojega uspeha in neuspeha, o njem sam spregovori pa tudi pove, kaj je sklenil za nadaljnje delo.

V vsakem primeru pa so oddelčne konference velik korak na poti k samozavesti in samokritiki doraščajočega mladega človeka, ki iz ovjeka postaja subjekt vzgoje. MARJETA PETERLIN

Vsakoletno srečanje jugoslovanskih učiteljev zgodovine

Zveza zgodovinskih društev Jugoslavije oziroma njena komisija za pouk zgodovine pripravlja tudi letos, neposredno pred začetkom novega šolskega leta, konec avgusta, specializiran simpozij o pouku zgodovine, osmi po vrsti. Gostitelj letošnjega posveta je Društvo istoričara Kosova.

Simpozij bo od 28. do 30. avgusta v Prištini. Uvodni referat bo posvečen Josipu Brozu Titu kot ustvarjalcu ideje o bratstvu in enotnosti jugoslovanskih narodov. S tem se bodo jugoslovanski zgodovinarji poklonili spominu voditelja jugoslovanskih narodov, predsednika republike Tita.

Program simpozija je razdeljen na dva dela. V prvem delu bodo poročevalci obravnavali glavno temo: Odnos med gospodarsko, politično in kulturno zgodovino v učnih načrtih, učbenikih in pri pouku v osnovnih in srednjih šolah. Namen razprave je, da bi simpozij prispeval k reformi pouka zgodovine, ko naj bi se težišče od politične zgodovine preusmerilo bolj k ekonomski in družbeni tematiki. Skratka, namen je, da bi pri pouku zgodovine učitelji bolj kot doslej prikazali konkretne oblike življenja v posameznih dobah in na posameznih področjih. Poleg temeljnih referatov, v katerih bodo referenti teoretično obravnavali ta vprašanja na vseh stopnjah izobraževanja, bodo praktiki, učitelji zgodovine v koreferatih prikazali, kakšna naj bi bila ta preobrazba v praksi, pri učnih urah. Iz Slovenije bosta dejavno sodelovala dva referenta. Prof. Marija Kremenšek bo obravnavala učno uro zgodovine v srednji šoli kot zgled, kako postaviti odnos med ekonomskimi, političnimi in kulturnimi dejavniki v nekem pro-

cesu ali zgodovinskem pojavu. Prof. Tomaž Weber pa bo ugotavljal, kako so v naših zgodovinskih berilih zajeta in obdelana besedila iz ekonomske problematike. Zanimiv bo poskus referenta iz Hrvaške, ki bo obdelal priročnike iz krajevine zgodovine za osnovne šole, kot poskus povezovanja ekonomske, politične in kulturne zgodovine s sodobnostjo.

Drugi del simpozija je zamišljen kot javna okrogla miza na temo Mesto pouka zgodovine v sistemu vzgoje in izobraževanja. Obravnavana bo tematika, ki seže na vse ravni usmerjenega izobraževanja, od osnovne šole do univerzitetnega študija. Razprava, ki naj bi sledila trem uvodnim referatom, naj bi pokazala pred kakšnimi konkretnimi nalogami so jugoslovanski zgodovinarji pri uveljavljanju usmerjenega izobraževanja. Pričakovati je, da se bo okrogle mize udeležilo več univerzitetnih učiteljev, kajti uresničevanje usmerjenega izobraževanja na nižji in srednji stopnji zahteva tudi reformo študija na univerzi.

Vsi referati bodo objavljeni v reviji Pouk zgodovine, ki jo izdaja Šolska knjiga v Zagrebu. Ugotovljeno je, da je razmeroma malo učiteljev zgodovine naročenih na to specializirano strokovno zgodovinsko revijo. Prispevki v reviji naj bi bili predvsem v pomoč učitelju zgodovine pri strokovnem in pedagoškem delu. Pouk zgodovine ne bi smel manjkati v nobeni šolski knjižnici.

Tako kot na vseh dosedanjih simpozijih o pouku zgodovine je predvidena tudi strokovna ekskurzija. Udeleženci naj bi se seznanili z bogatimi zgodovinskimi spomeniki Kosova, spoznali pa naj bi tudi sodobni razvoj Kosova.

Namen simpozija je tudi ta, da bi se učitelji zgodovine, ki se bodo zbrali iz vseh krajev Jugoslavije, bolj zblížali in povezali med seboj. V neposrednih stikih naj bi izmenjali izkušnje pri svojem pedagoškem delu. Komisija za pouk zgodovine pričakuje, da bo kljub ustalitvenim ukrepom,

obisk iz Slovenije številen, kajti prav takšni specializirani simpoziji in takšna srečanja so najboljše oblika dopolnilnega izobraževanja. Zavod SR Slovenije za šolstvo bo poslal program in prijavnice vsem osnovnim in srednjim šolam.

dr. IGNACIJ VOJE

Radio in šola

NIŽJA STOPNJA

13. junija K. Brenkova »Azil«
20. junija Čarovnikov vajenec

SREDNJA STOPNJA

10. junija Kaj je pesem in kaj ni pesem
17. junija Zrak

VIŠJA STOPNJA

12. junija Pavlina Pajk
19. junija Knjiga malo drugače

NENAVADNI POGOVORI

20. junija Odrasli tako — kako pa mi
21. junija Pogovor s strokovnjaki

ZA SREDNJE ŠOLE

9. junija Marksistična estetika (T. W. Adorno)
16. junija Marksistična estetika (L. Goldmann)
14. junija Miroslav Košuta
21. junija Veno Taufer

GIMNAZIJA POSTOJNA

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

— učitelja fizike in matematike
— učitelja nemškega jezika in osnov umetnostne vzgoje — likovni del
— učitelja angleščine in sociologije s polovičnim delovnim časom
— učitelja ekonomskih predmetov pri ESS Boris Kidrič Ljubljana, dislocirana enota Postojna

Razpisni pogoji so predpisani z zakonom.

Vloge z ustreznimi dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Gimnazija Postojna, Odbor za delovna razmerja.

Učenci se učijo, kako je treba dekontaminirati sebe in orožje

Pojasnilo

Na članek **PRVA DIPLOMATA SPLOŠNE LJUDSKE OBRAMBE**, ki je bil objavljen v našem glasilu 23. maja, smo prejeli tole pojasnilo:

Sodelavci tov. Milana Maroška, prvega diplomiranega obramboslovca na fakulteti za sociologijo v Ljubljani, se z njim vred veselimo uspešnega zaključka napornega študija ob delu. Z njim vred pa se ne strinjamo s splošnim vtisom iz omenjenega članka, iz katerega je mogoče sklepati, da naš šolski center ni hotel storiti ničesar, da bi mu pri študiju kakorkoli pomagali. Že ob vpisu smo fakulteti pisno zagotovili plačevanje morebitnih stroškov njegovega študija, urnik pa je imel ves čas študija organiziran tako, da je lahko obiskoval predavanja v Ljubljani. Naši učitelji imajo možnost s šolo skleniti poseben sporazum o pomoči pri študiju in o medsebojnih obveznostih, na osnovi katerega plača šolski center vpisno in potne stroške za obisk predavanj, za izpite pa tudi dnevnice ter daje po dva dni študijskega dopusta, za diplomski

izpit I. stopnje en teden in na stopnji dva tedna študijskega dopusta. Vendar tovariš Marošek tega sporazuma ni želel skleniti in je ves čas študiral brez olajšav, razen omenjene. Udarili bi radi torej le, da sodelavce glede na možnosti pa so na šolah na splošno gotovo preskromne, spodbujamo in pri študiju tudi pomagamo. diplomski izpit smo tovariš Maroški kljub navedenemu dejstvu celo izredno ponudili študijski dopust, pa je tudi to možnost vrnil.

Seveda vse povedano dokazuje, da je naš sodelavec Milan Marošek mož izredne delovne vneme in da način, na kakršen je dosegel svojo drugo diplomirano vrednost samo še povečuje. Ponosni smo nanj z zavestjo, da je njegov uspeh vendarle naš skupni uspeh.

Za šolski center
Edvarda Kardelja
Slovenj Gradec

FRANČEK LASBAHER

zaščita obramba

Ustanovljena je bila leta 1971. Letos jeseni bo združila »jubilejne učence« ob desetletnici svojega obstoja. Vojaška gimnazija, ki se je lani preimenovala v Splošno vojaško srednjo šolo Franc Rozman Stane je že pet let v novem, sodobnem poslopju.

Namen te šole je pripravljati kandidate s slovenskega območja za vpis na Akademijo kopenske vojske v Beogradu. Splošna vojaška srednja šola Franc Rozman Stane izobražuje učence po novem programu: v 1. in 2. letniku namenja učni načrt že 30 % vojaškim in 70 % splošno izobraževalnim predmetom. Predmeti niso togo razmejeni, prepletajo in povezujejo se med seboj ter glede na vojaške usmeritve in potrebe »služijo vojski«.

Povejmo tudi to, da imajo učenci prvega letnika v prvih in zadnjih desetih dneh pouka plavalni tečaj, v drugem letniku se ob koncu šolskega leta udeležijo tritedenskega taborjenja v vojaški opremljeni, v tretjem letniku se naučijo smučanja in v četrtem letniku opravijo šoferski izpit. Učenci že med šolanjem v tej srednji šoli obvladajo gradivo prvega letnika akademije, tako da se lahko vpišejo kar v drugi letnik akademije in si prihranijo eno leto šolanja. Njihovo izobraževanje traja torej le 7 let.

Splošna vojaška srednja šola je edina tovrstna šola na Slovenskem. Vse predmete poučujejo v slovensčini. Da bi učenci lažje spremljali predavanja na Akademiji kopenske vojske v Beogradu, se učijo tudi srbohrvaščine in ustreznega strokovnega izrazja v tem jeziku. Za boljše

obveščenost povejmo, da ima Akademija kopenske vojske v Beogradu osem smeri: za oficirje pehote, artilerije, protiletalske obrambe, oklepni in raketni enot, atomsko-biološko-kemijskih enot, enot zvez, inženirje in intendantske službe.

Učenci se morajo vpisati na akademijo kopenske vojske, od-

maja zelo zahteven. Potem ko pregledajo zdravstveno stanje kandidatov in njihov šolski uspeh, jih komisija takoj obvesti, če so sprejeti na šolo. Sprejeti učenci se zberejo na šoli 31. avgusta, kjer se seznanijo s svojimi obveznostmi in z obveznostmi Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo, ki jih bo štipendiral.

Učenci Gradbeno tehniške šole v Ljubljani pri pouku-protipehotne in protitankovske mine

ličenjakom pa izjemoma dovolijo, da se vpišejo tudi na druge akademije, če to želijo. Vpis v splošno vojaško srednjo šolo so podaljšali do konca maja. Kandidati, ki se želijo vpisati, se morajo prijaviti najprej pri občinskem organu za ljudsko obrambo in zaščito in nato poslati prošnjo na šolo.

Naj povemo, da je zdravniški pregled za kandidate ob koncu

Učenci sklenejo pogodbo, s katero se obvežejo, da bodo končali šolo v štirih letih vsaj z dobrim uspehom in se nato vpisali na akademijo kopenske vojske v Beogradu. Če učenec ne izpolni svojih obveznosti zaradi neuspeha ali disciplinskega prekrška, mora povrniti stroške šolanja (tega ni treba storiti le tistim, ki so zboleli).

Naj naštujemo še obveznosti Zveznega sekretariata za ljudsko

obrambo: Med šolanjem preskrbijo učence z vsem potrebnim: učenec prejme dvakrat navadno obleko in obleko za slovesnosti, perilo, potrebno športno opremo (v vrednosti 12.000,00 din). Na šoli dobi ves šolski pribor, učila, knjige, zvezke in vse za proste dejavnosti. Šola plača potne stroške za zimске in poletne počitnice in daje učencem žepnino v višini od 150,00 din do 260,00 din (od prvega do četrtega letnika).

Prehrana je urejena samopostrežno — štiri obroki dnevno, zdravstveno zavarovanje je vojaško.

In še o uspehu: lani so dosegli učenci 98-odstotni uspeh (le dva učenca nista izdelala uspešno). Prihajajo iz vse Slovenije in so po ravnateljevem mnenju »opremljeni s trdnim znanjem, imajo pa precej slabe delovne navade za učenje in delo«.

Dnevni red na šoli je takle: po dopoldanskem pouku imajo popoldan dve učni uri, po večerji pa sodelujejo kar v 28 različnih dejavnostih. Vsak si lahko izbere glede na svoje sposobnosti in zanimanje od ene do tri različne dejavnosti. Delovni dan se konča ob 22. uri, ko odidejo v svoje sobe (te si delijo po trije učenci).

»Vsi morajo spoštovati dnevni red«, pravi ravnatelj. Večjih problemov z učenci nimajo, zato tudi ni kazni. Boljši učenci nimajo obveznih učnih ur in lahko sodelujejo drugod ali pa v soboto odidejo domov, slabše ocenjeni pa imajo obvezni učni uri še v soboto dopoldne.

Ravnatelj šole Stanko Jelačin meni, da so kandidati velikokrat

površno ali celo napačno poučeni o vojaškem poklicu in ne poznajo vsebine vojaškega življenja in dela, ki je zelo razgibano, obogateno s spoznavanjem najnovejših tehnik, novega okolja in ljudi.

Prav pa bi bilo, da bi se že pred vpisom seznanili tudi z neprijetnostmi, ki jih morajo obvladati v tem poklicu: selitve po službeni potrebi, možna zaposli-

tev zunaj Slovenije, dežurstva itn.

Ravnatelj pravi, da šole pogosto ravna napak, ker učence usmerjanju v vojaški poklic premalo seznanjajo z vsebino vojaškega poklica. Povejmo to, da konča šolanje v tej šoli vsako leto približno 55 učencev in da bi jih lahko sprejeli in izobraževali še veliko več.

TEA DOMINKO

Budne oči strazarjev naše domovine (Foto: S. Krševan)

VIZ SLOVENSKE KONJICE TOZD OSNOVNA ŠOLA LJUBO ŠERCER, LOČE

ponovno razpisuje dela in naloge

- učitelja tehničnega pouka in fizike ali matematike in fizike, za določen čas (predvideno za I. polletje 1980, 81), PRU ali P
 - učitelja razrednega pouka za šolsko leto 1980, 81
- Stanovanja ni. OD po samoupravnem sporazumu o delitvi OD. Nastop dela 1. 9. 1980.

Delavski svet OSNOVNE ŠOLE MIRNA

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

- učitelja zgodovine in zemljepisa, PRU ali P

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. Delavski svet bo na podlagi prijave obvestil kandidate o izbiri v 15 dneh po končanem razpisu. Stanovanja ni.

ZOŠ — o.s.o. TOZD OSNOVNA ŠOLA SLAVKO ŠLANDER, CELJE, Ljubljanska cesta 46

razpisuje prosta dela in naloge

- 2 učiteljev razrednega pouka v oddelkih podaljšanega bivanja, za nedoločen čas

Začetek dela 1. septembra 1980.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

Skupno z dokazili o izobrazbi jih pošljite na zgornji naslov.

Svet EKONOMSKE ŠOLE Z ITALIJANSKIM UČNIM JEZIKOM IZOLA

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja ekonomskih predmetov, diplomiran ekonomist, 10 ur tedensko
- učitelja angleškega jezika, 10 ur tedensko
- učitelja zgodovine in samoupravljanja s temelji marksizma, 11 in pol ur tedensko
- učitelja blagovnanstva, 7 in pol ur tedensko.

Posebni pogoji: kandidati morajo imeti visoko izobrazbo ustrezne stroke in biti italijanske narodnosti.

Začetek dela: 1. septembra 1980.

Učitelji bodo lahko dopolnjevali učno obveznost na poklicni oblačilni in kovinarski šoli z italijanskim učnim jezikom v Izoli. Eno dvosobno stanovanje po dogovoru.

Svet POKLICNE OBLAČILNE IN KOVINARSKÉ ŠOLE Z ITALIJANSKIM UČNIM JEZIKOM IZOLA

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

- učitelja italijanskega jezika, 10 ur tedensko
- učitelja tehnologije in blagovnanstva, 10 ur tedensko
- učitelja strojeslovja in risanja s strojnimi elementi, 12 ur tedensko
- učitelja strokovnih ekonomskih predmetov, 10 ur tedensko
- učitelja matematike in fizike, 11 ur tedensko

Posebni pogoji: kandidati morajo imeti visoko izobrazbo ustrezne stroke in morajo biti pripadniki italijanske narodnosti.

Nastop dela: 1. septembra 1980.

Učitelji bodo lahko dopolnjevali učno obveznost na Ekonomski šoli z italijanskim učnim jezikom v Izoli.

Stanovanjska posojila po dogovoru.

Na podlagi določil 22. čl. TZDR (Ur. list SRS, št. 24/77) ter sklepa Komisije za medsebojna delovna razmerja delavcev TOZD EKŠ z dne 16. 5. 1980

RUDARSKI ŠOLSKI CENTER VELENJE Kadrovsko-socialni sektor

razpisuje dela in naloge

- učitelja elektro predmetov jaki tok
- Pogoj: dipl. elektro inženir
- učitelja za poučevanje obrambe in zaštite
- Pogoj: diploma ustrezne visoke šole
- učitelja slovenskega jezika
- Pogoj: profesor slovenskega jezika

Delo se združuje za nedoločen čas. Osební dohodek je v skladu s Pravilnikom o delitvi sredstev za OD v TOZD EKŠ. Stanovanja ni. Kandidati naj oddajo vloge z dokazili o izobrazbi v kadrovski službi RŠC Velenje, Prežihova 3, v roku 15 dni od objave v časopisu.

Delovna skupnost OSNOVNE ŠOLE DRAGOTIN KETTE (POŠ), NOVO MESTO

razpisuje dela in naloge

- pedagoga
- Pogoj: visoka izobrazba in najmanj pet let delovne dobe v prosveti.

OSNOVNA ŠOLA XV. SNOUB — BELOKRANJSKA, METLIKA

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja angleškega in slovenskega jezika, za nedoločen čas
- učitelja gospodinjstva in vodje šolske prehrane, za nedoločen čas
- učitelja zemljepisa in zgodovine, za določen čas — 1 leto (nadomeščanje delavca, ki je v JLA)
- učitelja fizike in tehnične vzgoje, za določen čas — 3 mesece (do vrnitve delavca iz JLA)

Stanovanje po dogovoru. Začetek dela 1. 9. 1980. Prijave sprejemamo 15 dni po objavi. Kandidati bodo obveščeni o izbiri najpozneje v 30 dneh po poteku razpisnega roka.

Svet delovne skupnosti OSNOVNE ŠOLE ALOJZ KEBE, LJUBLJANA ŠENTVID, CELOVŠKA 408

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja razrednega pouka

Pogoj: U ali PRU

za nedoločen čas

Razpis velja do prevzema del in nalog.

GIMNAZIJA LJUBLJANA-ŠENTVID, LJUBLJANA, CELOVŠKA CESTA 408,

razpisuje proste naloge in opravila za:

- učitelja zemljepisa s polnim delovnim časom za določen čas, od 1. 9. 1980 do 30. 6. 1981
- učitelja obrambe in zaštite s polnim delovnim časom za določen čas, od 1. 9. 1980 do 30. 6. 1981
- učitelja nemškega jezika s polnim delovnim časom za določen čas, od 1. 9. 1980 do 5. 12. 1980

Pogoj: ustrezna izobrazba

Rok za oddajo prijave: 15 dni po objavi razpisa.

Delegacija zbora delavcev v svetu EKONOMSKO-ADMINISTRATIVNEGA ŠOLSKEGA CENTRA KOPER

razpisuje proste delovne naloge in opravila

- tajnika oddelkov za izobraževanje ob delu, za nedoločen čas
- profesorja kemije (blagovnanstva, za določen čas od 1. 9. 1980 do 19. 12. 1980)
- profesorja italijanskega in angleškega jezika, za nedoločen čas
- 2 profesorjev geografije in zgodovine, za nedoločen čas
- 2 profesorjev telesne in zdravstvene vzgoje, za nedoločen čas
- profesorja obrambe in zaštite, za nedoločen čas
- 2 profesorjev ekonomskih predmetov, za nedoločen čas
- 2 profesorjev matematike in fizike (računalništva), za nedoločen čas
- strokovnega učitelja strojepisja in stenografije, za nedoločen čas
- strokovnega učitelja strojepisja in stenografije, za določen čas (od 1. 9. 1980 do 31. 8. 1981)

Pogoji:

- za tajnika srednja izobrazba upravno-administrativne ali ekonomske smeri
- za profesorja visoka izobrazba ustrezne smeri
- za strokovnega učitelja višja izobrazba ustrezne smeri.

Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa

Razpisna komisija za imenovanje ravnatelja OSNOVNE ŠOLE JANKA PREMRLA-VOJKA KOPER

ponovno razpisuje po 136. členu Zakona o osnovni šoli (Ur. list SRS št. 5/80) prosta dela in naloge

— ravnatelja

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom izpolnjevati še tele:

- da je moralno-politično neoporečen
- da je družbeno-politično aktiven
- da ima vsaj dve leti delovnih izkušenj pri opravljanju poslovnih del in nalog.

Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa.

Kandidati naj pošljejo prijave z življenjepisom in dokazilom o izpolnjevanju razpisnih pogojev na OŠ JANKA PREMRLA-VOJKA KOPER, z oznako na ovojnici »ZA RAZPISNO KOMISIJO«.

in

Komisija za medsebojna delovna razmerja pri svetu OSNOVNE ŠOLE JANKA PREMRLA-VOJKA KOPER

razpisuje v šolskem letu 1980/81 dela in naloge:

- učitelja tehničnega pouka za nedoločen čas, P, PPU
- učitelja italijanskega jezika na razredni stopnji za nedoločen čas, U ali PRU

Rok prijave 15 dni po razpisu.

Kandidati naj predložijo dokazila o strokovnosti s kratkim življenjepisom.

OSNOVNE ŠOLE NOVO MESTO TOZD OSNOVNA ŠOLA MILKA ŠOBAR NATAŠA

razpisuje dela in naloge

- učitelja slovenskega jezika, za nedoločen čas
- učitelja angleškega jezika, za nedoločen čas
- učitelja matematike in fizike, za nedoločen čas

Rok za prijavo na razpis je 15 dni po objavi.

NOVA SKUPINSKA NAROČILA NA PROSVETNEGA DELAVCA

Šolski kovinarski center Lendava, 9 naročnikov

Osnovna šola Franca Ravbarja, Dol pri Ljubljani, 8 naročnikov

BRIGITA STOJAN, študentka drugega letnika filozofske fakultete v Ljubljani, nam ob naročilu piše:

»Postala sem naročnica Prosvetnega delavca. List mi je izredno všeč, saj se tako lahko podrobneje seznanjam s problemi vzgoje in izobraževanja.«

VSEM, KI ŠIRIJO NAŠE GLASILO, SE ZAHVALJUJEMO!

Razpisna komisija

OSNOVNE ŠOLE JANKA PREMRLA VOJKA, ČRNI VRH NAD IDRIJO

razpisuje dela in naloge

- ravnatelja šole

Pogoj:

- da izpolnjuje pogoje 73. člena zakona o osnovni šoli
- opravljen strokovni izpit
- 5 let pedagoške prakse in
- moralno-politično neoporečnost

Rok prijave je 15 dni po objavi.

Prijave pošljite na naslov: Osnovna šola Janka Premrla-Vojka, Črni vrh nad Idrijo z oznako »ZA razpisno komisijo«.

OSNOVNA ŠOLA KOŠANA

naknadno razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja matematike in fizike, PRU in P, za nedoločen čas, stanovanje
- učitelja biologije in gospodinjstva, PRU ali P, za nedoločen čas, stanovanje
- učitelja razrednega pouka, končano učiteljske ali diploma PA razredni pouk, stanovanja ni.

Komisija za delovna razmerja pri

OSNOVNI ŠOLI OLGE AVBELJ, HOMEČ

razpisuje dela in naloge

- 3 specialnih pedagogov DP, za določen čas (od 1. 9. 1980 do 31. 3. 1981 — nadomeščanje delavk, ki bodo na porodniškem dopustu.)

Popravljamo

tretjo alineo razpisa VVO ANGELCA OCEPEK, LJUBLJANA, ZVEZNA 24, objavljenega v 10. št. Prosvetnega delavca, ki se glasi pravilno takole:

VVO ANGELCA OCEPEK, LJUBLJANA, ZVEZNA 24
razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom prosta dela in naloge

- medicinske sestre pediatrične smeri za delo v jaslih (pogoji: srednja medicinska šola pediatrične smeri s strokovnim izpitom)

Razpisna komisija pri

VVO ANICE ČERNEJEVE, CELJE, KAJUHOVA 5

razpisuje dela in naloge

- ravnatelja VVO

Kandidat mora izpolnjevati poleg splošnih pogojev, ki jih določa zakon, še naslednje pogoje:

- da izpolnjuje pogoje za vzgojitelja ali strokovnega delavca po zakonu o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ali učitelja po zakonu o osnovni šoli
- da ima 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok
- da ima sposobnosti za organizacijo in vodenje dela
- da je družbeno-politično aktiven in da ima ustrezne moralno-politične lastnosti
- da predloži predlog programa nadaljnjega razvoja VVO

Mandat za razpisana dela in naloge je 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v zaprtih kuvertah s pripisom »Za razpisno komisijo« na gornji naslov v 15 dneh po objavi razpisa.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 20 dneh po preteku roka za prijave na razpis.

Reelekcija!

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE ZBORA ODPOSILANCEV, KOČEVJE

razpisuje prosta dela in naloge:

- 2 učiteljev glasbenega pouka, PRU in P, za nedoločen čas, zagotovljeno dvosobno stanovanje in garsonjera
- učitelja tehničnega pouka za določen čas, PRU, za eno šolsko leto (nadomeščanje delavca, ki bo služil vojaški rok), stanovanja ni
- učitelja družbenomoralne vzgoje, PRU ali P, polovični delovni čas, stanovanja ni
- pomočnika ravnatelja na predmetni stopni (reelekcija), U, PRU ali P, pet let delovnih izkušenj in opravljen strokovni izpit, stanovanja ni
- za podružnično osnovno šolo, v Podpreski učitelja razrednega pouka, U, opravljen strokovni izpit, stanovanja ni

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu ZAVODA ZA REVMATISME IN SRČNE REKONVALESCENTE ZA MLADINO DR. MARKO GERBEC ŠENTVID PRI STIČNI,

razpisuje za osnovno šolo v zavodu dela in naloge

- učitelja likovnega in tehničnega pouka s polnim delovnim časom,
- Pogoj: končana pedagoška akademija, smer likovni in tehnični pouk.

Začetek dela: 1. septembra 1980.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA I. BATALJONA DOLOMITSKEGA ODREDA IN VVO HORJUL

razpisuje prosta dela in naloge:

- učitelja matematike in fizike, PRU ali P za nedoločen čas
- zaželeno praksa in strokovni izpit naston dela 1. 9. 1980
- vzgojiteljice v VVO — mlajša skupina za nedoločen čas
- vzgojiteljica z obvezno prakso in opravljenim strokovnim izpitom nastop dela: 1. 9. 1980

Možnosti stanovanj. Ugodne avtobusne zveze.

Delovna skupnost

OSNOVNE ŠOLE BENEDIKT V SLOVENSKEH GORICAH

ponovno razpisuje dela in naloge:

- učitelja glasbene vzgoje, PRU, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
- učitelja zgodovine in zemljepisa, PRU, za nedoločen čas
- učitelja biologije in kemije, PRU, za nedoločen čas
- učitelja razrednega pouka, PRU, za določen čas

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v 15 dneh po objavi razpisa. O izidu razpisa jih bomo obvestili v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

Razpisna komisija in komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE

I. TANKOVSE BRIGADE NOVJ, DEKANI

razpisuje prosta dela in naloge

- ravnatelja šole

Pogoj:

- kandidat mora izpolnjevati pogoje za učitelja osnovne šole, določene po zakonu o osnovni šoli, in imeti vsaj pet let izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu
- biti mora družbenopolitično aktiven in
- biti mora moralnopolitično neoporečen:

- 2 učiteljev razrednega pouka, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
- učitelja slovenskega jezika-knjžničarja, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom

Pogoj: z zakonom predpisana izobrazba.

Prijave z dokazili o izobrazbi sprejema komisija 15 dni po objavi razpisa.

Začetek dela 1. 9. 1980.

Stanovanj ni.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD ZAGORJE OB SAVI

razpisuje

za TOZD OSNOVNA ŠOLA IZLAKE

prosta dela in naloge

- vzgojitelja ali učitelja razrednega pouka za malo šolo
- učitelja razrednega pouka za šolo Šentgotard
- učitelja matematike (16 ur) — dopolnjevanje s telesno vzgojo

Kandidati naj pošljejo prijave komisiji za delovna razmerja v 15 dneh po objavi razpisa.

Razstava mladinskih knjig v Bologni

Vsakoletna mednarodna razstava otroških in mladinskih knjig v Bolgoni ima že utrjeno mesto v razstavnih kulturah knjige. Lahko ugotovimo, da so jugoslovanske knjige postale sestavina mednarodnega pregleda dosežkov, pa tudi, da je javnost vse bolj obveščena o tej pomembni manifestaciji založb.

Kaj pravzaprav prikazuje mednarodna razstava v Bolgoni? V bistvu gre za vsakoletni prerez otroških in mladinskih novosti z raznih celin, raznih držav, posebno evropskih, svoja dela pa predstavljajo tudi razne specializirane založbe za mladinski in otroški tisk. Glede na to, da je tovrstna prireditev vsako leto, bi lahko pretila nevarnost, da bi se razstava ponavljala in postala enolična. Vendar bi skrben pregled gradiva po vsej verjetnosti le pokazal drugače, čeprav ni mogoče zanikati nekatere organizacijske prireditvene standardov. Lani je bila namenjena precejšnja pozornost izobraževalni in poljudnoznanstveni književnosti, letos pa je ta zvrst manj poudarjena. Največ je predšolske in začetnošolske (osnovnošolske) književnosti ter stripov.

Trinšestdeset držav s 16-krat več založbami je napolnilo številne in obsežne razstavne prostore. Obiskovalec mora biti kar precej zbran, da iz nepregledne množine izlušči tisto, kar daje razstavi posebno mikavnost in kjer se da slutiti ne le likovne dosežke, pač pa tudi ubeseditvene.

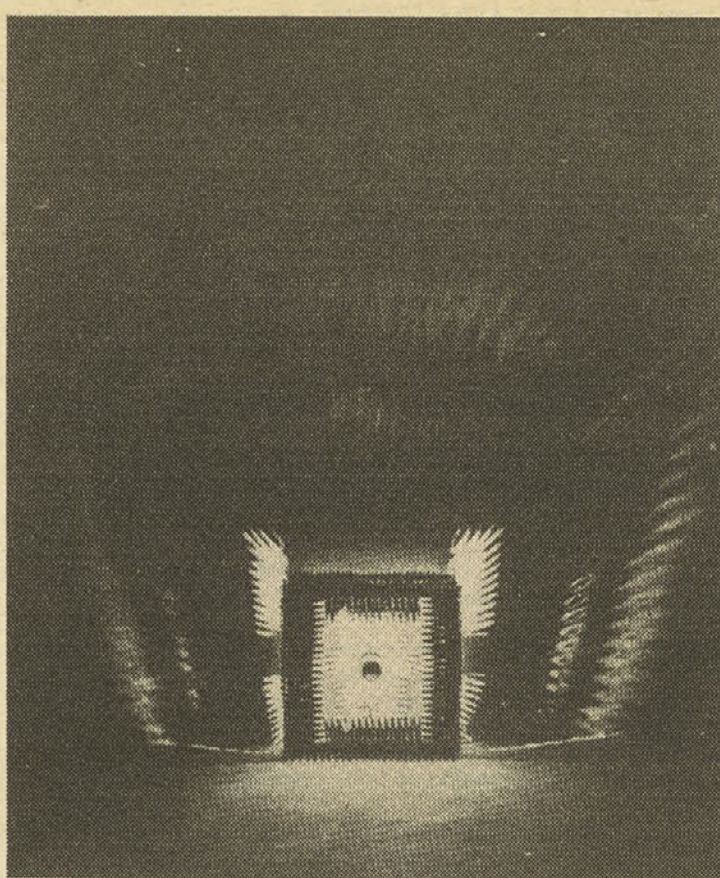
Pri klasičnih od Andersena do Astrid Lindgren in mnogoštevilnih drugih najdemo veliko še neznanih ustvarjalcev od Japonske do Latinske Amerike pa tudi iz evropskih držav. Razstava daje vpogled tudi v mednarodne dosežke otroške in mladinske književnosti in s tem odpira stvarno primerjavo, kam so se uvrstila dela jugoslovanskih založb in avtorjev. Lahko rečemo, da si je Jugoslavija že v preteklosti pridobila na tovrstnih razstavah ugledno mesto, lahko pa bi se še bolj uveljavila, če bi za to bolj poskrbeli.

Mladinska knjiga se je na letošnjem sejmu predstavila z novostmi in ponudila okoli 200 knjig z različnih področij, za različna starostna obdobja. Poleg Mladinske knjige so sodelovale na razstavi še tele založbe: Pafizanska knjiga iz Ljubljane, Mladost iz Zagreba, Forum iz Novoga Sada ter Svetlost in Veselin Masleša iz Sarajeva. Reklamnega gradiva je bilo premalo. V resnici bi lahko jugoslovanske založbe pokazale več, ali pa bi morale predstaviti gradivo bolj specializirano.

Posebna razstava ilustracij je bila letos bolj skromna kot v prejšnjih letih. Znano je, da pridejo na razstavo tiste ilustracije in avtorji, ki jih na razstavo pošlje založba, država, le izjemoma pa se uvrsti (kak zahodni) avtor. Na letošnji razstavi lahko opazimo kar precej naturalističnih rastlinskih in živalskih ilustracij in takih, ki so narejene v izobraževalne namene. Škoda, da vsaj mladinska knjiga ni sodelovala z enim ali dvema avtorjema s tega področja, ker bi se lahko resno potegovala za nagrado. Dosežki domačih, jugoslovanskih ilustratorjev so zanimivi tudi za tuje obiskovalce in na taki estetski ravni, da se zlahka merijo s stvaritvami mednarodno priznanih ilustratorjev.

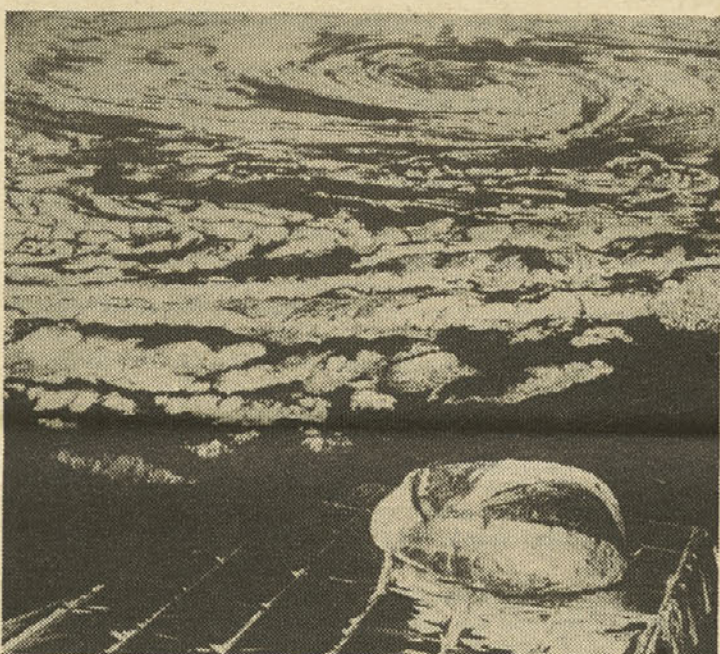
Dogodki na mednarodnem področju se zrcalijo tudi na razstavi, saj nekatere azijske države niso sodelovale; Japonska je predstavila precej manj gradiva kot v prejšnjih letih. Enako velja za nekatere arabske države in Afriko. Več je pokazala Latinska Amerika. Eno je gotovo: razstava, kakršna koli že je, zrcali resnično stanje v mladinski in otroški književnosti v sedanjem trenutku. Bolonjska razstava je prikazala veliko, vendar ne vsega. Za študijski ogled je izjemna prilžnost tudi letošnji prikaz del v počastitev H. Chr. Andersena. Pokazalo se je, da število mladinskih knjig po svetu narašča ter pridobiva na estetiki in da se mladinska književnost poraja tudi tam, kjer je še včeraj ni bilo.

IGOR GEDRIH

Stane Jagodič: Leteči predmet, svetlobni objekt

V Likovnem razstavišču Rihard Jakopič v Ljubljani so 30. maja odprli mednarodno razstavo Junij '80 — Navzočnost metafizike, ki je posvečena Giorgiu de Chirico in 10-letnici delovanja skupine Junij. Skupina, ki je na začetku združevala le peščico naših umetnikov, se je v teh letih tako uveljavila in razširila, da je pritegnila k sodelovanju umetnikov z vsega sveta. Razstava, ki bo odprta do 22. junija, je svojevrstna mednarodna likovna manifestacija, vredna ogleda

Darko Slavec: Iz cikla Kruh, svet in kozmos, olje, 1980 z razstave Intart v Jakopičevem razstavišču. Mladi avtor je že kot študent pri realističnih študijah izstopal ob spoštljivem odnosu do motiva in slikarskega metiera. Zdaj v svobodnih surrealističnih kompozicijah ohranja te lastnosti. Na objavljeni podobi sooča mali svet z velikim ter odkriva asociacije oblik in struktur. Pogrnjena miza, ki se proži v prostor, s svojimi trdimi linijami estetsko dopolnjuje podobo, ko ustvarja potreben kontrast drugim mehkim črtam, obenem pa pripomore k identifikaciji kruha v prostoru.

Casopis izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter Izobraževalna skupnost Slovenije — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: Metka Rečnik, predsednica, Jože Deberšek, Tea Dominko, Milanka Dragar, Leopold Kežar, Marjana Kunej, Marija Skalar, Janez Sušnik, Valerija Škerbec, Zdravko Terpin, Milica Tomše, Jože Valentinčič, Boštjan Zgonc.

Uredniški odbor Prosvetnega delavca: Geza Čahuk, predsednik, Breda Cajhen, Tea Dominko, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Veljko Troha, Jože Valentinčič, Dušan Zupanc.

Uredništvo: Jože Valentinčič, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.

Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104.

Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 8 din. Letna naročnina 150 din za posameznike, za delovne organizacije 250 din, za študente 100 din. Št. tek. računa 50101-603-46509.

Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643 Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prosto temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

Vesela šola

Pionirski list je pred dvajstimi leti uvedel Veselo šolo kot posebno obliko dopolnjevanja znanja in razgledanosti učencev osnovnih šol. Zasnova Vesele šole se iz leta v leto dopolnjuje s pomočjo prizadevanja vseh oblikovalcev in številnih strokovnih sodelavcev Vesele šole, med katerimi so najboljše strokovnjaki za posamezna področja. Najpomembnejšo vlogo pa imajo gotovo pedagogi in mentorji na šolah, ki znajo ponuditi snov v Pionirskem listu koristno uporabiti pri pouku in zunajšolskih dejavnostih, sodelujejo s svojimi pripombami in kritikami pri vsebinskem oblikovanju in so hkrati glavni organizatorji razrednih, šolskih in občinskih tekmovanj. Temeljni namen Vesele šole je pomagati učencu, da določeno snov iz učnega programa lažje osvoji in dopolni z novimi dognanji. Še posebno sta poudarjena idejno-družbena vzgoja in sezna-

njanje osnovnošolske mladine aktualnimi družbeno-političnimi pojmi in dogodki. Tekmovanje iz Vesele šole organizirano po načelu testov vprašanj in razdeljeno na št. stopnje. Najprej tekmujejo učenci na razrednih, nato na šolskih tekmovanjih, najboljši pa udeležijo občinskih tekmovanj, najboljši izmed teh pa še republiškega tekmovanja. Da so Veselo šolo sprejeli pedagogi in učenci, priča njena nehnata rast, saj je postala na šolski ravni vsaj ena od najbolj priljubljenih zunajšolskih vzgojnih in izobraževalnih sodelovanj. Število udeležencev je zelo hitro naraščalo, letos je tekmovalo na razrednih tekmovanjih že 82.000 učencev iz 530 osnovnih šol. Naj povemo, da priporoča Veselo šolo tudi Zavod SRS za šolstvo kot dopolnilni in vzgojni učni pripomoček, navedena pa tudi v programu celodnevne šole.

Srečanje mladih Prežihovcev

23. in 24. maja je bilo na Ravnah na Koroškem četrto srečanje učencev in učiteljev osnovnih šol, ki se imenujejo po koroškem pisatelju in revolucionarju Prežihovcu Vrancu. Letošnje srečanje je bilo posvečeno 30. obletnici smrti Prežihovega Vranca, praznovanju občinskega praznika občine Ravne ter 35. obletnici osvoboditve.

V Sloveniji se imenuje po Vrancu kar pet osnovnih šol, v zamejstvu v Italiji pa še dve slovenski osnovni šoli. Prišli so mladi Prežihovci iz Ljubljane, Jesenice, Bistrice, iz Doline pri Trstu in iz Doberdoba — le Mariborčanov ni bilo. Učenci in učitelji domače osnovne šole smo jih gostoljubno sprejeli na svoje domove.

V petek so jim ravenski učenci pripravili kulturni program, nato pa so predstavniki vseh šol tekmovali iz znanja o življenju in delu Prežihovega Vranca. Naslednji dan so se udeleženci srečanja odpravili po Vrančevi poti. Ogledali so si Kefrov mlin,

kjer sta potekala 2. in 3. kongres SKOJ, obiskali so Prežihovo grobo na pokopališču v Kotljah in proučevali Prežihovo bajto. Četrtega dne so mladi Prežihovci spomeniki na pripravili proslavo učencem Doline, Doberdoba, Ljubljane in Jesenice.

Pri Prežihovih jih je sprejela Prežihova žena Marija. Tam so ogledali spominsko sobo.

Srečanje smo končali na osnovni šoli Koroški jelekariji v Ravnah.

Veliko novih poznanstev med učenci pa tudi med učitelji se spletlo v teh dveh dneh. Ob slovesu smo si rekli: »Nasviden prihodnje leto v Bistrici!«

Pri izvedbi in organizaciji srečanja so nam pomagale Skupščina občine Ravne, Kulturna skupnost Ravne, Občinska izobraževalna skupnost Ravne, mnoge organizacije združenja dela na Ravnah in Prevaljah.

ODBOR ZA PRIPRAVO SREČANJA PREŽIHOVIH ŠOL

Šentjakobska šola v Trstu poimenovana po Josipu Ribičiču

Preteklo nedeljo je bila v Trstu velika slovesnost, ko so poimenovali šentjakobsko šolo po učitelju in mladinskemu pisatelju Josipu Ribičiču, ki je v njej poučeval več let. To je bil velik praznik, ki je privabil veliko obiskovalcev, predvsem prijateljev mladine. Za prireditve so se pripravljali skoraj vse leto, uspeh pa je pohvala vsem, ki so sodelovali.

Bogat kulturni program je povezoval napovedovalec Slavko Turk. O pomenu slovesnosti sta spregovorila didaktični ravnatelj Egidij Strnad in predsednik odbora staršev Matjaž Hmeljak. Zadelo je pesem, ki jo je zapel pevski zbor Osnovne šole Josip Ribičič, pod vodstvom učiteljice Mirjam Šuligoj. Oglasil se je tudi zbor otroškega vrta pod vodstvom Zmaga Krizancičeve. Slišali smo nad 30-članski mešani

pevski zbor bivših (starih) učencev Ciril-Methodove šentjakobske šole, ki je pod vodstvom V. dimira Švare izredno doživel zapel. Kulturni spored je sklenil po Ribičičevem besedilu dramtizerana igrice Miškolin, ki so zaigrali učenci. Nato so odkrili spomenik Josipu Ribičiču, ki je izdelal Marko Hreščak.

Založništvo tržaškega tiska ob tej priložnosti izdalo obširno knjigo (300 strani), v kateri prvo poglavje namenjeno Josipu Ribičiču. Gre za dokumentacijo o njegovem življenju in delu, stare in nove izdaje knjig, za preučevanja, dokumente in fotografije. Drugo poglavje nas seznaja s šentjakobsko šolo nekdanje danes, tretje pa obravnava življenje Slovencev in njihovih društev pri Sv. Jakobu.

ERNEST ŠVARA

Založniška delovna organizacija »ŠKOLSKA KNJIGA« Zagreb

išče več inštruktorjev terenske prodaje za delo v prodaji na terenu za območje SR Slovenije.

Delo je pogodbeno.

POGOJI:

— višješolska ali srednješolska izobrazba ekonomske, pravne ali pedagoške smeri,
— zaželeno je, da ima kandidat delovne izkušnje pri prodaji knjig svoj avtomobil in da je prosvetni delavec.

Druge informacije dobite na oddelku prodaje »Školska knjiga« tel. št. (041) 448-111.

Ponudbe z izčrpnimi podatki o življenju in delu pošljite Kadrovo službi, Zagreb, Masarykova 28.

Gojenci iz Črne so razstavljali

V osrednji trgovini Name ob Titovi cesti v Ljubljani so v kratkem času že drugi razstavljali duševno prizadeti otroci, tokrat gojenci Oddelkov za delovno usposabljanje Janez Levec v Ljubljani, gojenci Zavoda za delovno usposabljanje mladine v Črni na Koroškem. V izložbi, levo, tik ob glavnem vhodu v trgovino, tokrat ni bilo komercialnih predmetov, ampak so bili na ogled izdelki, ki so dosežek natančno domišljenega in skrbno izvajane rehabilitacijskega oziroma rehabilitacijskega procesa duševno zmerno in teže prizadetih. Nepoznavalec bi le težko ugotovil takšen izvor, saj gre za odlične izdelke, ki so dognani tako v tehničnem kot v estetskem pogledu, da bi jih marsikdo želel doma za okras. Še posebno se odlikujejo tekstilni izdelki: tapi-

serije, makrame, vezanine, tkanine in šivani izdelki. Pozornost so zbujale semenke, domiselni izdelki iz ščipalk za perilo, sestavi in obpletanja z vrvicami in nitkami itd. Vsi ti izdelki kažejo dvojce: visoko stopnjo usposobljenosti sicer zelo ogroženih, pa v smotno usmerjenem pedagoškem procesu zelo dobro usposobljenih mladostnikov, in trdo, vztrajno in visoko strokovno delo pedagoškega osebja (v zavodu v Črni je okoli 140 prizadetih mladostnikov, zanje pa skrbi 80-članski kolektiv). — Naposled velja izreči priznanje tudi kolektivu Name, ki daje očitno prednost seznanjanju javnosti s pomembnimi področji specialne pedagogike in v ta namen odstopa tudi od svojih neposrednih komercialnih interesov.

SANDI SITAR

NOVA SKUPINSKA NAROČILA NA PROSVETNEGA DELAVCA

Šolski kovinarski center Lendava, 9 naročnikov

Osnovna šola Franca Ravbarja, Dol pri Ljubljani, 8 naročnikov

BRIGITA STOJAN, študentka drugega letnika filozofske fakultete v Ljubljani, nam ob naročilu piše:

»Postala sem naročnica Prosvetnega delavca. List mi je izredno všeč, saj se tako lahko podrobneje seznanjam s problemi vzgoje in izobraževanja.«

VSEM, KI ŠIRILJO NAŠE GLASILO, SE ZAHVALJUJEMO!